8554 A 60100200
OSREDNJA KNJIŽNICA
P.P.126
66001 KOPER

PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo
Cena 200 lir
Leto XXXIV. Št. 172 (10.084)
TRST, sobota, 22. julija 1978

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdob» v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

NA VČERAJŠNJI SEJI

Vlada odobrila ukrep o amnestiji

Na dnevnem redu tudi način izvolitve italijanskih predstavnikov v evropski parlament, ustanovitev «sveta Italijanov v tujini» in razpust upravnega sveta Blagajne za Jug

RIM — Pod Andreottijevim predsedstvom se je včeraj zjutraj sestala vlada, ki je poleg vrste drugih ukrepov končno odobrila odlok, ki pooblašča predsednika republike, da sproži amnestijo in indult. Vsebina odloka je že znana, saj so pogajanja o njej med izvedenci strank vladne večine trajala več tednov, dokončen sporazum pa so dosegli v četrtek zvečer. Edina novost v vladnem odloku je pravzaprav določba, a amnestija velja za kazniva dejanja, ki so bila izvršena pred 31. decembrom lanskega leta, se pravi preden se je vlada uradno začela ukvarjati s tem problemom.

Med drugimi ukrepi na dnevnem redu je najvažnejši tisti, ki določa nekatere norme glede poteka izvolitve 81 italijanskih predstavnikov v evropski parlament (kot je znano, bodo imele Francija, Zahodna Nemčija in Velika Britanija prav toliko predstavnikov kot Italija, Nizozemska pa 25, Belgija 24, Danska 16, Irska 15 in Luksemburg 6). Po vladnem predlogu naj bi ustvarili devet volilnih okrožij, kar pomeni kompromisno rešitev med predlogoma o edinem vsedržavnem okrožju in o tolikih okrožjih, kolikor je dežel. Ohranjena bo tudi možnost izražanja preferenc, medtem ko bo možnost emigrantov, da glasujejo v državah, v katerih delajo, odvisna od dvostranskih dogovorov med Italijo in temi državami.

Glede emigrantov naj zabeležimo tudi, da je vlada odobrila predlog o ustanovitvi «glavnega sveta Italijanov v tujini», v katerem bodo zastopani izvoljeni predstavniki emigrantov, političnih sil in sindikatov ter izseljenskih organizacij.

Na včerajšnji seji so tudi sklenili razpustiti sedanji upravni svet Blagajne za Jug in ga nadomestiti z novim, ki naj bi bil bolj agilen. Kot je povedal minister De Mita, bo novi upravni svet štel sedem članov: dve mesti bosta pripadli KD, po eno pa KPI, PSI, PRI, PSDI in PLI. Dokler ne bo novi upravni svet začel delovati, bo Blagajno za Jug vodil komisar, ki bo po vsej verjetnosti bivši predsednik Alfa Romeo Gaetano Cortesi.

Dobršen del včerajšnje seje je bil posvečen izérpnemu poročilu zunanjega ministra Forlanija o rezultatih bonskega vrha industrijsko najbolj razvitih držav. Kot se je zvedelo, se bo ministrski svet ponovno sestal prihodnjo sredo: glavna točka na dnevnem redu bo kriza kemijske industrije. (tm)

V KD izbirajo novega predsednika vsedržavnega sveta

RIM — Funkcija predsednika demokrščanskega vsedržavnega sveta je kar naenkrat postala zaželen cilj za marsikaterega strankinega veljaka. Po zadnjem kongresu KD so se, sicer neuradno, dogovorili, da bo to doslej zgolj prestižno mesto pripadalo predstavniku manjšine v stranki, v skladu s tem stališčem pa je bil izvoljen Fanfani. Ko pa je ta postal predsednik senata, je funkcijo prevzel Moro, ki je na ta način dobil tudi formalno potrditev svoje vodilne vloge v KD.

Ko pa je Moro padel pod streli zločincev rdečih brigad, se je odprlo vprašanje posledic umora na demokrščanska notranja ravnovesja. Vsaj na zunaj je bil sicer ta problem «zamrznjen», z bližanjem zasedanja vsedržavnega sveta, ki bo konec tega meseca, pa je postal spet aktualen. Sedaj je v teku diskusija, ali naj se v KD sproži proces preureditve notranjih ravnovesij, ali naj se vse skupaj odloži na jesen. Ostaja tudi tretja pot, in sicer, da bi predsedniška funkcija spet zadobila zgolj častni pomen, da naj bi postala, kot pravi Piccoli, nekakšna «kolajna», ki naj bi jo izročili kateremu od priletnih demokrščanskih veljakov.

Prav o tem problemu se Zaccagnini v teh dneh posvetuje z demokrščanskimi voditelji. Včeraj se je ločeno sestal s Piccolijem, Gallonijem, Gasparijem, Donat Cattinom, Forlanijem in De Mito, poslušal pa je tudi mnenja najbolj «živahnih» parlamentarcev, kot na primer Segnija in Mazzotte. Pogovori so mu verjetno omogočili, da si je ustvaril dokaj popolno sliko teženj in stremljenj v lastni stranki. Medtem ko tajniško mesto v tem trenutku ni ogroženo, je pa moral Zaccagnini vzeti na znanje določen nemir v dorotejskih vrstah, se pravi v struji, ki že več časa skuša ponovno priti na površje, potem ko se je morala odreči nekaterim od svojih najbolj vplivnih voditeljev, kot sta bila Rumor in Emilio Colombo. Strujo sedaj vodita Piccoli in Bisaglia, ki pa sta v zadnjih časih ubrala drugačni poti. Minister za državne udeležbe se menda poteguje za bolj tesno zavezništvo s socialisti, medtem ko je načelniku poslanske skupine baje bolj pri srcu sodelovanje s komunisti.

Zaccagnini bi sedaj rad imenoval Piccolija za predsednika vsedržavnega sveta KD, namestnika tajnika Gallonija bi postavil na Piccolijevo mesto na čelu poslanske skupine, medtem ko naj bi novi namestnik tajnika postal Bodrato. Tak organigram pa bi povsem izključil iz igre Forlanija, ki ima v stranki še vedno velik vpliv, čeprav je na zadnjem kongresu doživel pekoč poraz. Prav zato, ker sta Forlani in strankina desnica na preži, bi utegnil biti vsak notranji premik v tem trenutku nevaren. Možno je torej, da bo prevladala hipoteza odložitve problema na september, ali pa, da bodo podelili predsedniško funkcijo človeku, ki ni direktno soudeležen v notranjih bojih.

MINO FUCCILLO

Lillian Carter obiskala predsednika Pertinija

RIM — Predsednik italijanske republike Pertini je včeraj sprejel na zasebnem obisku mater ameriškega predsednika Lilian Carter. Državni poglavar ji je čestital za visoko priznanje FAO, ki ga je prejela za svojo požrtvovalnost kot bolničarka «oddelka za mir» v Indiji.

Uspela stavka poldržavnih podjetij

RIM — Delavci poldržavnih industrijskih podjetij, ki so v hudi krizi, so danes stavkali dve ure, da bi opozorili vlado in podjetniška predstavništva na še neizpolnjene obljube glede izvajanja industrijske preusmeritve. Kot je znano doživljajo poldržavna podjetja, kot npr. Montedison, SNIA in Liquigas, že dalj časa hudo krizo, ki obremenjuje tudi manjša podjetja, ki so z njimi neposredno povezana. Vlada se je že pred časom na srečanju s sindikati obvezala, da bo ponovno obravnavala specifične probleme teh podjetij in to v sklopu tako imenovanih področnih načrtov, ki pa so bili v zadnjem času predmet kritik in polemik.

V okviru vsedržavne stavke sta bili včeraj osrednji sindikalni manifestaciji v Rimu in Milanu in na katerih sta spregovorila zvezni tajnik CISL Romei in zvezni tajnik UIL Manfron. Govornika sta v bistvu ponovila že znane kritike enotne sindikalne federacije na račun Andreottijeve vlade in na nekatera predstavništva delodajalcev. Posebno pozornost sta posvetila gospodarskim problemom juga, za reševanje katerih bodo sindikati v prihodnosti še zaostrili boj. Pomembne sindikalne manifestacije so bile tudi v drugih italijanskih mestih. (st)

ODGOVORNOST SI LASTIJO «OBOROŽENE PROLETARSKE SKUPINE»

General in podpolkovnik španske vojske smrtni žrtvi atentata v središču Madrida

Demokratične sile odločno obsodile teroristični napad - Izredna seja Suarezove vlade

MADRID — Val krvavega nasilja je zajel Španijo. Včeraj sta bila namreč v atentatu v samem središču Madrida ubita častnika španske vojske in sicer brigadni general Juan Sanchez Ramos in njegov pomočnik, podpolkovnik Juan Perez Rodriguez. Odgovornost za atentat so si v popoldanskih urah prevzele samozvane «Oborožene proletarske skupine», ki so bile doslej v Španiji neznane.

Atentat sta izvedla moški in ženska, ki sta prežala na žrtvi pred stanovanjem generala Ramosa in sta streljala nanju iz parkiranega taksija, ko sta častnika prišla na ulico. Nato sta z istim avtom zbežala. Častnika sta bila pri priči mrtva, za atentatorjema pa se je pognal policijski agent, ki je z dobro premerjenim strelom zadel v avtoplašč in prisilil bežeča terorista, da sta se ustavila. Zapustila sta poškodovani taksi in se polastila drugega avtomobila, s katerim sta nadaljevala beg in dokončno zbrisala vsako sled za seboj. Po neuradnih vesteh sta atentat izvedla moški in ženska, policija pa ne izključuje možnosti, da je bilo atentatorjev več. Taksi, iz katerega sta streljala in nato z njim zbežala, je bil ukraden v prejšnjih dneh, druge podrobnosti o atentatu pa še niso znane. Če izvzamemo ugotovitev, da sta bila častnika ubita z avtomatskim orožjem, podobno tistemu, ki ga običajno uporabljajo baskovski teroristi.

Gen. Ramos in podpolkovnik Rodriguez sta bila v službi pri španskem obrambnem ministrstvu, nista pa bila znana izven vojaških krogov. V telefonskem sporočilu nekemu madridskemu dnevniku, je pripadnik samozvanih «Oboroženih proletarskih skupin» povedal, da bodo včerajšnjemu atentatu «proti španski fašistični vojski» sledili v prihodnjih dneh še drugi. To je prvi atentat proti španski vojski po umoru takratnega ministrskega predsednika Carrera Blanca leta 1973.

Vse španske demokratične sile so odločno obsodile atentat. Generalni tajnik KPS Santiago Carrilo je izjavil «da umor dveh častnikov španske vojske koristi samo reakcionarnim silam ki se odločno zoperstavljajo demokratičnemu napredku Španije». Podli atentat so odločno obsodile tudi sindikalne organizacije in Socialistična stranka. Ministrski predsednik Suarez pa je medtem sklical izredno sejo vlade, tudi zato, ker so nekateri krogi takoj po atentatu zahtevali odstop notranjega ministra Martina Ville.

V baskovski pokrajini so tudi včeraj zabeležili atentat proti policijskemu avtu, v katerem sta bila ranjena policista. V Sevilli pa sta neznanca streljala proti policijskemu častniku in ga hudo ranila v glavo. (st)

Trupli ubitih španskih častnikov takoj po krvavem atentatu (Telefoto ANSA)

TISKOVNA KONFERENCA V WASHINGTONU

CARTER O ODNOSIH MED ZDA IN SZ

WASHINGTON — ZDA se bodo še v prihodnje zavzemale za uresničevanje helsinške listine in za spoštovanje človeških pravic, vendar pri tem ne bodo prestopile meje vmešavanja v notranje zadeve tujih držav, zlasti pa ne Sovjetske zveze. To je smisel predsinočnje tiskovne konference ameriškega predsednika Jimmyja Carterja, ki se je med razgovorom s časnikarji dotaknil številnih notranjepolitičnih in zunanjepolitičnih vprašanj, glavno pozornost pa vsekakor namenil odnosom z Moskvo.

Carter je že uvodoma poudaril, da ameriška vlada ni ubrala politike sistematičnih povračilnih ukrepov kot odgovor na sovjetsko ravnanje z disidenti in ocenil razveljavitev pogodbe o prodaji elektronskega računalnika agenciji Tass ter strožje nadzorstvo nad prodajanjem tehnologije in strojev za iskanje nafte, kot «zelo zmerne ukrepe». V tem okviru je poudaril, da so se ZDA obvezale, da se bodo zavzemale za spoštovanje človekovih pravic doma in na tujem ter pripomnil, da je SZ kot sopodpisnica helsinške listine, sprejela v tem pogledu zelo točne obveze. «Vsekakor pa — je še dodal Carter — nismo začeli s politiko sistematičnega maščevanja in bojkota, ker se ne smemo vmešavati v notranje zadeve Sovjetske zveze.»

Ameriški predsednik je nadalje pripomnil, da si želi boljših odnosov z Moskvo in da razprtije ob vprašanju človekovih pravic ne bi smele zavirati pogajanj za omejevanje orožja. Vendar pa so ZDA dolžne opozoriti sobesednika (SZ), zlasti še ko so vsi voditelji zahodnega sveta zaskrbljeni za usodo sovjetskih oporečnikov.

Kar zadeva vprašanje udeležbe ameriških atletov na olimpijskih igrah v Moskvi (marsikdo je priporočil bojkot, da bi ZDA na ta način zaostrile protestno akcijo in pritisk na sovjetske voditelje) je Carter izjavil, da je za to odločitev pristojen ameriški olimpijski svet. Pripomnil pa je, da si osebno želi, da bi se ameriški atleti udeležili iger.

Dokaz, da Washington ne namerava prekomerno zaostriti povračilnih ukrepov, je tudi izjava ministra za kmetijstvo, ki je poudaril, da ne bo prenehal prodaje žita sovjetski zvezi in da bo spoštoval pogodbo, ki je bila podpisana 1975. leta in bo zapadla 1981. Po tej pogodbi ZDA lahko prodajo SZ od 6 do 8 milijonov ton žita letno.

V zaključku tiskovne konference je Carter odgovarjal tudi na vprašanja o nedavnih izjavah veleposlanika pri OZN Andrewa Younga, po katerem naj bi bilo v ZDA «več sto, če že ne več tisoč političnih jetnikov». To izjavo je Carter ocenil kot «nesrečno», najbrž posledico dejstva, da je tudi Young sam okusil ameriški zapor. Sicer je priznal, da včasih tudi v ZDA lahko kršijo človeške pravice, vendar pa je branil sistem ameriške pravice. (vt)

DANES ZAČNE ZASEDATI PRIPRAVLJALNI ODBOR

Krepitev enotnosti med neuvrščenimi glavna naloga beograjske konference

Med najbolj kočljivimi točkami iskanje načinov za mirno reševanje sporov med posameznimi neuvrščenimi državami - Sestanek na ministrski ravni se bo začel v torek

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD — Jugoslovansko glavno mesto postaja za nekaj časa središče neuvrščenega gibanj. Danes se namreč tu začenja sestanek pripravljalnega odbora za ministrsko konferenco neuvrščenih dežel, ki bo v Beogradu zasedala drugo polovico prihodnjega tedna. Pripravljalni odbor, katerega zasedanje bo potekalo na ravni veleposlanikov in diplomatskih fukcionarjev, bo pripravil delovni program za ministrsko konferenco, torej dnevni red in osnutke dokumentov, ki naj bi jih sprejeli ministri ob koncu svojega delovnega srečanja.

Pripravljalni odbor bo praktično razpravljal o osnutku dnevnega reda, ki so ga doslej že dvakrat obravnavali, in sicer na ministrskem zasedanju koordinacijskega biroja v Havani in na ambasadorskem zasedanju tega biroja pred kratkim v New Yorku. Jugoslovanska tiskovna agencija ta osnutek ocenjuje kot pomemben politični dokument, saj «dolcča vsebino, usmerjenost ter posamične in skupne interese neuvrščenih držav».

Kot piše Tanjug, bodo ministri vseh neuvrščenih držav v Beogradu obravnavali 17 točk dnevnega reda, ki zajemajo najpomembnejše mednarodne politične in gospodarske probleme ter stališča neuvrščenih v zvezi s tem. Osrednja tema bo prav gotovo, kot trdi Tanjug, «krepitev enotnosti, solidarnosti, sodelovanja in akcijske sposobnosti neuvrščenih držav, kar obsega tudi vprašanja mirnega reševanja sporov med posameznimi neuvrščenimi državami na znanih načelih neuvrščene politike».

Kot vedno ob takšnih priložnostih bodo ministri neuvrščenega sveta tudi v beograjski palači «Sava», ki bo gostila konferenco, razpravljali o najnovejših političnih in gospodarskih tokovih v svetu.

Spori med nekaterimi neuvrščenimi državami so eno od žgočih vprašanj, s katerimi se zadnje čase ukvarja gibanje. Tudi v Beogradu bodo tem vprašanjem brez dvoma namenili precej pozornosti, kajti zunanji ministri držav članic koordinacijskega biroja so na majskem zasedanju v Havani priporočili, naj beograjska konferenca razpravlja o poteh in oblikah, s katerimi bi neuvrščeno gibanje lahko konkretno prispevalo k mirnemu reševanju sporov med posameznimi neuvrščenimi državami.

Razumljivo je, da se bodo udeleženci beograjske ministrske konference zavzeto spoprijeli tudi z vprašanji, ki zadevajo prihodnjo dejavnost neuvrščenega gibanja, pri tem pa bo, kot je mogoče pričakovati, precejšnja pozornost veljala tudi krepitvi medsebojnega sodelovanja neuvrščenih držav na vseh področjih. Prav gotovo bo stekla beseda tudi o pripravah na naslednjo, šesto vrhunsko konferenco neuvrščenega sveta. Kot so šefi neuvrščenih držav sklenili na petem vrhunskem zborovanju v Colombu, bo šesta konferenca v kubanskem glavnem mestu Havani prihodnje leto. Kuba pa je že predlagala, da bi se voditelji neuvrščenega sveta zbrali v Havani meseca septembra.

Kot je predvideno, bosta danes dva sestanka pripravljalnega odbora za ministrsko konferenco, medtem ko bo zaključna seja odbora v ponedeljek, konferenca pa se bo začela v torek.

VLADO BARABAS

MADRID — Španska poslanska zbornica je včeraj popoldne z veliko večino odobrila osnutek nove ustave, ki jo bo moral odobriti tudi senat.

Libanon na pragu državljanske vojne

BEJRUT — V že eksplozivnem položaju je prišlo do novega zapleta, ki napoveduje črne dni in zaostrovanje odnosov: v severnem Libanonu je namreč izginil Faraj Obeid, eden izmed najvidnejših članov vojaškega sveta desničarske falange. Če k temu dodamo zaostrovanje polemike med Damaskom in libanonskimi konservativnimi strankami, nam je takoj na dlani, da se pripravlja ponovna repriza libanonske državljanske vojne.

Libanonski konservativni dnevnik «Le Reveil» je včeraj primerjal sirske pobude nacistični gonji pred anschlussom Avstrije, sirskega ministra za informacije Ahmada Iskandara pa Göbbelsu. K polemiki je dodal netiva sirski dnevnik «Al Baas», ki trdi, da je Libanon le del Sirije.

KRATEK OBISK TAJNIKA ZDRUŽENIH NARODOV V SFRJ

Tito in Waldheim o delovanju OZN in o perečih mednarodnih problemih

Tudi položaj na Bližnjem vzhodu in delovanje neuvrščenih v ospredju na pogovoru v Splitu

BEOGRAD — Generalni tajnik Združenih narodov dr. Kurt Waldheim je včeraj popoldne, po kratkem delovnem obisku v Jugoslaviji, odpotoval s posebnim letalom svetovne organizacije iz Beograda v Salzburg. Včeraj je imel v Splitu pogovore s predsednikom Titom, pred tem pa se je v četrtek zvečer, takoj po prihodu v Beograd, sešel s predsednikom zveznega izvršnega sveta Veselinom Djuranovićem, včeraj dopoldne pa se je pogovarjal tudi z zveznim tajnikom za zunanje zadeve Josipom Vrhovcem. Na vseh teh srečanjih je tekla beseda o žgočih mednarodnih vprašanjih in o prizadevanjih za njihovo reševanje.

Kot pravi sporočilo o Titovem srečanju z Waldheimom v Splitu, se je jugoslovanski predsednik zadržal z generalnim tajnikom Združenih narodov v «daljšem prijateljskem razgovoru». Waldheim je ob tej priliki seznanil Tita s prizadevanji svetovne organizacije za reševanje žgočih problemov v mednarodnih odnosih in tudi s svojimi vtisi o sestanku voditeljev držav članic Organizacije afriške enotnosti v Kartumu, ki se ga je udeležil.

Predsednik Tito je, pravi sporočilo, poudarjal potrebo po odpravljanju razdelitev, podedovanih in umetno ustvarjenih, med afriškimi državami ter opozoril na izjemno pomembno vlogo Organizacije afriške enotnosti pri reševanju problemov na afriških tleh. Enako mnenje je izrekel tudi dr. Waldheim.

Pri izmenjavi mnenj o aktualnih momentih v zvezi z iskanjem rešitve za krizo na Bližnjem vzhodu je veljala posebna pozornost možnostim za organiziranje pripravljalnega sestanka v okviru Združenih narodov in nato tudi ženevske konference o Bližnjem vzhodu. Beseda je stekla tudi o prednostih, ki jih takšna širša srečanja vseh zainteresiranih strani ponujajo pri iskanju obče sprejemljive rešitve. V tem okviru je bila, pravi sporočilo o pogovorih, poudarjena tudi pomembnost vnovične vzpostavitve solidarnosti in enotnosti arabskih držav in narodov.

Tito in Waldheim sta obravnavala tudi druga vprašanja, med njimi zaskrbljujoče razmere na jugu Libanona, rezultate posebnega zasedanja generalne skupščine OZN o razorožitvi, popuščanje napetosti in odnose med velikima silama, mednarodne gospodarske odnose in dejavnost v zvezi z dekolonizacijo afriškega juga.

Predsednik Tito je, kot ob koncu pravi sporočilo iz Splita, z zadovoljstvom podčrtal čedalje večjo uveljavitev in vpliv Združenih narodov pri reševanju žgočih svetovnih problemov. Pri tem je Waldheim opozoril na pomembno vlogo neuvrščenih držav ter na prispevek Jugoslavije k delovanju svetovne organizacije. Sicer pa je na srečanju Tito - Waldheim posebna pozornost veljala tudi bližnji ministrski konferenci neuvrščenih držav v Beogradu. (vb)

Poslanska zbornica odobrila zakon o pravičnih stanarinah

RIM — Poslanska zbornica je včeraj odobrila s 369 glasovi proti 77 zakonski osnutek o pravičnih stanarinah, ki ga bo moral pred koncem meseca odobriti tudi parlament.

V roku treh mesecev pa bodo morale občinske uprave urediti ozemeljsko porazdelitev glede na indekse, s katerimi bodo določevali stanarine. Zakonski osnutek predvideva med drugim najvišjo ceno najemnine, ki ne sme presegati 3,85 odstotka celotne vrednosti stanovanja. Za vsa stanovanja, ki so bila dokončana do 31. decembra 1975, bo cena kvadratnega metra stanovanja v severni in srednji Italiji 250 tisoč lir.

To vsoto pa bo treba popraviti z raznimi koeficienti: kraj, nadstropje, leto in stanje gradnje ter vzdrževanje stanovanja.

GLASNIK ZUNANJEGA MINISTRSTVA SFRJ O BONSKEM «SUMMITU»

Premalo pripravljenosti za sodelovanje z nerazvitimi

BEOGRAD — Glasnik zveznega tajništva za zunanje zadeve Mirko Kalezić je na včerajšnji redni tiskovni konferenci najprej spregovoril o uspešnih posvetovanjih jugoslovanske diplomacije s predstavniki drugih neuvrščenih držav pred ministrsko konferenco neuvrščenih v Beogradu, nato pa je odgovoril na več časnikarskih vprašanj.

Zanimivo je bilo vprašanje v zvezi s pisanjem dela grškega tiska, ki je začel kampanjo proti Jugoslaviji in jugoslovanskemu veleposlaniku v Atenah, in sicer s poditikanjem poskusa «odcepitve dela grškega državnega ozemlja». V zvezi s tem je Kalezić izjavil:

«Jugoslavija je bila in je dosledna pri zavzemanju za dobro sosedsko sodelovanje z vsemi sosednjimi državami na podlagi striktnega spoštovanja neodvisnosti in suverenosti, ozemeljske nedotakljivosti in nevmešavanja v notranje zadeve. Jugoslavija se zavzema tudi za izboljšanje položaja in pravic delov jugoslovanskih narodov, ki kot narodnostne manjšine živijo v sosednjih državah. Na teh temeljih se je z obojestranskim prizadevanjem v zadnjih letih uspešno razvijalo sodelovanje in odnosi s sosednjo in prijateljsko Grčijo. Preseneča nas, da časnik "Akropolis" in del grškega tiska zanemarjajo ta očitna dejstva ter izkrivljajo in tendenciozno prikazujejo našo načelno politiko, kar prav gotovo ne prispeva h krepitvi medsebojnega zaupanja in k dobrim odnosom med državama. Takšno pisanje o veleposlaniku prijateljske države je nenavadno in vredno obžalovanja. Upamo, da se z nami strinjajo tudi uradni grški krogi, da takšni nastopi škodujejo prijateljskim odnosom med državama, za katere smo, prepričan sem, enako zainteresirani».

Glasnik zveznega tajništva za zunanje zadeve je spregovoril tudi o prvih jugoslovanskih vtisih po bonskem srečanju sedmerice voditeljev zahodnih industrijsko razvitih držav. Po besedah Kalezića je očitno, da je sedmerica v Bonnu iskala poti za odpravljanje velikih gospodarskih problemov, predvsem v lastnih gospodarstvih. Kljub dejstvu, da je bonski vrh tudi ob tej priložnosti naglasil gospodarsko soodvisnost razvitih držav in držav v razvoju, pa ima Jugoslavija — kot je razumeti Kalezića — vtis, da v Bonnu niso pokazali kakih novih in bolj naprednih idej glede odnosov razvitih z deželami v razvoju. V sporočilu z bonskega vrha po Kalezićevih besedah ni napovedana pripravljenost razvitih držav, da bi se z graditvijo nove mednarodne gospodarske ureditve bistveno izboljšali pogoji gospodarjenja in položaj dežel v razvoju. Zato so vprašljivi učinki finančne pomoči deželam v razvoju.

V. B.

DAN VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA

Slovenski narod praznuje danes, 22. julija, Dan vstaje v spomin na zgodovinsko odločitev v letu 1941, da se z orožjem upre okupatorju in sprejme boj na življenje in smrt za svojo svobodo. V osvobodilni boj je povedla slovenski narod tista sila, ki je bila edina sposobna na jasnem programu boja za narodno in socialno svobodo mobilizirati množice in jih voditi v tem zgodovinsko usodnem času — Komunistična partija Slovenije kot del Komunistične partije Jugoslavije pod vodstvom Josipa Broza - Tita. Njenemu klicu so se nemudoma odzvale vse zdrave sile slovenskega naroda, ki so, združene v Osvobodilni fronti, izpisale v štiriletnem neizprosnem boju najslavnejše strani slovenske narodne zgodovine.

Bil je to zgodovinski odrešilni trenutek tudi za primorske in koroške Slovence, ki so, po prvi svetovni vojni s krivičnimi mejami odrezani od matičnega debla, bili žrtve najhujšega narodnostnega zatiranja v fašistični Italiji in v Avstriji. Tudi na Primorsko in Koroško je segel mobilizacijski vpliv Osvobodilne fronte, se širil kot plamen v vetru, dokler se ni v septembru 1943, ko so s kapitulacijo fašistične Italije povsem dozoreli pogoji, razplamtel v vsesplošno vstajo primorskega slovenskega ljudstva, ki je poteguila za seboj tudi antifašistično razpoložene množice italijanskega proletariata. S svojim plebiscitarnim bojem v vrstah Osvobodilne fronte so primorski Slovenci najzgovorneje izpričali svojo vročo privrženost ani temeljnih točk programa Osvobodilne fronte, to je združitvi vseh Slovencev na vsem narodnostnem ozemlju v novi slovenski državi v skupnosti jugoslovanskih narodov, ki bo izšla — v to so trdno verovali — iz zmagovitega narodnoosvobodilnega boja.

Neposredno ob zmagi v aprilu - maju 1945 je bil ta cilj tudi dosežen, vendar le za kratek čas. Tuji strategi interesov velikih sil so spet zarisali čez slovensko zemljo krivične meje ne oziraje se na s krvjo in žrtvami izpričano samoodločbo naroda.

Od tedaj je poteklo že 33 let. Slovenski narod je v lastni državi postal sam gospodar svoje usode in danes z upravičenim zadovoljstvom in ponosom ocenjuje svoje veličastne dosežke v naporih za vedno lepše in boljše življenje, za vedno bolj pravično družbo v pogojih samoupravnega socializma.

Mi, zamejski Slovenci, se iz srca radostimo uspehov matičnega naroda in njegove ožje in širše državne skupnosti. Radostimo se njegove gospodarske, socialne, kulturne in politične rasti, radosti pa nas tudi ugled, ki si ga je njegova jugoslovanska državna skupnost ustvarila v svetu s svojo zunanjo politiko, ki je veren odraz njenih notranjepolitičnih naporov: zgraditi svet enakopravnih ljudi, narodov, narodnosti in držav v svobodi, družbenem napredku in miru. Radostimo se tega predvsem zato, ker nam je prav taka politika odprla tudi kot narodnostni manjšini izven meja matične skupnosti nove perspektive in nam odmerila važno vlogo dejavnika zbliževanja med narodi in državama, ki jo s polno zavestjo tudi želimo izvajati. Pri tem bomo toliko bolj učinkoviti, kolikor bolj bomo enakopravni in v naših narodnostnih pravicah zaščiteni del skupnosti, v kateri živimo.

Naša razvojna pot je po sili zgodovinskih razmer v teh 33 povojnih letih bila drugačna od poti matičnega naroda, toda duh vstaje v letu 1941 nas nerazdružljivo veže v narodnostno in napredno družbeno skupnost, od katere nas nobena sila ne more in ne bo mogla odtrgati.

OB TRAJAJOČI NEGOTOVOSTI GLEDE NOVE OBČINSKE UPRAVE

Sinoči prva tri neuspešna glasovanja za izvolitev novega tržaškega župana

Pri drugem glasovanju je lista «per Trieste» umaknila svojega kandidata - Izvolitev župana predvidena za prihodnji teden, ko bo tudi razprava o pravici do rabe slovenščine

Na včerajšnji drugi seji, oziroma formalno na sinočnjem nadaljevanju torkove prve seje novoizvoljenega tržaškega občinskega sveta, še niso izvolili novega tržaškega župana, kot smo sicer napovedali in kot je bilo lahko predvidevati, spričo številčne sestave mestne skupščine in pomanjkanja političnih sporazumov med strankami. Vsa tri sinočnja glasovanja in trikratni sprehod 55 prisotnih svetovalcev (odsotni so bili vsedržavni radikalni veljak Pannella, ki je bil zadržan v Rimu, komunist Del Campo, ki je poslovno v Turčiji, nenadno oboleli socialdemokrat Lanza, predstavnik liste «per Trieste» Gambassini in demokristjan Banfield) k volilni žari ni namreč prineslo nobenemu kandidatu absolutne večine glasov, ki je bila včeraj po zakonu potrebna.

Skrutinatorji, ki jih je svet izbral, demokristjan Zanini, predstavnik liste «per Trieste» Perco in komunistka Ivašić-Kodrič, so pri prvem glasovanju sešteli naslednje glasove: bele glasovnice so bile 3 (2 PSI in PRI ali SSk), 19 glasov za Cecovinija (17 «per Trieste», MIT in PRI ali SSk), 16 za Stopperja (KD), 11 za Costo (KPI), 2 za Gruber-Bencovo (radikalca) in 4 za Di Giorgia (MSI). Pri drugem glasovanju je meščanska lista umaknila svojega kandidata, oziroma brez poprejšnje napovedi oddala bele glasovnice, da bi ne prišel v poštev za balotažo pri tretjem, tako da je bil rezultat naslednji: belih glasovnic 21 («per Trieste», PSI, PRI in SSk), Cecovini je dobil samo 1 glas (MIT), Stopper 16, Costa 11, Gruber-Bencova 2 in Di Giorgio 4.

Pri tretjem glasovanju je bilo torej treba izbirati med kandidatoma, ki sta v drugem prejela največ glsaov in sta kandidata KD in KPI prejela glasove vsak svoje skupine (zopet 16 in 11), kar ni doseglo potrebne absolutne večine in zato nista bila izvoljena.

Pred začetkom glasovalnega postopka so podali politične izjave številni predstavniki svetovalskih skupin, tudi takih, ki so nastopile že v torek. Republikanec Pacor je poudaril heterogenost meščanske liste, ki je pobrala tradicionalnim strankam mnogo glasov, izrazil je nasprotovanje PRI njenim geslom o avtonomiji in potrošniški prosti coni. Glede osimskih sporazumov je dejal, da predstavlja odprava vprašanja meje in sodelovanje z Jugoslavijo pomembno priložnost za Trst, pri čemer bo treba skrbno proučiti tipologijo industrijskih obratov in razsežnost proste cone na Krasu. Nestvarno je po njegovem govoriti o kaki reviziji osimskih sporazumov, ki bi bila morda možna čez nekaj pokolenj. Indipendentist Marchesich se je v glavnem omejil na slavospev listi «per Trieste», osvojil njena tri gesla in ji obljubil svoj glas. Komunist Poli je izhajal iz stikov KPI z meščansko listo in s KD, ki niso prinesli nobenih rezultatov. Mesto pa je treba upravljati, da se najde izhod iz naraščajoče gospodarske krize in se je treba torej nujno lotiti stvarnih problemov, medtem ko se KD neodgovorno zakriva za ideološkimi pregradami, radikalci pa so prevzeli razdiralno vlogo. Radikalec Ercolessi je ponovil Pannellov predlog o sestavi večine med listo «per Trieste» in vso levico ter napovedal glas za Gruber - Bencovo. Misovec Di Giorgio je izustil običajne izpade proti osimskim sporazumom in je izjavil pripravljenost fašistov, da glasujejo za kandidate meščanske liste. Scarpa (KD) je ponovil znana stališča o pripravljenosti na programske sporazume z vsemi ustavnimi strankami, hkrati pa nasprotovanje političnemu dogovoru s KPI. Protislovno pa je izzvenela njegova izjava o možnosti nadaljnjih pogovorov z listo «per Trieste», katere 3 volilna gesla pa predstavljajo skrajno nasprotje zamislim KD in drugih strank o bodočnosti Trsta.

Nekaj začudenja je vzbudila glasovalna izjava socialista D'Amoreja, ki je zavzel nekatera popustljiva stališča do zahtev meščanske liste. Tako je dopuščal, da bi industrijsko cono morda preselili v dolino pri Orehu, o potrošniški prosti coni naj bi čimprej razpravljal parlament, prav tako naj bi čimprej odprli soočanje o deželnem statutu glede na večjo avtonomijo naše pokrajine. Zavzel se je za večje sodelovanje z manjšimi laičnimi strankami in je v zaključkih napovedal vzdržanje PSI pri glasovanju. Giuricin («per Trieste») je v dolgem raztresenem govoru ostro napadel vse tradicionalne stranke, nepopustljivo potrdil, da so pripravljeni na sestavo večine le s strankami, ki so pripravljene brezpogojno sprejeti njihova programska gesla. Zatrdil je, da so stranke nasprotne integralni prosti coni le iz predsodka (skliceval se je na prosto cono v Hamburgu, pri čemer ga je predstavnik SSk opozoril, da gre za industrijsko in ne potrošniško prosto cono) in zaključil z izjavo, da lista «per Trieste» ni pripravljena sodelovati v manjšinskem odboru, pri čemer naj bi druge stranke prevzele odgovornost za morebitni prihod prefekturnega komisarja.

O resoluciji Spetiča (KPI), Benedetiča (PSI) in Lokarja (SSk) glede pravice do rabe slovenščine niso razpravljali, ker je bila sinočnja le nadaljevanje torkove seje in ne «naslednja», kot predvideva pravilnik. Prišla bo torej na vrsto prihodnji petek, ko se bo občinski svet ponovno sestal in bo po prvem glasovanju z absolutno večino verjetno pri drugem, pri katerem je potrebna le navadna večina, le izvolil novega tržaškega župana.

● **Občinski svetovalci KPI** so včeraj izvolili za načelnika svetovalske skupine prof. Fausta Monfalcona, ostala dva člana predsedstva skupine pa sta prof. Roberto Costa in časnikar Stojan Spetič.

PRAZNIK KPI V ŠEMPOLAJU

Zaradi slabega vremena odpadla okrogla miza o globalni zaščiti

Sinoči se je v Šempolaju pričel praznik komunističnega tiska, ki ga prireja devinsko-nabrežinska sekcija KPI. Uvod v tridnevno praznovanje bi bila morala biti okrogla miza o osnutku zakona za globalno zaščito slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, pod predsedstvom sen. Jelke Gerbec. Okrogla miza pa je zaradi slabega vremena odpadla.

Vsekakar se bo praznik nadaljeval danes, ko bo na sporedu ob 20. uri okrogla miza o občinskem regulacijskem načrtu, kateri bo predsedoval devinsko - nabrežinski župan Albin Škerk. Sledil bo ples z ansamblom «Mocambo». Jutri bosta na prazniku v Šempolaju spregovorila Boris Iskra in Claudio Tonel, sledil bo ples ob zvokih ansambla «Planšarji».

● **Prejšnjo nedeljo** je tržaški slikar Lojze Spacal sprejel v svoji tipično kraški hiši v Škrbini pri Komnu skupino tržaških in tržiških esperantistov, med katerimi sta bila tudiena Švicarka in Madžar. V prijetnem vzdušju so si esperantisti ogledali atelje slikarja s številnimi njegovimi stvaritvami.

PRED SESTAVO DEŽELNEGA ODBORA

Nadaljujejo se dvostranska pogajanja med KD in strankami ustavnega loka

Delegacija KD se je včeraj sestala s PLI, SSk, PSI in KPI - Svetovalska skupina KPI v deželnem svetu za takojšnjo sestavo odbora demokratične enotnosti

Delegacija krščanske demokracije, ki jo vodi deželni tajnik Coloni, je včeraj nadaljevala dvostranska posvetovanja s predstavniki političnih strank, ki so zastopane v deželnem svetu, za sestavo deželnega odbora. V četrtek se je že sestala s predstavniki PSDI in PRI, torej z vodstvoma strank, ki sta v tretji mandatni dobi skupščine vodili deželno politiko skupno s KD, včeraj pa se je sestala najprej z liberalci, nato pa s predstavniki Slovenske skupnosti, socialistov in komunistov. Namen teh posvetovanj je, da bi naši deželi zagotovili stabilno vlado, ki bi se takoj in učinkovito lotila številnih vprašanj, ki gredo od obnove potresnega območja do razvoja dežele in pravilnega izvajanja osimskih sporazumov. S posvetovanji bo KD nadaljevala v ponedeljek, ko se bo sestala s predstavniki liste «per Trieste» in Furlanskega gibanja, medtem ko se z neofašisti, PDUP in DP ne bo pogajala.

Včeraj zjutraj se je sestala svetovalska skupina KPI v deželnem svetu, ki ji načeljuje Mario Colli. Proučila je sedanji položaj in nalogo skupine v tej prvi fazi četrte mandatne dobe. Predvsem pa so na sestanku poudarili, da morajo vsi deželni organi pričeti takoj z delom, da bo lahko prebivalstvo imelo nekakšno oporno točko in primerne strumente za rešitev problemov na potresnem območju, zaposlitve, reform, krajevnih avtonomij in obnove deželne družbe. Komunistična skupina v deželnem svetu se bo zavzela za takojšnjo sestavo deželnega odbora demokratične enotnosti z neposrednim sodelovanjem KPI na osnovi programa o temelijti preusmeritvi deželne politike.

V zvezi s potekom prve seje deželnega sveta je predsedstvo političnega tajništva Furlanskega gibanja izdalo tiskovno poročilo, v katerem ostro kritizira način, po katerem je bil izvoljen za predsednika skupščine tržaški socialist Pittoni in odobrava, da sta njena svetovalca zapustila dvorano v trenutku glasovanja. Poročilo je v resnici zelo polemično skoraj do vseh strank, od socialistov do komunistov, od socialdemokratov do republikancev, predvsem pa do demokristjanov zaradi kandidature Antonia Comellija za predsedniško mesto deželnega odbora.

Izvršni odbor tržaške federacije PSDI je na svojem zadnjem zasedanju po izčrpni razpravi soglasno odobril poročilo tajnika Maria Berceta in zavrnil njegovo ostavko, ki jo je podal na začetku sestanka, da bi tako omogočil kritično analizo vodenja strankine politike. PSDI je pozitivno ocenila volilne izide, ki jih je stranka dosegla v deželnem merilu, medtem ko je v Trstu nazadovala kakor vse ostale tradicionalne stranke zaradi uveljavitve liste «per Trieste». Socialdemokrati poudarjajo, da niso pripravljeni sodelovati s to skupino, ker je njen namen globalna kontestacija sedanjega demokratičnega sistema. So pa mnenja, da se bo treba držati tistega programa, ki so ga predstavili v volilni kampanji, ki gre od avtonomije Trsta v okviru komprenzorija, ki bi zaobjel tudi goriško pokrajino, zaščite Krasa pred gradnjo industrijskih struktur ter deželne in mednarodne vloge tržaškega pristanišča. PSDI poudarja, da so te tri točke bistveni pogoj za možnost sodelovanja z demokratičnimi strankami ustavnega loka.

VČERAJ V PALAČI COSTANZI

Odprtje razstave del Vita Timmla

Sinoči so v palači Costanzi odprli retrospektivno razstavo del tržaškega slikarja Vita Timmla. Pobudo za razstavo je dala tržaška občina, pripravil pa jo je mestni muzej Revoltella, da bi s tem počastil spomin mojstra čopiča, ki sicer ni bil rojen Tržačan, je pa skoraj vse svoje življenje preživel v našem mestu, kjer je 1949. leta preminil v tržaški umobolnici.

Sinoči sta na odprtju o umetniku in razstavi spregovorila podžupan in odbornik za kulturne probleme Giorgio Cesare ter kustos mestnega muzeja Revoltella dr. Giulio Montenero. Giorgio Cesare je prikazal razstavo v okviru pobud, ki jih je mestna občina podvzela, da bi počastila spomin svojega nekdanjega meščana, hkrati pa da bi omogočila Trstu, da zadobi spet tisto podobo ,ki si jo zasluži kot mesto, ki ni le del Italije, pač pa širšega področja Evrope. Nato je dr. Giulio Montenero spregovoril o močni ustvarjalnosti Vita Timmla in napravil kratko analizo njegove umetnosti.

Zaplenjeni tanker zapustil pristanišče

Po nalogu, ki ga je podpisal tržaški pretor Trampus, je lahko včeraj zapustil tržaško pristanišče liberijski tanker «Oriental Confidence». Ladjo so zaplenili v sredo, ker se je iz nje, med pretakanjem ob pomolu družbe SIOT, izlilo nekaj nafte v morje.

Pretor Trampus se je odločil, da dovoli odhod ladje potem, ko je zavarovalna agencija, pri kateri je ladja zavarovana, uradno potrdila, da bo plačala stroške za očiščenje morja, ki ga je onesnažila nafta ter plačala predvideno kavcijo.

PO ZADNJI EKSPLOZIJI V LADJEDELNICI ALTO ADRIATICO

Miljska občina opozarja na nevarnost katastrofe

Kaj bi se zgodilo, če bi prišlo do eksplozije na petrolejski ladji, zasidrani ob mostišču čezalpskega naftovoda Besede sožalja ob smrti Albina Bubniča

Miljska občina je javno prevzela pobudo, da se preveri, kolikšno nevarnost predstavlja za prebivalstvo te občine in za vse tržaško prebivalstvo obstoj terminala čezalpskega naftovoda v Miljskem zalivu. Po zadnji eksploziji v ladjedelnici Alto Adriatico se je namreč ponovno predočila nevarnost, da pride do še večjih katastrof, o kakršnih lahko slišimo v zadnjih časih vse prepogosto. «Eksplozija petrolejske ladje, zasidrane ob mostišču naftovoda v Miljskem zalivu, je na včerajšnji seji miljskega sveta poudaril župan Bordon, bi povzročila pravo katastrofo in občinska uprava je dolžna predhodno obvestiti vse pristojne organe na to nevarnost».

Zato je sinoči občinski svet pooblastil odbor, naj takoj naveže stike z znanstveniki tržaške univerze, da proučijo, v kolikšni meri obstaja ta nevarnost. Obenem pa je župan naslovil na vodstvo družbe SIOT, na pristaniško poveljstvo, na ustanovo za industrijsko cono, na nadzorništvo za delo, na pokrajinsko poveljstvo gasilcev in na pokrajinskega zdravnika pismo, v katerem opozarja na napetost zaradi zadnjega dogodka in zahteva formalno zagotovilo, da obstoj mostišča in terminala v Miljskem zalivu ne predstavlja nevarnosti za delavce in za vse prebivalstvo. «Če tega zagotovila ne bomo prejeli, je še poudaril Bordon, bomo predlagali drugačne rešitve, kot n.pr. premestitev terminala iz Miljskega zaliva na odprto morje, izven jezov, kjer bi bila nevarnost mnogo manjša. To pismo je župan poslal v vednost tudi tržaškemu prefektu, tržaškemu županu in predsedniku tržaške pokrajine.

Obenem pa je miljska občina dala pobudo za ustanovitev posebnega odbora, ki bo ukvarjal s to problematiko. V ta odbor bodo povabili predstavnike tržaške občine in tržaške pokrajine ter zastopnike sindikalnih in drugih organizacij. Pri tem je treba poudariti dejstvo, da so na sinočnji seji s tem soglašale vse svetovalske skupine, katerih predstavniki so že pristopili k temu novoustanovljenemu odboru.

V razpravi pa svetovalci niso pozabili še na drugo obličje vprašanja, ki se konkretneje nanaša na stalno onesnaženje Miljskega zaliva zaradi nenehnih okvar na napravah. «Pri tem, je bilo med drugim poudarjeno, ne zadoščajo posegi sodstva, ki so seveda vedno represivnega značaja; treba predhodno zaščititi našo obalo pred onesnaženjem». Enotna, bistvena, najvažnejša zahteva vseh pa je bila, da Milje ne smejo ostati same pri tej bitki, ki zadeva tudi vse vzhodne predele Trsta in, konec koncev, vso tržaško pokrajino, kajti zaščita narave je ena osnovnih nalog vsega prebivalstva.

Ob začetku seje je župan Bordon naslovil pozdrav novemu predsedniku republike Pertiniju, s toplimi in ganljivimi besedami se je spomnil nedavno preminulega časnikarja Primorskega dnevnika Albina Bubniča in opozoril na njegovo veliko delo pri razkrivanju nacističnih grozodejstev v naših krajih, izrazil je zaskrbljenost zaradi političnih procesov v Sovjetski zvezi in v zvezi z zadnjimi volitvami poudaril zavzetost miljske občine za popolno izvajanje osimskega sporazuma.

Končno pa naj še omenimo, da je občinski svet sinoči potrdil odstop občinskega svetovalca in odbornika Walterja Bernèja; njegovo mesto v občinskem svetu je zasedel Fedele Valentis, v občinski odbor pa je bil izvoljen Vincenzo Campagna.

Gasilec padel z lestve

Med obrezovanjem dreves na Trgu Libertà je včeraj okoli 15.30 padel s premične lestve 32-letni gasilec Giovanni Scarpin iz Ul. Castiglioni 13. Scarpin je verjetno zaradi nenadne slabosti izgubil ravnotežje in obvisel na vrvi, s katero je bil za desno nogo privezan k lestvi. Delovni tovariši so mu takoj priskočili na pomoč in ga prepeljali v bolnišnico, kjer se mu dali pomoč in ga odslovili s prognozo okrevanja v osmih dneh.

Na visoki šoli za telesno vzgojo v Bologni je diplomirala

ERIKA ŠKERL

Iskreno ji čestitata nono Andrej in Marica.

Vladni komisar dr. Marrosu v NŠK

Včeraj v dopoldanskih urah je vladni komisar dr. Mario Marrosu v spremstvu svojega šefa kabineta dr. Marzocca obiskal Narodno in študijsko knjižnico kot prvo slovensko ustanovo. Vladnega komisarja je vodil po knjižnici - čitalnici Fran Levstik in Primož Trubar ter skladiščih za knjižno gradivo, predsednik NŠK dr. Franc Škerlj. Obiska so se udeležili še predsednik SKGZ Boris Race in odborniki NŠK dr. Karel Šiškovič, časnikar Milan Bolčič, prof. Stanislav Kodrič ter Franjo Kosovel. Med obiskom in ogledom prostorov je predsednik NŠK seznanil vladnega komisarja o nastanku knjižnice, o njenih ciljih in razvoju ter tudi o potrebah, ki se vsak dan pojavljajo. Dr. Marrosu se je živo zanimal za knjižno gradivo, za knjižnično delovanje in njene probleme. Ob zaključku obiska je predsednik NŠK poklonil vladnemu komisarju za spomin bibliografsko brošuro «Od Londona do osimskih sporazumov», ki je izšla ob lanskoletni istoimenski razstavi, in še knjigi «Zakonski predpisi za globalno zaščito Slovencev» ter Čermeljevo knjigo «Slovenci in Hrvati pod fašizmom».

Še eno sodno obvestilo zaradi eksplozije v miljski ladjedelnici

Namestnik državnega pravdnika dr. Roberto Staffa je včeraj izdal še eno sodno obvestilo zaradi eksplozije v miljski ladjedelnici Alto Adriatico, pri kateri sta izgubila življenje dva delavca. Nenamernega umora in nenamerne povzročitve škode je osumil še Silvana Perissutija, ki je zaposlen kot gasilec v ladjedelnici.

Kar pa zahteva ostale tri osumljence, je treba poudariti, da bo dr. Staffa verjetno že v teh dneh odločal o zahtevi po izpustitvi na začasno svobodo, ki so jo predložili zagovorniki.

OD PETKA DO NEDELJE V BOLJUNCU

Konec prihodnjega tedna pokrajinska razstava vin

Svoje pridelke bo razstavljalo 22 vinogradnikov

Dvaindvajset vinogradnikov iz tržaške pokrajine, ki so se izkazali na občinskih razstavah vin, se bo pomerilo s 33 vini na sedmi pokrajinski razstavi vin, ki bo letos v Boljuncu. Ljubitelji sladke kapljice bodo imeli možnost, da od 28. do 30. julija pokusijo najboljši lanski pridelek, poleg tega pa bodo gostom postregli tudi domačo jedačo.

Program se bo začel v petek, ob 18.30 z nastopom godbe na pihala iz Doline. V soboto bodo odprli razstavo že ob 10 uri, ob 16.30 pa se bodo vinogradniki in vsi, ki jih zanima ta problematika, srečali na okrogli mizi. Razpravljali bodo o «rezultatih tehnične podpore, ki jo je pokrajina nudila kmetom s programom za sezono 1977-78. Pregledali bodo tudi staro problematiko zaščite kvalitetnih vin (DOC), predvsem oblikovanje znamenja, za katerega se vinogradniki že dolgo potegujejo. Isto popoldne bosta nastopili italijanska folklorna skupina iz Lignana in «Stu ledi» iz Trsta. Ob 20.30 bodo nagradili vinogradnike, ki bodo predstavili najboljša vina. Sledil bo ples z ansamblom Supergroup.

V nedeljo se bo prireditev začela že ob 9. uri, ko bodo odprli razstavo, ob 19.30 bo koncert godbe na pihala, od 21. ure do polnoči pa bo ples. Za prijetno razpoloženje bo poskrbel ansambel Lojzeta Furlana.

● **V ponedeljek,** 24. t.m., bodo v umetnostni galeriji Rossoni ob 18. uri odprli kolektivno slikarsko razstavo članov umetniškega deželnega združenja. Razstava bo odprta do 31. t.m.

ZARADI SLABEGA VREMENA

Balet na Gradu sinoči odpadel

Sinočnja predstava baleta «Don Kihot» na tržaškem gradu je bila zaradi neugodnega vremena odpovedana. Če bo vreme dopuščalo bo danes zvečer ena sama predstava, ker ima baletni ansambel druge obveznosti in se ne more zadržati v našem mestu.

Kdor je za sinočnjo predstavo kupil vstopnico v predprodaji, jo lahko danes pri blagajni zamenja za nocojšnjo predstavo.

DELO TRŽAŠKEGA ARZENALA SV. MARKA

«Castoro» važna pridobitev za italijansko tehnologijo

Na današnji otvoritveni svečanosti bosta prisotna tudi ministra Bisaglia in Colombo

Danes dopoldne bodo v tržaškem Arzenalu sv. Marka uradno izročili družbi Saipem komaj dokončani «Castoro VI.», ki predstavlja za italijansko pomorsko industrijo izredno važen napredek. Gre za tehnološko zelo razvito ustvaritev, ki je bila še pred nekaj leti za vse tehnično osebje neznanka, saj ni bilo jasno ne njegovo delovanje ne morebiten uspeh. Objekt bo služil za polaganje in varitev cevi na morskem dnu, skozi katere se bodo pretakali naftni derivati ali plini. Končno bodo le uresničili osnovani načrt, ki predvideva namestitev podmorskega plinovoda med Italijo in Alžirijo. Družba Saipem skupine ENI se ponaša že z vrsto takih velikank. Pred leti so v tržaškem arzenalu dokončali «Scarabeo II.», pred osmimi leti pa so izročili svojemu namenu tudi potapljaško ploščad «Castoro II.», ki jo še danes uspešno uporabljajo za iskanje naftnih ležišč na morskem dnu.

Nekaj podatkov o «Castoru»: dolg je 145 metrov, širok 64, visok 30, v globino se lahko pogrezne do 15 metrov, na dan pa lahko položi tudi dva kilometra dolgo vrsto cevi. Gradbeni stroški se sučejo okrog 120 milijard lir, od katerih je tržaški arzenal prejel od delodajalca Saipem nad 65, in tako trenutno rešil zaposlitveno krizo, ki je v zadnjem času tako aktualna.

Na današnji slavnosti bodo prisotni poleg krajevnih oblasti in gostov, tudi minister za državne soudeležbe Antonio Bisaglia, minister za trgovinsko mornarico Vittorino Colombo, predsednik družbe Eni Pietro Sette in predsednik Saipem dr E. Gandolfi.

Trčenje velikanov na trbiški cesti

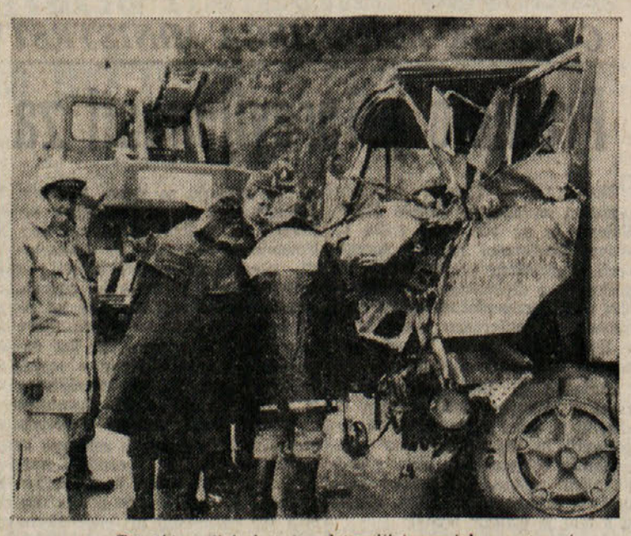

Tržaški gasilci skušajo odstraniti tovornjak s ceste

Razmočeno cestišče je včeraj botrovalo trčenju na trbiški cesti. Nesreča se je pripetila ob 16. uri kak kilometer po nadvozu pri Katinari. Prav takrat je namreč vozil navzgor proti Občinam nemški vlačilec s prikolico, ki ga je upravljal 37-letni Jugoslovan Stevo Vučanović, z nasprotne strani pa je tedaj privozil tovornjak OM, katerega je začelo, verjetno zaradi spolzkega cestišča, zanašati na levo. Da bi se izognil trčenju, je Vučanović dal plina, manever pa mu je le delno uspel, saj se je italijanski tovornjak zaletel v zadnji del prikolice, se nato zavrtel okoli osi ter z zadnjim delom treščil ob skalnato steno. Tudi prikolico je močno trčenje vrglo ob steno

Med trčenjem se je laže ranil voznik italijanskega tovornjaka, 33-letni Remo Valvasori iz Belluna, ki so ga z rešilcem Rdečega križa prepeljali v tržaško bolnišnico. Na kraj nesreče so prispeli tudi tržaški gasilci, katerim je uspelo, po približno uri dela, odstraniti težki vozili s ceste.

Kino

Miramarski park — «Luci in zvoki» ob 21.30 «Il sogno imperiale di Miramare» (v italijanščini); ob 22.45 «Der Kaisertraum von Miramar» (v nemščini). Prevoz z motornim čolnom s pomola Audace ob 20.20 in ob 21.50 ter iz Miramara ob 22.45 in ob 00.05.

Ariston 21.30 «L'ultima corvee». J. Nicholson, O. Young, C. Kane. Prepovedan mladini pod 14. letom.

Mignon 16.00—22.00 «L'uccello dalle piume di cristallo». Režija Dario Argento. Barvni film.

Nazionale 17.00 «I grossi bestioni». Elizabeth Turner. Prepovedan mladini pod 18. letom.

Grattacielo 16.00—22.15 «Scandalo al sole». S. Dee, R. Egan, T. Donahue.

Excelsior 17.00 «Carriel — il poliziotto pericoloso». Barvni film.

Fenice Poletna zapora.

Ritz 16.30 «Concerto con delitto». Peter Falk. Barvni film.

Eden 17.30 «La vergine e la bestia». Prepovedan mladini pod 18. letom.

Cristallo 16.00 «Agete 007 — Vivi e lascia morire». R. Moore.

Filodrammatico 16.00—22.00 «Bel Ami — Il mondo delle pornodonne». Prepovedan mladini pod 18. letom.

Moderno 16.00 — 22.00 «L'incredibile viaggio nel continente perduto».

Aurora 16.30—22.00 «Doppio colpo». O. Reed.

Capitol 16.00—22.00 «Butch Cassidy». P. Newman, R. Redford.

Vittorio Veneto «Manitù lo spirito del male». T. Curtis, M. Ansara, S. Strassberg.

Astra 16.30 «Il triangolo delle Bermude». John Huston, Claudine Auger. Barvni film.

Radio 16.00 «Squadra antifurto». T. Milian.

Včeraj-danes

Danes, SOBOTA, 22. julija
MARIJA MAGDALENA

Sonce vzide ob 5.37 in zatone ob 20.46 — Dolžina dneva 15.09 — Luna vzide ob 22.09 in zatone ob 8.20.

Jutri, NEDELJA, 23. julija
BRANISLAV

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 25,2 stopinje, najnižja 19 stopinj, ob 13. uri 25,2 stopinje, zračni tlak 1010,7 mb rahlo pada, vlaga 52-odstotna, nebo 7 desetink pooblačeno, veter sever severozahodnik 10 km na uro, morje rahlo razgibano, temperatura morja 22,8 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

Dne 21. julija 1978 se je v Trstu rodilo 5 otrok, umrlo pa je 10 oseb.

RODILI SO SE: Andrea Skerjanc, Luca Moratto, Andrej Ban, Manuela Mahorcic, Andrea Canu.

UMRLI SO: 82-letna Antonia Ivancich vd. Rosenstock, 42-letna Ida Pellizzaro por. Pipan, 75-letni Giuseppe Cassoni, 77-letni Bruno Alberti, 41-letni Emilio Denich, 92-letni Vincenzo Valles, 81-letna Argenide Regini vd. Malattia, 87-letna Anna Kociancich vd. Sitter, 79-letna Olga Morassutti por. Sersa, 68-letni Luigi Grassi.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 8.30 do 20.30)
Ul. Rossetti 33, Ul. Roma 16, Ul. L. Stock 9, Trg Valmaura 11.
(od 8.30 do 13. in od 16. do 20.30)
Trg Goldoni 8, Ul. Belpoggio 4.

NOČNA SLUŽBA LEKARN
Trg Goldoni 8, Ul. Belpoggio 4.

LEKARNE V OKOLICI
Boljunec: tel. 228-124; Bazovica: tel. 226-165; Opčine: tel. 211-001; Prosek: tel. 225141; Božje polje Zgonik: tel. 225-596; Nabrežina: tel. 200-121; Sesljan: tel. 209-197; Žavlje: tel. 213-137; Milje: tel. 271-124.

Gledališča

ROSSETTI
Drevi ob 21. uri prva predstava operete v dveh dejanjih «Kneginja iz Čikaga», avtorjev J. Brammerja in A. Grünwalda in z glasbo Emmericha Kálmána. Režijo in koreografijo je oskrbel Gino Landi, asistent režije Luisa Crismani, asistent koreografa Sebastiano Soldati. Orkester gledališča Verdi bo vodil dirigent Tamas Breitner. Nastopajo: Lino Savorani, Carlo Tuand, Giordana Mascagni, Aniko Felföldi, Danilo Turk, Sandro Massimini, Elio Crovetto, Evelina Sironi, Riccardo Peroni, Giorgio Valletta in Dominique Doublier.

Prodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasaži Protti (tel. 68311).

GRAD SV. JUSTA
Danes, 22. t.m., ob 21.15 nastopajo: Liliana Cosi, Marinel Stefanescu in baletni ansambel v «Don Kihotu» (v treh delih), po romanu Cervantesa, glasbe Ludviga Minkusa. Prodaja vstopnic pri osrednji blagajni pasaže Protti (tel. 65700) ter pri blagajni grada. (Zadnja predstava).

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba za zavarovance INAM in ENPAS od 22. do 7. ure: telef. št. 732-627.

Prispevki

V spomin na Stanka Perovška daruje Marjo Gec z družino 10.000 lir za SPDT.

Sporočamo žalostno vest, da nas je nenadoma zapustila naša draga žena, mama in sestra

ANGELA IVANČIČ
por. ČENDAK

Pogreb bo danes, 22. t.m., ob 13.30 iz mrtvašnice glavne bolnišnice v cerkev v Križu.

Žalujoči: mož Matija in hčerka Nerina z možem Kamilom Bottarom ter drugi sorodniki

Sv. Križ, Trst, 22. julija 1978

Žalovanju se pridružujeta Gizela in Nandi Sedmak.

V 81. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

ALBIN JAKONČIČ

Pogreb dragega pokojnika bo danes, 22. t.m., ob 13.30 iz bolnišnice na Opčinah v Šempolajsko cerkev.

Žalujoča žena Roža, hčerka Neva z možem Klavdijem, vnuk Fabjo ter drugo sorodstvo

Praprot, Trst, 22. julija 1978

SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI SKGZ V ČEDADU

Demografsko in gospodarsko stanje v Beneški Sloveniji je porazno

Omogočiti prebivalstvu obstanek na domači zemlji

Na zadnji seji odbora za gospodarstvo Slovenske kulturno-gospodarske zveze, ki je bila v četrtek v Čedadu, je tekla beseda o gospodarskih problemih v Beneški Sloveniji ter o smernicah za bolj organizirano delovanje v bodoče. Odbor, v katerem so poleg predstavnikov strokovnih organizacij, ki se bavijo z gospodarskimi vprašanji, tudi gospodarski izvedenci iz tržaške, goriške in videmske pokrajine, je s tem napravil korak na poti celovitejšega obravnavanja gospodarstva vseh Slovencev, ki živijo v Italiji.

Uvodne besede je izrekel predsednik odbora Darij Cupin, ki je poudaril pomembne uveljavitve Slovencev videmske pokrajine v zadnjem obdobju. Vzporedno s temi napori in uveljavitvami mora nujno potekati tudi gospodarski preporod, ki je pogoj za kvalitetnejši in predvsem perspektivnejši razvoj.

Ferruccio Clavora in Dino Del Medico sta predstavila razčlenjeno sliko demografskega in gospodarskega stanja v Beneški Sloveniji ter sta obenem nakazala oblike za delo v prihodnje.

Današnja realnost v Beneški Sloveniji je realnost izkrvavljenega telesa, ki mu pomanjkanje delovnih mest (35% prebivalcev je šlo v emigracijo v obdobju od 1961 do 1971) jemlje dan za dnem vitalne elemente. Demografska slika je zaskrbljujoča, kajti več kot polovica Benečanov je zapustila dom in danes živi in dela v tujini ali v furlanski nižini. Ostali del pa bremeni starostna struktura, ki se neprenehoma spreminja v smislu večanja odstotka starejšega prebivalstva: leta 1951 je bilo 9% prebivalcev nad 60 let, 1971 18% in 1977 že 25%. S tem je v tesni povezavi padec aktivnega prebivalstva, ki je v zadnjih desetih letih znašal 35% vseh aktivnih (v zadnjih dvanajstih letih kar 46%). Razčlenjenost aktivnega prebivalstva po gospodarskih sektorjih je tipična za nerazvita področja, saj je skoraj 36% aktivnih v kmetijstvu. Eden izmed pogojev za ohranitev življenja v gričevnatih območjih je obstoj zadostnega števila delovnih mest v kraju samem: danes se mora kar 40% tistih, ki so ostali, vsak dan voziti na delo v industrijsko razvitejše cone Čedada, Manzana in Vidma.

Nujna je torej sprememba dosedanjih tendenc, da se končno začne gospodarski preporod Beneške Slovenije. Napori morajo iti predvsem v smer ustvarjanja takih pogojev, ki bodo ljudem omogočili obstanek na domači zemlji ali ki jim bodo omogočili, da se bodo vrnili iz emigracije. Za to je bistvenega pomena perspektiva delovnega mesta in dostojanstvenega življenja. Prav ob tem pa se moramo dotakniti še ene boleče rane, ki jo predstavlja izredno slabo stanovanjsko premoženje Benečije. Hiše in stanovanja so povečini stari in slabo opremljeni; potres izpred dveh let je porušil približno dva tisoč hiš in jih približno prav toliko poškodoval.

Jasno, je, da je gospodarski položaj v Beneški Sloveniji izredno težak: vendar so prav po potresu domačini pokazali tisto trdno voljo do življenja in dela, ki je zagotovilo za obstoj in razvoj. Ob usklajenih naporih in ob načrtnem delu bo prav gotovo mogoče obrniti novo stran v zgodovini Beneške Slovenije, ki jo je mačehovski odnos italijanske države pripeljal v tako dramatičen položaj.

Živahna razprava je potrdila potrebo po takem načrtnem delovanju in po organiziranosti. Zato je bil odbor mnenja, da bi morale vse obstoječe strukture, ki se bavijo z gospodarskimi vprašanji in ki so zastopane v odboru, dobiti tudi v Beneški Sloveniji primerne organizacijske oblike, ki naj bi zagotovile kontinuirano in predvsem bolj uspešno dejavnost v gospodarstvu.

sk

V okviru radijske rubrike Fatti ed echi (Dogodki in odmevi), ki je na sporedu vsako nenedeljo ob 11. uri na valovih radia Koper, se bo jutri, z intervjujem Izidora Predana, odgovornega urednika Novega Matajurja, zaključil ciklus oddaj o tem beneškem časopisu.

Vedno jutri bo koprski radio med oddajo Stretta di mano ob 15. uri prenašal intervju prof. Marina Qualizze na temo: Pričakovanja in upanja manjšine.

● **Deželna uprava** Furlanije - Julijske krajine je odobrila občinam, ki so bile prizadete ob potresu, dve milijardi in pol lir prispevkov. Ta prispevek naj bi omenjene občinske uprave izkoristile pri popravilu ali gradnji vodovodov, kanalizacij in drugih infrastruktur.

V SPREMSTVU SVOJIH SODELAVCEV

Predsednik slovenske vlade dr. Vratuša je bil včeraj v Breginju in v Tolminu

V pogovoru med zastopniki izvršnega sveta SRS in tolminske občine so razpravljali o sedanji fazi akcije za obnovo od potresa porušenih krajev

Sredstva za nadaljevanje obnove od potresa poškodovane Tolminske in sosednjih krajev bi morala dotekati s hitrejšim tempom, da bi zadostili potrebam nujnega financiranja gradnje novih in obnove delno poškodovanih stanovanj ter drugih objektov družbenega sektorja. Sredstva so bila namreč zagotovljena iz raznih virov, dejansko pa se ta sredstva v tem trenutku stekajo prepočasi. To velja le za sedanjo fazo obnove, kajti v prvi fazi so s hitro solidarnostno pomočjo vse Jugoslavije obnovili več kot tri četrtine tega, kar je bilo poškodovanega.

To je aktualna tema v sedanji fazi od potresa v letu 1976 poškodovanega Posočja. O tem je bil govor včeraj v Tolminu med predstavniki izvršnega sveta Slovenije in občine Tolmin. Predsednik izvršnega sveta SRS dr. Anton Vratuša je včeraj dopoldne skupaj s podpredsednikoma Dušanom Šinigojem in Mitjo Rodetom ter republiško sekretarko za urbanizem Marijo Vičar - Župančič in drugimi sodelavci obiskal Tolminsko. Vratuša je najprej obiskal Breginj, si ogledal obnovljeno vas, ohranitvena dela na starih stavbah, ki so bile poškodovane od potresa, in ki jih bodo obnovili, da bi tam ohranili spomin na staro kmečko arhitekturo. Srečal se je s člani mladinskih brigad, ki tam gradijo vodovod in oddelek kobariške tovarne tik ob tem kraju. Zatem je šel v Robič, kjer so mu miličniki in cariniki obrazložili potrebo po gradnji obmejnih objektov, obiskal je tudi vas Stanovišče.

Na vsej poti so ga spremljali predsednik občinske skupščine Tolmin Stane Kovačič in predsednik izvršnega sveta občine Lucijan Rejec ter drugi tolminski predstavniki. V Tolminu je bil zatem pogovor, ki je tekel predvsem okrog sedanjih vprašanj, ki so v zvezi z obnovo. Lucijan Rejec je najprej razložil položaj na Tolminskem, omenil izseljevanje, ki je bilo tipično za vsa leta tega stoletja, do pred nekaj leti, ki so pričeli še pred potresom precej vlagati v gospodarski razvoj tako industrije kot turizma in kmetijstva, da bi ljudi zadržali doma. Prvi znaki zaustavitve izseljevanja se kažejo in obnova potresa je pokazala, da znajo prebivalci teh krajev ob solidarnostni akciji vse Slovenije in vse Jugoslavije, ne samo obnoviti porušeno, marveč tudi razviti svojo deželo. Tudi dr. Vratuša je v zvezi s tem dejal, da je važno, da se s to obnovo nudijo pogoji za nadaljnji vsestranski razvoj Tolminske in da je treba enako ravnati v vseh malo razvitih krajih.

Močan poudarek obnovi od potresa porušenega Posočja je dal v svojem poročilu predsednik medobčinskega koordinacijskega odbora za obnovo Milan Vižintin. Povedal je, da je bilo v potresu uničenih ali poškodovanih nad 11.000 stanovanjskih stavb. Popravili ali na novo zgradili so jih do konca lanskega leta tri četrtine. Letos ali v prihodnjem letu bodo dokončali še ostale, med temi bo nekaj čisto novih zgradb, kajti enako število sploh ni bilo mogoče popravljati. Solidarnostna pomoč vse Slovenije in Jugoslavije je bila velika, vendarle pa je treba sedaj odpraviti nekatere nedostatke. Denar je na razpolago, treba pa ga je deblokirati in takoj uporabiti, sicer bi bila škoda precejšnja, ker cene gradbenih storitev stalno narašćajo. Vinko Gobec, podpredsednik republiškega odbora za odpravo elementarnih nesreč, je nanizal vrsto številk o pomoči Posočju in tudi drugim krajem v Sloveniji. Po obširni razpravi so prisotni sklenili, da bo izvršni svet Slovenije posredoval, da se stvari uredijo na najhitrejši način.

Na sestanku je bil tudi govor o nujnosti okrepitve prometnih povezav tako med Tolminsko in ostalo Slovenijo kot med Tolminsko in beneškim zamejstvom. To tudi, ker je treba, tako so poudarili tako dr. Vratuša kot Tolminci, vezi med Tolminsko in sosednjimi kraji v Beneški Sloveniji povečati. Govorili so tudi o turističnem razvoju teh krajev, o nadaljnjih investicijah v turistično dejavnost zlasti na področju Bovca, o varstvu okolja, o razvoju kmetijstva. Postavljeno je bilo tudi vprašanje končne odločitve o hidroelektrarnem izkoriščanju Soče.

Včeraj popoldne si je dr. Vratuša s sodelavci ogledal tudi Novo Gorico in se tam zvečer zadržal v pogovoru s predstavniki novogoriške občine. O tem pa bomo poročali podrobneje jutri.

Danes in jutri praznika v Štandrežu in Doberdobu

Če bo muhasto vreme dovolilo, bosta poletna praznika, ki ju drevi prirejata štandreško prosvetno društvo «O. Župančič» in prijatelji Dela in Unità doberdobske občine, privabila veliko ljubiteljev družbe in prijetne zabave. Na ploščadi pri domu A. Budala bo ob 20.30 na sporedu revija mladih štandreških kotalkarjev, deloval pa bo tudi dobro založen bife.

V Doberdobu bo drevi na vrsti tekmovanje v briškoli, nato bo sledil ples ob zvokih narodnozabavnega ansambla «Briški slavček». Oba praznovanja se bosta zaključila jutri.

SICER ŠELE PRIHODNJO POMLAD

NOVA ASFALTNA PODLAGA NA ŠTANDREŠKIH ULICAH

V raznih delih mesta urejajo otroška igrišča

Novo asfaltno prevleko na štandreških cestah bodo napravili prihodnjo pomlad, potem ko bodo v nekaterih ulicah uredili tudi kanalizacijo. To je povedal sinoči na občinski seji odbornik za javna dela Zucalli svetovalcu dr. Vladimirju Nanutu, ki je hotel vedeti, kdaj bodo uredili štandreške ulice, ki so jih pred kratkim izkopali zaradi polaganja metanovodske mreže. Občina bo letos popravila precejšnje število ulic, tako v središču kot v predmestju.

Svetovalci so sinoči odobrili tudi načrt za notranjo ureditev novih stavb otroškega vrtca v Štandrežu. S temi deli bi lahko dobili začasni prostor za tretji razred, to je za slovenski dodatni razred. Prav tako so odobrili načrt za preureditev stare stavbe otroškega vrtca, v kateri bodo našli mesto občinska knjižnica, rajonska konzulta, ambulanta in morda bo prostora še za vrtec in tudi za šolo. Oba načrta bo pripravil arhitekt Jože Cej.

Na sinočnji seji so svetovalci odobrili tudi obračuna občine za leti 1976 in 1977, stroške za ureditev nekaterih otroških igrišč v raznih delih mesta, zvišali so najemnino za stojnice cvetličarjev na pokritem trgu. V začetku seje je misovec Coana protestiral, ker ga niso povabili na razpravo o resoluciji, ki jo je občinska uprava z demokratičnimi strankami sprejela v podporo osimskemu sporazumu.

Prihodnji petek prva seja novega pokrajinskega sveta

Prva seja novoizvoljenega pokrajinskega sveta v Gorici bo v petek, 28. julija, ob 16.30. V tej zvezi naj omenimo, da je že znan dnevni red zasedanja. Najprej bo poročilo komisarske uprave, takoj zatem pa bodo pregledali in potrdili izvolitev svetovalcev, oziroma morebitne zamenjave. Sledile naj bi volitve predsednika ter štirih efektivnih in dveh nadomestnih odbornikov, vendar do glasovanja najbrž ne bo prišlo, ker je razmerje sil, ki so zastopane v pokrajinskem svetu takšno, da je sestava večinskega odbora zelo problematična. Pogovori med strankami, ki so se sicer že začeli, pa do sedaj niso dali konkretnih rezultatov.

Še o «posebni» šoli v Pierisu

V zvezi s poročanjem o posebni šoli z dopolnilnim poukom v Pierisu (naš dnevnik je o tem pisal 15. t.m.), je goriški šolski skrbnik včeraj poslal uredništvom tukajšnjih listov daljše pojasnilo. V pravkar zaključenem šolskem letu so na omenjeni šoli, pravi pojasnilo šolskega skrbnika, uvedli obliko dopolnilnega pouka, ki je bila v marsičem v nasprotju z obstoječimi predpisi.

Ukrep, ki je bil izveden februarja letos ni imel namena prekiniti pošolske dejavnosti, ampak slednje uskladiti z zakonskimi predpisi.

V šolskem letu 1978/79 bo zato kolektivnim šolskim organom zaupana naloga kako organizirati dopolnilni pouk in normalno delovanje šole.

Šolski skrbnik posebej opozarja na napačno definicijo «Scuola integrata», kajti gre za navadno osnovno šolo z nekaterimi oblikami dopolnilnega pouka. Prošnjo, da bi šolo prekvalifikacirali v šolo s celodnevnim poukom je sicer skrbništvo predložilo že pred tremi leti, vendar jo je ministrstvo za javno vzgojo zavrnilo. Torej ukinitve pošolskega dopolnilnega pouka ne bo, pač pa se bo moral odvijati točno v skladu z zakonskimi predpisi.

ŠESTO SREČANJE PEVSKIH ZBOROV

Drevi v Brežicah nastop pevskega zbora «V. Mirk»

Srečanje sovpada s proslavo Dneva vstaje slovenskega ljudstva

S posebnim avtobusom odpotujejo danes s Proseka člani pevskega zbora Vasilij Mirk, ki imajo zvečer nastop v Brežicah. V tem mestecu, ki je oddaljeno približno 35 km od Zagreba in šteje približno 5.000 prebivalcev, bo danes 6. srečanje pevskih zborov. Poleg zbora Vasilij Mirk se bodo srečanja udeležili še pevski zbori «Svoboda» Bratov Milavcev iz Brežic, «Svoboda» iz Stražišč pri Kranju in «Zarja» iz Železne Kaple.

To srečanje ki je postalo tako rekoč tradicionalno in ga organizira vsako leto izmenoma en zbor je do sedaj vzbudilo vedno veliko zanimanja med pevci samimi in tudi občinstvom, posebno tudi ker po navadi sovpada z raznimi proslavami, ki se vršijo v raznih krajih. Tokrat v Brežicah bo srečanje sovpadlo z osrednjo proslavo Dneva vstaje slovenskega ljudstva.

Vsak zbor bo zapel po štiri pesmi ob koncu pa bodo zbori združeno zapeli še štiri pesmi in sicer «Jadransko morje», «Triglav», «Juhe pojdamo u škufče» in «Ob Kolpi».

Zbor Vasilij Mirk, ki se je za to srečanje skrbno pripravil, bo v Brežicah nastopil s sledečimi pesmimi: Jakob Jež «Verzi» (ta skladba je bila obvezna za moške zbore na tekmovanju Naša pesem 1978 v Mariboru), koroško narodno Mojcej, Matija Tome «Teče mi vodica» in špansko revolucionarno v priredbi Radovana Gobca «Rumbala».

Sprejem zborov je predviden okrog 18. ure pred brežiškim gradom, nakar bo skupna vaja. Koncert bo ob 20. uri, nakar bo sledilo tradicionalno družabno srečanje, na katerem bodo pevci obudili stare spomine, navezali nove stike in utrjevali prijateljstvo.

Našim pevcem želimo, da bi se v Brežicah dobro počutili in odnesli najlepše spomine iz tega kraja in okolice, ki je vsa posejana s pomniki slovenske preteklosti. (br)

V AJDOVŠČINI

Umrl je zdravnik dr. Zoran Dietz

V četrtek so pokopali v Ajdovščini zdravnika dr. Zorana Dietza, aktivnega sodelavca NOB od leta 1941 in nosilca visokih odlikovanj. Pospremila ga je velika množica domačinov, prihiteli pa so tudi ljudje iz Gorice, Trsta, Ljubljane in drugih krajev.

Rodil se je v Ajdovščini, zdravniški poklic pa je začel v Gorici, kjer je imel ambulanto pred škofijo. Pokojni dr. Zoran Dietz je bil človek dobrega srca. V svoji ambulanti je zdravil revne paciente in študente brezplačno in še v zdravili jih je oskrboval. Starejši Goričani se ga zato še posebej s hvaležnostjo v srcu spominjajo.

Trije govorniki so poudarili njegovo predanost NOB, saj je začel aktivno sodelovati že avgusta meseca 1941. Pozneje je postal šef - zdravnik vipavskega okrožja in nato idrijskega. Za časa jugoslovanske Gorice, leta 1945, pa je bil šef - zdravnik mestnega fizikata. V vseh teh letih ni ranjencev samo strokovno zdravil, vlival jim je tudi tovarištvo, toplino in ljubezen. Zato bomo ohranili v naših srcih blag spomin na tega zvestega sina Vipavske doline.

KAKO BO Z LETOŠNJO TRGATVIJO?

V združevanju kmetov možnosti za nadaljnji razvoj vinogradništva

Registriranih samo okrog dve tretjini vinogradov na zaščitenih področjih - Koliko je najvišji hektarski donos za sortna grozdja?

Neobičajne vremenske razmere s pogostimi padavinami, neurja, ki so letos že nekajkrat hudo prizadela nekatera vinorodna območja v goriški pokrajini, obenem pa še dva do tritedenska zamuda v vegetacijskem razvoju trte, zaskrbljajo številne vinogradnike v Brdih in v nižinskih predelih, kjer je proizvodnja grozdja edini ali eden glavnih virov dohodka.

Če ne bo hujših pretresov, bati se je predvsem grozdne gnilobe zaradi pretirane vlage in seveda toče, bomo čez dobra dva meseca lahko že ugotavljali, kakšna je bila letina, tako po kakovosti, kakor tudi količinsko. Prav glede količine zasajenih površin, pridelanega grozdja in vina, bi radi spregovorili v današnjem sestavku. Marsikdaj je namreč slišati govorice, da je na tržišču precej več sortnih vin, kakor bi jih na podlagi registrov, ki jih vodijo pri trgovinski zbornici in izpolnjujejo na podlagi prijav vinogradnikov, lahko bilo. Pripombe gredo predvsem na račun sortnih vin, ki prihajajo s točno določenih območij Brd in Posočja.

Znano je, da je v posebnih registrih na trgovinski zbornici vpisanih (podatki se nanašajo na konec lanskega leta), le približno dve tretjini vinogradniških površin, kjer se proizvajajo sortna vina z zaščitnim geografskim poreklom «Collio» in «Isonzo» in kjer naj bi v letu 1977 proizvedli okrog 92 tisoč hektolitrov kapljice. Na briškem področju je bilo 31.12.1977 registriranih 1.032 hektarjev vinogradov in 476 vinogradnikov, na območju kjer se proizvajajo vina «Isonzo» pa 744 hektarjev in 300 vinogradnikov. Skupno torej 1.776 hektarjev površin od skupnih skoraj 3.000, kolikor jih je tej dejavnosti namenjeno v goriški pokrajini.

Posebej velja poudariti, da proizvodnja grozdja v vinogradih na zaščitenem področju, ne bi smela biti pretirana, kajti to vpliva na kakovost vin. Pravilnik za proizvodnjo sortnih vin z geografskim poreklom predvideva proizvodni maksimum. Za briško območje znaša 110 stotov grozdja na hektar, za nižinsko območje pa 120 stotov na hektar. Ob izrednih letinah je maksimalna dovoljena količina lahko za deset, oziroma dvajset odstotkov večja. Pri goriški trgovinski zbornici so na podlagi registriranih površin in ob upoštevanju pridelanih količin grozdja, izračunali poprečen hektarski donos za triletno obdobje 1975 - 1977, ki je za glavne sorte sledeč: tokaj 74,8 stotov, beli pinot 79,9, sivi pinot 83,7, sauvignon 61,6, merlot 79,1, kabernet 84, črni pinot 90,4. Podatki se nanašajo na briško področje, medtem ko je poprečni hektarski donos v nižinskem svetu bil za približno 15 odstotkov večji.

Kljub po predpisih določenemu maksimumu, pa najbrž niso redki vinogradniki, ki na svojih površinah pridelajo znatno več grozdja, kar pa je zelo težko preveriti. Sorazmerno ugodne odkupne cene grozdja, oziroma vina, so močna stimulacija za čimvečjo proizvodnjo, čeprav na račun kakovosti. Vemo tudi, da kemična industrija zmeraj znova ponuja najrazličnejše več ali manj učinkovite preparate za zaščito trte in gnojila, ki vplivajo na količino pridelka, marsikdaj pa tudi na kakovost, kar na žalost gre večkrat neopaženo mimo.

Kakšna je torej usoda vinogradništva na Goriškem? Nedvomno so možnosti razvoja le v še večji specializaciji za proizvodnjo sortnih vin. To pomeni bolj načrtno (in tudi bolj kontrolirano) proizvodnjo. Pomeni pa tudi združevanje, zlasti manjših proizvajalcev, ki sami ne morejo biti kos zahtevam tržišča. Da je pridelovanje grozdja, kljub nesorazmernemu naraščanju proizvodnih stroškov še zmeraj donosna panoga, nedvomno potrjuje podatek, da so se vinogradniške površine tudi v prvem obdobju letos povečale. Domače tržišče, predvsem velja to za kraje v Furlaniji - Julijski krajini, je resda nekoliko zasičeno, vendar se (predvsem zaradi kakovosti) odpirajo možnosti za predor na širši italijanski trg in v tujino. Možnosti torej so, poiskati bo treba le pravo pot. Pravijo, da slednja drži preko združevanja na zadružni osnovi.

V nedeljo kolektivni odvzem krvi v Mošu

Sekcija društva prostovoljnih krvodajalcev v Mošu je za jutri, 23. t.m., organizirala kolektivni odvzem krvi. V ta namen so se že povezali z goriškim transfuzijskim centrom, ki bo poskrbel za vse potrebno. Predvsem pa krvodajalcem ne bo treba hoditi nikamor, kajti kri bodo lahko darovali v posebni premični transfuzijski postaji.

Zanimiva razprava o pravičnih najemninah

Na pobudo sindikata Filca - CISL je bila pred dnevi v Gorici razprava, na kateri so obravnavali vprašanja glede zakona o pravičnih najemninah in desetletnem gradbenem načrtu. Do te pobude je prišlo zaradi važnosti obravnavanih tem in potrebe, da se o njih razvije čim širša debata med delavci.

Uvodno poročilo je imel vsedržavni tajnik Filca - CISL Renato Gorgoni, ki je v zvezi z gradbenim načrtom poudaril zahtevo, naj parlament še pred poletno prekinitvijo odobri zakonski načrt. Kar se tiče zakona o pravičnih najemninah je Gorgoni dejal, da stranke niso vzele v poštev niti enega izmed predlogov enotne sindikalne federacije in da ostaja zaradi tega vprašanje še vedno odprto.

Številni posegi prisotnih so se osredotočili na zamudah in pomanjkanju politične volje za rešitev obravnavanih vprašanj. Ob zaključku so se pobudniki srečanja obvezali, da v bodoče ponovijo tovrstne iniciative z namenom, da bi bili delavci čim bolj soudeleženi pri obravnavanju aktualnih tem.

● **Pokrajinski odbor** Rdečega križa sporoča, da bodo prostori ambulante zaprti od 1. do 31. avgusta.

Sinovi izseljencev na obisku v Gorici

Med krajšo slovesnostjo na goriškem gradu, je župan De Simone pozdravil večjo skupino sinov furlanskih izseljencev po Evropi, ki se v teh dneh mudijo v našem mestu. Mladinci, ki prihajajo iz Belgije, Nemčije, Francije in Švice, so gosti zavoda «F. Filzi».

Po uvodnih besedah župana je bil na sporedu nastop folklorne skupine Santa Gorizia, ki je prikazala izbor tradicionalnih plesov.

Drevi koncert mladih glasbenikov iz Švice

V Škocjanu ob Soči bo drevi ob 21. uri zanimiv kulturni dogodek. V tamkajšnji cerkvi bo nastopil mladinski godalni orkester iz Freiburga v Švici. Izvajal bo dela Haendla, Vivaldija, Cherubinija in drugih mojstrov.

Razna obvestila

ŠD Polet prireja svoj letni piknik za člane in prijatelje na novem kotalkališču na Općinah. Odbor je prišel do tega sklepa, da nudi možnost piknika tudi članom, ki ne razpolagajo s prevoznimi sredstvi. Letošnji piknik lahko imenujejo «piknik ob sončnem zahodu», ker bo ob 17. uri jutri, 23.7.1978. Vhod na kotalkališče je iz Narodne ulice.

ŠZ GAJA
Gropada - Padriče
prireja
danes, jutri in v ponedeljek
ŠAGRO V GROPADI
Vsak večer bo ples z ansamblom «TAIMS»
Vabljeni!

Gostilna SILVESTER
NABREŽINA
vabi na novi urejen vrt, kjer so na razpolago specialitete na žaru: ćevapčiči, ražnjiči, piščanci itd.

Prosvetno društvo Lonjer - Katinara
Športno društvo Adria
PRIREJATA DANES, 22., IN JUTRI, 23. JULIJA
VAŠKI PRAZNIK
NA DVORIŠČU DRUŠTVENE GOSTILNE V LONJERJU
SPORED
DANES, 22. JULIJA,
- Ob 16. uri tek čez drn in strn za najmlajše
- Od 20. ure dalje ples z ansamblom POMLAD

JUTRI, 23. JULIJA,
- Ob 8.30 kolesarska dirka na kronometer
- Ob 9. uri slikarski ex tempore
- Ob 18. uri koncert godbe na pihala KUD Karol Pahor iz Pirana
- Od 20. ure dalje ples z ansamblom POMLAD

SEKCIJA KPI DEVIN - NABREŽINA
prireja
PRAZNIK KOMUNISTIČNEGA TISKA V ŠEMPOLAJU
DANES, 22. JULIJA,
— ob 20. uri okrogla miza o občinskem regulacijskem načrtu, predsedoval bo devinsko-nabrežinski župan Albin Škerk
— ob 21. uri ples z ansamblom «Mocambo»

JUTRI, 23. JULIJA,
— ob 9. uri ex tempore za otroke
— ob 19.30 zaključni govor Borisa Iskre in Claudia Tonela
— ob 21. uri ples z ansamblom «Planšarji»

Mali oglasi

KUPIM knjigo Rafaela Perhavca «Letalci Prekomorci». Izdala jo je knjižnica NOV in POS Nova Gorica 25. junija 1968. Ponudbe na Primorski dnevnik pod «Knjiga».

PRODAJAMO hišo z vrtom v dolinski občini. Pisati na passaporto nr. A 8728-92, pošta Boršt (34010).

PRODAM nov kajak, dvosedežni, tip A.S.A. Telefonirati zvečer na št. 569357.

ŠVAB KORADO — zavarovalni agent — sporoča vsem svojim prijateljem in klientom iz Trsta, da je odprl nov urad v Trstu, Ul. Genova 14, tel. 61034/5.

SLOVENSKA DRUŽINA nujno išče hišo z vrtom ali zazidljivo parcelo na območju Grete, Barkovelj, Kontovela. Tel. 748556 ali 748456.

CARLI VIRGILIO sporoča vsem prijateljem in znancem, da je odprl novo prodajalno vseh vrst starih in novih avtomobilov. Na zalogi 500 68 72, 850 68, A 112 72, NSU 1200 72, mercedes 200 D 70, 124 coupé 1600 74, AR 1300 75, 1500 C 66, tau nus 1300 73, 128 71, 124 68 in se druge na izbiro. Obiščite nov salon v Ulici Brigata Casale st. 7, tel 826084.

GOSTILNA PRI STUDENCU — Dolina, obvešča, da bo zaprta zaradi letnega dopusta do 16. avgusta 1978.

V OKOLICI GORICE se je izgubila psica Simba, bel setter, telefon 0481/44538.

NOVA KNJIGA CAMILLA MEDEOTA

Goriški «cesarski» vojaki v Rusiji in daljni Sibiriji

Goriški zgodovinar je zbral in uredil dnevnike desetih ujetnikov v prvi svetovni vojni - Na platnici knjige Pilonova slika

Leta 1900 v Slovrencu rojeni Camillo Medeot se je po štiridesetletnem izvrševanju učiteljskega poklica lotil preučevanja zgodovine in v manj kot desetih letih veliko doprinesel k spoznavanju številnih aspektov tukajšnje realnosti, posebno furlanskega in italijanskega katoliškega tabora, ki je bila v nacionalističnem in šovinističnem gledanju na zgodovino v fašističnih časih potisnjena v ozadje.

Vihar je nastal v «dobromislečih» krogih v Gorici, ko je revija «Iniziativa isontina» objavila njegove «Zgodbe» furlanskih in goriških duhovnikov, ki jih je italijanska vojaška oblast ob zasedbi leta 1915 internirala v razne kraje Italije. Sledila so razna dela kot spomini dijakov na Češkem v prvi svetovni vojni, analiza delovanja furlanskih katoličanov v Gorici po prvi svetovni vojni, zgodovina uršulinskega samostana v Gorici, kasneje pa, leto za letom je obogatil naše police z raznimi knjigami, v katerih se je posluževal spominov starejših ljudi, zlasti iz dni pred prvo vojno, med njo in po njej. O lanski zgodovini italijanskega učiteljišča v Gradišču in o knjigi o Goričanu Sofroniu Pocariniju smo že poročali, sedaj leži pred nami zajetna, nad štiristo strani večjega formata obsegajoča knjiga z naslovom «Friulani in Russia e in Siberia 1914-1918» (založil Benno Pelican, knjigarnar v Gorici, 10.000 lir).

Gre za objavo spominov desetih Goričanov in okoličanov, ki so se borili za avstrijskega cesarja proti Rusom v Galiciji, kjer so jih Rusi zajeli. Nekateri so se v ruskem ujetništvu prijavili italijanski vojaški misiji in se kot novopečeni italijanski državljani kmalu vrnili v Italijo preko Arhangelska, drugi pa so ostali v ujetništvu, romali preko Sibirije, bili vpleteni v boje med boljševiškimi revolucionarji in belogardisti ter se vrnili domov preko Kitajske in Azije.

Platnica knjige je «naša». To je delo slovenskega slikarja Vena Pilona z naslovom «Stara Rusija» in je vzeta iz Pilonovih spominov «Na robu», ki jih je leta 1965 izdala Slovenska matica v Ljubljani. Izbira Pilonovega dela je simbolična, saj se je Pilon od začetka do konca prištevalo za Slovenca, čeprav je bila njegova rodovina, ki se je naselila v Ajdovščini, furlanskega porekla.

Camillo Medeot se je potrudil, da je zbral in uredil spomine desetih Furlanov. To so Raimondo Castellan - Mondili, mesar iz Fare, Giacomo Quaiat, čevljar iz Fare, Giuseppe Cicilin, kmet iz Medeje, Mio Menom, posestnik iz Medeje, Donato Depicolzuane, trgovec iz Gorice in Michele Candutti, odvetnik iz Gorice. Ta skupina se je v ruskem ujetništvu izjavila za Italijo in se je kmalu vrnila čez Severno Ledeno morje z ladijskim transportom v Italijo. V knjigi pa so objavljeni tudi spomini bančnega uradnika Guida Mondolfa iz Gorice, ekonomista dr. Maria Cossija (Coos) iz Gorice, odvetnika Iginia Beltrama iz Gorice in inženirja Leona Sirtorija (Sirka) prav tako iz Gorice, ki so ostali v Rusiji in ki so se vrnili domov po dolgi poti skozi Sibirijo in vso Azijo. Ing. Sirtori se je vrnil šele pred nekaj leti, ker je bil na Kitajskem več desetletij kot zastopnik neke velike italijanske firme.

Gre za objavo dragocenih spominov, ki nam prikazujejo položaj v takratni avstrijski armadi, življenje v carski Rusiji in v taboriščih. Nekateri med omenjenimi desetimi so beležili dan za dnem, kar se je dogajalo in v svojih spominih so zabeležili tudi najmanjše dogodke. Nabavili so si tudi veliko slik, ki krasijo knjigo.

Camillo Medeot pa je o vsakem med njimi zapisal kratek življenjepis, uvod v knjigo, zbral njihove dnevnike in jih opremil z dragocenim komentarjem ter vse zgodbe med seboj povezal. Spremno besedo je napisal prof. Quirino Principe.

Vsa čast Camillu Medeotu, da je v rekordnem času zbral in izdal knjigo. Kaj ima sedaj še v mislih?

MARKO WALTRITSCH

● **Pokrajinski odbor** Rdečega križa sporoča, da bodo prostori ambulante zaprti od 1. do 31. avgusta.

Izleti

Slovensko planinsko društvo vabi jutri, 23. julija, na vzpon na 2.132 metrov visoki Storžič. Odhod s Travnika ob 5. uri z lastnimi sredstvi.

V soboto, 29. in v nedeljo, 30. julija, priredi društvo vzpon na Triglav. Odhod s Travnika v soboto, 29. julija, ob 14. uri z lastnimi sredstvi. Prenočevanje v koči na Doliču. Zaradi boljše organizacije naj se udeleženci prijavijo na sedežu društva.

Prireditve

Na pobudo goriškega županstva bo drevi ob 19. uri v socialnem centru v Carduccijevi ulici v Gorici nastopil zbor Ars Musica. Vstopnine ne bo.

Kino

Gorica

CORSO 17.30 — 22.00 «Bermude: la fossa maledetta». A. Garcia in A. Kennedy. Barvni film.
MODERNISSIMO Zaprto.
VITTORIA 17.00—22.00 «Un caldo corpo di femmina». A. Arno in L. Romai. Barvni film. Prepovedan mladini pod 18. letom.
VERDI Zaprto.

Tržič

PRINCIPE 18.00—22.00 «La stangata».
EXCELSIOR 18.00 — 22.00 «L'uomo ragno».

Nova Gorica in okolica

SOČA «Človek na strehi», švedski film ob 18. in 20. uri.
SVOBODA «Ko zorijo jagode», slov. film ob 18. in 20. uri.
DESKLE «Surova igra», ameriški film ob 17.00 in 19.30.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
Danes ves dan in ponoči je v Gorici dežurna lekarna Tavasani, Korzo Italia 10, tel. 25-76.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
Danes ves dan in ponoči je v Tržiču dežurna lekarna bolnišnice, Ul. Terenziana 26, tel. 44387.

V ŠTANDREŽU danes in jutri ob 20.30
KOTALKARSKA REVIJA

MADŽARSKI «PENDOLARI»

Pred leti, v dobi tako imenovanih debelih krav, se je v Italiji zelo veliko pisalo in govorilo o težavah potujočih delavcev, ki so pri nas znani tudi kot «pendolari». Razprave so bile včasih tudi žolčne, kar je razumljivo, saj «pendolari» izgubljajo za pot na delo in nazaj tudi po več ur, kar je vse izgubljen, potraten čas. Danes, ko je govor o obilnem poldrugem milijonu brezposelnih ter o nadaljnjih deset, morda celo stotisočih ljudi, ki jim grozi cesta, se tudi aktualni problemi «pendolarov» umaknejo na «stranski tir» in čakajo na boljše, primernejše dni. Toda ni Italija edina dežela, ki se ubada z vprašanjem na delo vozečih se ljudi, torej z vprašanjem milijonov izgubljenih ur na vlakih, avtobusih in drugih prometnih sredstvih. Glede tega je na primer Madžarska še veliko na slabšem. O tem govorijo podatki ankete, ki so jo izvedli pred nedavnim.

Madžarska šteje 10 milijonov in pol ljudi. Hkrati pa kar pet milijonov ljudi v delovnem odnosu in je torej ta dežela v poprečju najbolj zaposlena na svetu, saj jim primanjkuje še najmanj pol milijona delovnih rok. Toda od teh petih milijonov zaposlenih, se jih kar cel milijon vozi vsak dan na delo ali v službo. To se pravi, da je vsak peti že «pendolar».

Biti «pendolar» pa nikakor ni prijetno in hkrati predstavlja to tudi določeno škodo. Sociologi so že zdavnaj izračunali, da se dolgo prevažanje na delo maščuje, kajti delavec, ki je prebil že uro ali celo dve v vlaku, po navadi celo v gneči, prav gotovo ne bo tako spočit, kot njegov tovariš, ki se je pripeljal na delovno mesto iz sosedne ulice ali bližnjega naselja. Zato pa bo tudi delovni učinek «pendolarca» slabši. Slabši delovni učinek vsakega petega delavca pa je že problem vsega gospodarstva neke dežele. Pa tudi sam prizadeti «pendolar» bi imel kaj v zvezi s tem reči. Njegova večja utrujenost ni poplačana, zanjo se nihče ne zmeni. In to tudi ni prav. Vendar bi se to dalo nadomestiti z neko prednostjo, ki jo imajo «pendolari». Ti so po navadi podeželski poldelavci in polkmetje, ki v prostem času obdelujejo svoje vrtove ali ohišnice. Sociologi so se sicer že velikokrat ukvarjali z vprašanjem, ali se to delo v celotni ekonomski strukturi neke dežele izplača ali ne in so glede tega mnenja ločena, kajti človek, ki je poleg običajnega dela sedmih včasih osmih ur v tovarni opravil še večji napor na polju, bo prav gotovo prej odjenjal, kot tisti delavec, ki se po opravljenem delu na delovnem mestu vrne na bližnji dom in nato svoj prosti čas uporabi v kakem športu

Madžari so v zvezi s tem napravili temeljitejšo raziskavo in prišli do zanimivih, tudi protislovnih podatkov. Njihovi «pendolari» prebijejo skoraj 27 odstotkov več prostega časa na delu na polju kot njihovi tovariši, ki ne potujejo, pri svojih hobijih. Toda hkrati «pendolari» izgubijo skoraj 25 odstotkov več časa po kavarnah in točilnicah od svojih nepotujočih tovarišev. To pa pomeni, da «pendolari» ne trošijo veliko časa le za vožnjo, pač pa porabijo veliko časa tudi v čakanju prevoznih sredstev

Vtem ko je statistika dokazala, da mnogi delavci na Madžarskem porabijo veliko svobodnega časa s telovadbo, v čitalnicah ali kako drugače v koristne namene, dokazujejo tudi, da so najbolj prizadeti, celo dvakratno prizadeti njihovi «pendolari» in da bo treba torej to vprašanje postaviti na dnevni red in ga temeljito rešiti, kajti «nesprejemljiv je primer, da prihaja 6 tisoč delavcev v Leninov metalurški kombinat v Diosgyeru pri Miškolcu iz 426 bližnjih in daljnjih naselij». «Razvita socialistična družba mora ustvariti pogoje, ki bodo kolikor toliko enaki za vse državljane, brez diskriminacij med podeželani in meščani.»

Na letošnji «šagri» v Praprotu so se šolarji osnovnih šol preizkusili tudi v umetnosti. Na sl. 1 dva mlada slovenska slikarja

Novost na knjižni polici

WILLI HEINRICH: «ŽELEZNI KRIŽEC»

Sodobnega nemškega pisatelja Willija Heinricha poznajo tudi slovenski bralci, saj smo v slovenskem prevodu že dobili njegov roman Geometrija zakonskega življenja. V romanu, katerega je nedavno izdala Pomurska založba in ki nosi naslov ŽELEZNI KRIŽEC, pa je pisatelj segel po docela drugi tematiki. Posegel je v svet vojne in nam v odličnem pripovednem stilu posredoval zanimivo vojno zgodbo o usodah nemških vojakov na južni fronti pod Kavkazom v jeseni 1944.

Dogajanje je postavil v čas po veliki tankovski bitki pri Kursku, ko se je nemška armada na vzhodni fronti začela umikati. Tudi pod Kavkazom se je nemška armada začela pomikati na nove položaje, vsak bataljon pa je začasno moral pustiti po en vod za zaščitnico. In vojake tega voda, ki jih vodi desetar, kasneje višji vodnik Steiner, spremljamo skozi vso knjigo, dokler niso skoraj vsi pripadniki te enote mrtvi in dokler ni težko ranjen tudi sam glavni protagonist Steiner. Najprej jih torej spremljamo, ko ostanejo v zaščitnici in se nato prebijajo k svojim čez zasedeno ozemlje, potem pa v pozicijskih bojih in slednjič, pri napadu na neko tovarno in, nazadnje v dokončnem umiku.

Steiner in njegovi vojaki so samozavestni vojaki. Vsaj na začetku. Toda vse bolj ko se otepajo lakote in trpljenja, ko padajo drug za drugim v neizprosnih okoliščinah, postajajo vse drugačni. Medtem ko se v začetku bore še za domovino, ko se skušajo držati pravil boja, pa s trpljenjem in grozotami prihajajo na dan najnižji človeški nagibi. In ves njihov smisel postane boj za lastni obstoj, za preživetje vseh strahot, ko kar naprej zro smrti v oči. Toda vojni stroj je neizprosen in jemlje ljudi ter jih goni v smrt. Zato se ob istočasnem umikanju nemških sil, ob doživljanju strahot, ki so jih nekoč sami prizadejali nasprotnim vojskam, rojevajo spori med vojaki, še bolj pa med posameznimi komandirji in komandanti in ti prihajajo celo do take ostrine, da streljajo drug na drugega. Vse to pa jim nič ne pomaga in spoznanje, da se bližajo neizprosnemu porazu, jim dokončno načne moralo in vodi v neizogiben propad.

Ta razmeroma obsežen pripovedni tekst je napisan plastično in z vsemi tistimi značilnostmi vojaškega govora, ki večajo zanimanje za tovrstno branje. Značaji junakov so dovolj jasni, čeprav morda v začetku ne toliko kot na koncu. V začetku se srečujemo z vojaki Steinerjevega voda, proti koncu knjige pa bolj s posameznimi komandanti, s katerimi prihaja Steiner v stik. Tako zraste pred nami plastična, zanimiva in obtožujoča podoba vojne, v kateri na eni strani človekovo življenje ni vredno počenega groša, na drugi strani pa izbijajo na dan najnižje človekove strasti samo zato, da bi si bilo mogoče rešiti življenje.

Lahko bodo upravičene pripombe zoper tekst. Tako v pogledu romana kot takega, z vprašanjem, zakaj je bilo treba izdajati tak vojni roman. Na drugi strani bodo pripombe, češ da smo že brali veliko boljših romanov z vojno tematiko. Toda konec koncev mora bralec priznati, da gre za tekst, ki vendarle prevzame bralca, ki ga pripelje k razmišljanju in ki ga osvoji kot vsak dober pripovedni tekst. To, da je roman napisal nemški pisatelj, da prikazuje nemške vojake v boju proti branilcem lastne domovine, nas ne sme motiti. Vojna, ki je našla mesto v tem tekstu, je vojna. In proti tej se pisatelj bori.

Sl. Ru.

PREBIVALSTVU GRŠKEGA MESTA JE POTRES POGNAL STRAH V KOSTI

Po solunskih trgih in ulicah kritično noč prebili v plesu

Nad polovico prebivalstva je na deželi - Šotori dajejo streho najbolj pogumnim
Vsa zagotovila strokovnjakov niso prepričala ljudi, da so «napovedi» smešne

SOLUN — Strah je težko premagati. Potres, ki je pred mesecem dni zamajal tla grškega mesta Soluna, je pognal ljudem strah v kosti in vsi napori razsodnejših ljudi in oblastvenih organov ne zaležejo. V noči med 20. in 21. julijem pa je po trgih in ulicah Soluna plesalo in se zabavalo najmanj 50 tisoč ljudi, da bi s tem dokazalo, da jih ni strah, pa čeprav so z druge strani prihajala «zagotovila», da bo «ob polni luni» zajel Solun nov še hujši potres, kot je bil oni pred mesecem dni. Zaman so seizmologi skušali prepričati prebivalstvo Soluna, ki je pobegnilo pred novimi napovedmi, da «polna luna», torej da ščip nima nikakršne zveze s potresom. Res je, da je bila 20. junija, ob hudem potresu, «luna polna», toda to je bilo le naključje. Sam grški predsednik vlade Konstantin Karamanlis se je pred dnevi preselil v Solun, da bi s svojo navzočnostjo prav «ob polni luni» potrdil trditve seizmologov in vseh tistih, ki so vztrajali na tem, da lunine mene nimajo nikakršne zveze s potresom. In vendar je večina prebivalstva zapustila Solun in tistim, ki so pobegnili takoj po 20. oziroma 29. junju, so se pridružili sedaj novi begunci, pač v strahu, da bo «polna luna» prinesla Solunu katastrofo.

Kakor pravijo v Solunu v kompetentnih krogih, je po prvem potresu 20. junija zapustilo mesto najmanj 400 tisoč ljudi. Ker pa šteje Solun 700 tisoč ljudi, je v mestu vendarle ostale še veliko prebivalstva, prvenstveno delavcev in javnih nameščencev, ki pač morajo biti vsak dan na svojem delovnem mestu. Toda tudi ti ljudje so poskrbeli, da so svoje družine spravili na podeželje ali v druga mesta, celo v letovišča, vsekakor na varno ali vsaj po njihovem mnenju na varno in kdor je le premogel, je poslal svojce v bližino Soluna, tako, da jih lahko vsak dan obiskuje. V Solonu pa so si mnogi postavili šotore in sicer ali v parkih, ali na robu mesta, torej vedno na varnem, tako da ostajajo sicer v mestu zaradi tega, ker se morajo sleherni dan predstaviti na delu, toda hkrati prebijajo noči pod šotorom, torej na varnem, da se jim streha ne zruši na glavo.

Od kod torej onih 50. tisoč ljudi, ki so prebili noč med 20. in 21. julijem v plesu po solunskih trgih in ulicah? Gre za najbolj pogumne ljudi Soluna, za tiste, ki hočejo s svojim zgledom z nekakšno brezskrbnostjo prepričati tudi druge, da potres ni neka nujna katastrofa, ki da bo zrušila Solun in pokopala prebivalstvo. Pobudo za to «veselo noč» je pravzaprav dala neka ženska organizacija, ki je hotela opogumiti tudi druge, da bi se prenehalo s fatalizmom, ki ga širijo določeni krogi, ki s svojo kampanjo temeljijo na vraževerstvu in lažni znanosti. V četrtek zjutraj se je Solun zdel kot napol mrtvo mesto. Le redka trgovina je odprla vrata, ker so pač trgovci bolj neodvisni kot ljudje, ki jih veže delovni odnos. Javne ustanove in javni uradi ter banke pa so redno poslovale, tudi policija je bila na svojem mestu in je celo okrepila svojo službo, saj je znano, da se v kaotičnih dneh ter ob praznih stanovanjih vlomi in kraje pomnožijo.

Ob prvem mraku pa so ljudje zapustili svoja delovna mesta in se pognali v «veselo noč». Del ljudi, kot smo že rekli, odhaja sicer zvečer med svojce na bližnje podeželje, ostali pa so se pognali v zabavo in nekateri celo v organiziranje «skupne veselice». Dobro je bilo poskrbljeno tudi s pijačami in s prigrizkom, saj so po vogalih vrteli na ražnju janjčke, specialiteto grških sladokuscev, vina, piva in drugih pijač pa je bilo v izobilju, tako da so ljudje dočakali polnoč v lepem razpoloženju tudi pod vplivom alkohola. In ko so ure v zvonikih odbile polnoč, je množica začela vzklikati Solunu in njegovi bodočnosti: «Živel Solun!» «Solun bo večno živel!» «Solun ne bo nikoli umrl!» itd.

Za ples pa niso poskrbeli le improvizirani goslači, male godbe ali tudi kak posamični harmonikar. Sredi mesta je igral sam solunski filharmonični orkester, tako, da je prireditev zadobila pečat organiziranega razvedrila, pa čeprav je bilo hkrati zelo veliko improviziranega. Bolj se je čas pomikal proti jutru, bolj so se ulice praznile, kajti mnogi so se umaknili pod svoje šotore in brž ko «ob polni luni» ni bilo potresa, se je marsikdo oddahnil in se umaknil k počitku. Ne smemo pozabiti, da je tudi tem ljudem, ki so sedaj pokazali svoj pogum, v hudih dneh po 20. juniju zlezel strah v kosti. 20. junija je namreč Solun doživel hud potres, ki je zahteval kakih 50 mrtvih in 120 ranjenih. Zrušila se je palača osmih nadstropij, veliko drugih hiš pa je bilo hudo poškodovanih. V naslednjih dneh so se potresni sunki nadaljevali in to po 25 do 30 sunkov na dan, 29. junija pa sta dva močnejša sunka ponovno hudo prestrašila ljudi, tako da se je tedaj umaknil iz mesta drugi val beguncev.

Dva tedna po potresu in sicer 5. julija ob poldrugi uri zjutraj so se pod Solunom tla ponovno hudo zamajala in še kaka že načeta zgradba se je porušila, vendar so tokrat zabeležili le eno človeško žrtev: 70-letni moški iz solunskega predmestja Langada je umrl zaradi srčne kapi, 16 oseb pa je bilo ranjenih. Na sre-

(Nadaljevanje na zadnji strani)

Iz umetnostnih galerij

A. Gasparini v občinski

Do prihodnjega torka, 25. t.m. bo v tržaški občinski galeriji na Trgu Unità razstavljal tržaški slikar reškega porekla Aldo Gasparini, ki se tokrat prvič predstavlja širšemu občinstvu z obsežnejšim prikazom svoje ustvarjalnosti, pa čeprav je doslej že nekajkrat razstavljal na manjših likovnih prireditvah, ki jih je priredil krožek njegovega tovarniškega kolektiva ali pa v drugih manj zahtevnih galerijah.

Aldo Gasparini je za svojo sedanjo razstavo pripravil nad trideset del, samih olj, vendar se bomo ustavili za sedaj raje le pri manjšem delu razstavljenih del, le pri večjih platnih, ki se nam zdijo zares veljavna dela, kajti obilnih 20 manjših del, ki jih je razobesil v občinski galeriji, so bolj za oko prijetna dela, cela serija idiličnih motivov s Krasa in iz Istre, z obale ali iz notranjosti, koder slikar na veliko zajema za svojo likovno ustvarjalnost.

Ves drugačen, veliko bolj izrazit pa je ta slikar — samouk v svojih velikih oljih, ki so vsaj posredno nekak apel dobro mislečemu svetu ali pa protest proti vsem tistim, ki v smislu naše pa čeprav le lažno bogate družbe s svojim načinom življenja kvarijo okolje, v katerem živimo s tem da brezobzirno «puščajo za seboj» vse, kar so izrabili oziroma kar se jim zdi odveč.

Tu imamo kakih deset zares veljavnih del, katerim bi dali lahko skupen naslov «Ekološka izpoved občutljivega človeka». Na prvi tovrstni sliki je Gasparini naslikal lep kraški motiv z nizkimi tako imenovanimi suhimi zidovi in svetlo rjavo jesensko travo, torej lep prikaz nekega kraškega motiva, če bi ne bilo na njem tudi nekaj «znakov» naše potrošniške družbe, kot so stara zarjavela peč, odvržena stara svetilka in podobna stara šara. Prav tako zgovoren je naslednji motiv, ki prikazuje rob pomola in na njem kup «odpadkov», to je starih zabojev, v katere so nekoč ribiči spravljali svoj ulov, ribe, ki jih danes v naših morjih skoroda že ni več, ter razni drugi izrabljeni ali odrabljeni predmeti, ki jih je človek pustil v nemar. Tu je tudi obmorski motiv zagotovo iz Istre, o čemer priča trojezična prepoved: «zabranjen ribolov», «divieto di pesca» in «fischen verboten». Ob tem prav gotovo jasnem napisu pa je na tleh puška za podvodni ribolov, ki najbolj zgovorno demantira vso dobro voljo tistih, ki so ribolov prepovedali. Nič manj zgovoren ni glede tega motiv, ki nam prikazuje velik mešalec betona, ki ga je nekdo izrabljenega odložil ob nekem zidu, ob njem je na tleh še pohabljena lutka in še marsikaj, kar človek «iz bogate družbe» po odrabi enostavno vrže stran, ne meneč se za to, da s tem kvari ambient, v katerem ne živi le on.

Še in še bi lahko govorili o njegovih motivih, o oljih, ki opozarjajo gledalca, da z našim načinom življenja ne bomo prišli daleč. Če k tej vsebini dodamo še dobro tehniko, lepe barve in prav tako dobro izvedbo, lahko rečemo, da je Gasparinijeva sedanja razstava zares obetavna predstavitev tega slikarja. **Fre**

Tolstoj ob 150-letnici rojstva

Ob 150-letnici rojstva ruskega pisatelja Leva Tolstoja bo sovjetska založba «Hudožestvenaja literatura» izdala celotno zbirko del tega velikega mojstra pisane besede in sicer v 22 knjigah. Celotna zbirka bo imela naklado enega milijona izvodov, vendar zbirka ne bo izšla hkrati, pač pa bo letos izšlo 17 knjig, ostale knjige pa bodo izšle prihodnje leto.

Dela slovitega ruskega klasika so bila izdana doslej že v 66 jezikih sovjetskih narodov ter še v 30 jezikih izven Sovjetske zveze. V Sovjetski zvezi so doslej v raznih jezikih natisnili 218 milijonov Tolstojevih knjig.

RADIO TELEVIZIJA

ITALIJANSKA TV
Prvi kanal

13.00 Koncert ob 13. uri
13.30 DNEVNIK
18.15 Umetniki danes
18.50 Posebna oddaja iz parlamenta
19.20 ZORRO (TV film): «Nered v Monterreyu»
20.00 DNEVNIK
20.40 TISOČ IN ENA LUČ glasbena oddaja
21.55 Negro africana: *Vesti o afriški kulturi* V tretjem nadaljevanju govori oddaja, ki jo je pripravil Alberto Pandolfi, o nekaterih aspektih sodobne afriške kulture, o nekaterih poskusih mladih črnskih razumnikov, ki se trudijo, da bi ohranili nacionalno in kulturno identiteto. V današnji oddaji bo posebno govor o stari afriški glasbi, ki jo bodo izvajali afriški pevci in ansambli, med katerimi je tudi nekaj zelo znanih resnično velikih glasbenih mojstrov. Ob koncu DNEVNIK in Vremenska slika

Drugi kanal

13.00 Dnevnik 2 - OB 13. URI
13.15 Srečanje z Glorio Gaynor
16.00 V evrovizije iz Anglije: *Konjske dirke: King George Cup*
18.15 STUDIO ENA, glasbena oddaja
19.15 Izžrebanje loterije
19.20 Dnevnik 2 - ŠPORT
19.45 Dnevnik - ODPRTI STUDIO
20.40 Zgodbe Mandelstamovih
22.10 VASILIJ ŠUKŠIN: «Vaš sin in brat», film Ob koncu Dnevnik 2 - ZADNJE VESTI

JUGOSLOVANSKA TV
Ljubljana

17.40 «Gregec Kobilica», otroški film
17.55 *Partizanski samospevi*
18.15 POROČILA
18.25 Gibljive slike BOŽIDARJA JAKCA
19.10 Miodrag Ilić: «Operacija», drama Delo je psihološka drama, ki pripoveduje o zdravniku-kirurgu Jakovu Kovačeviću. Med vojno so mu četniki ubili očeta in deda, vendar krivca ne more obtožiti, ker niti ena priča ni preživela. Kovačević že skoraj obupa, vendar se mu nekega dne ponudi priložnost, da vzame pravico v svoje roke. Ubijalca njegovega očeta in deda, četnika Radasa, pripeljejo na nujno operacijo in tako se znajde pod njegovim nožem. Zdravnik je v težki dilemi: ali naj posluša željo po maščevanju, ali naj ostane zvest zdravniški etiki...
20.20 Risanka
20.30 DNEVNIK
21.00 «Bajtarja», nadalj.
21.50 «Rdeča zemlja», film
23.25 DNEVNIK
23.40 Pregled programa

Koper

20.30 Otroški kotiček
21.15 DNEVNIK
21.35 «Hondo: Orlov krempelj» TV film
22.25 «Pogled v zenico sonca» film

Zagreb

18.40 FESTIVAL OTROCKA V ŠIBENIKU
20.30 DNEVNIK
21.00 Celovečerni film
23.00 OMIŠ *festival dalmatinskih klav*
0.10 «Avtobusna postaja», film

ŠVICA

19.15 «George gre v šolo» TV film
19.40 Sedem dni
20.45 Risani filmi
21.45 «Sonce že visoko sije», film
23.25 ŠPORTNA SOBOTA

TRST A

7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.30, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 7.45 Poletna beležnica; 8.05 Prijateljsko iz studia 2; 9.05 Iz vseh koncev sveta; 9.30 Naš horoskop; 9.45 Ritmična glasba; 10.05 Koncert sredi jutra; 10.30 Kulturno pismo; 11.35 Plošča dneva; 12.00 Glasba po željah; 13.15 S pevskih revij; 13.35 Od melodije do melodije; 14.10 Mladina v zrcalu časa; 14.20 Kje so tiste stezice; 15.35 Glasba z malih in velikih zaslonov; 16.30 Mojstri jazza; 17.05 Slavni orkestri; 18.05 «Primož Trubar na Goriškem», radijska igra; 18.45 Vera in naš čas.

KOPER

7.30, 8.30, 10.30, 12.30, 13.30, 14.30, 21.30 Poročila; 7.05 - 8.00 Glasba za dobro jutro; 10.00 Z nami je...; 10.15 Glasbeni portret; 10.32 Glasbeni odmor; 10.40 Glasba in nasveti; 11.00 Posebna oddaja; 11.15 Kim, svet mladih; 11.45 Festivalbar; 12.00 Glasba po željah; 14.00 Ljudske navade in običaji; 14.10 LP tedna; 14.33 Ansambel Miha Dovžan; 15.00 Plošče; 15.30 Marijan Kozina: Bela krajina; 15.45 Orkester Borghesi; 16.00 Melodije iz opatijskega festivala; 16.30 «Happy Polka»; 17.00 Pismo iz...; 17.05 Jaz poslušam, ti poslušaš; 17.30 Tržaški partizanski zbor; 18.00 Ob petih popoldne; 18.30 Primorski dnevnik; 19.00 Vročih 100 kW; 19.45 Zapojmo in zaigrajmo; 20.30 Glasbeni weekend; 23.00 Plesna glasba.

RADIO 1

7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 17.00, 19.00 Poročila; 6.00 in 7.20 Glasbeno prebujenje; 8.40 Včeraj v parlamentu; 10.05 Zabavna oddaja; 10.30 Ženska, takšna kot je...; 11.30 Ena dežela na enkrat: Kalabrija; 12.05 Poletni humoristični spored; 13.35 Glasbena oddaja s Cristianom Malgioglijem; 14.30 Europa Crossing; 15.00 Poletje z nami; 17.05 Strnjena radijska drama; 17.25 Pojeta Sheila in Riccardo Cocciante; 17.40 Zlata doba; 18.25 Schubert v Italiji; 19.20 Nabožna oddaja; 19.25 Jazz '78; 20.00 Oddaja o medicini; 20.30 Italijanska folk glasba; 21.45 Radio sballa z Enzom Jannaccijem; 22.30 Glasbena oddaja z Mino; 23.05 Lahko noč.

RADIO 2

7.30, 8.30, 9.30, 10.00, 12.30, 13.30, 15.30, 18.30, 19.30 Poročila; 6.00 in 7.55 Za dobro jutro; 8.45 Pisalna miza; 9.15 Plošče; 9.32 «Le ragazze delle Lande», 11. epizoda; 10.12 «La corrida»; 11.00 Popevke za vsakogar; 11.55 Zbori iz vsega sveta; 12.45 Ne, ni BBC!; 13.40 Glasbeni spored z Orestom Lionellijem; 15.00 Opereta včeraj in danes; 15.45 Gran Varietà; 17.25 Izžrebanje loterije; 17.30 Simfonični koncert; 17.55 Spazio X - glasbeni odmor.

SLOVENIJA

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 18.00, 19.00 Poročila; 9.08 Glasbena matineja; 10.30 Mladina poje; 11.05 Ob glasbi nam je bilo vselej lepo; 11.40 Turistični napotki; 12.05 Mi pojemo; 12.50 Lepe melodije; 13.10 Za prijetno razvedrilo; 14.20 Veliki pihalni orkestri (mednarodni natečaj Zveze evropskih radijskih postaj); 14.00 Vremenska napoved in poročila; 15.05 Iz partizanske solistične glasbe; 15.30 Od arije do arije; 16.30 Revolucionarna pesem; 17.40 Lahka glasba; 18.05 O Dnevu vstaje slovenskega naroda; 19.05 Praznični spomini; 20.35 Lahko noč, otroci!; 20.45 Minute s slovenskimi ansambli; 21.00 Koncert iz naših krajev; 22.30 Oddaja za naše izseljence; 00.05 Za ples in razvedrilo; 1.05 Nočni program.

PRED NEDAVNIM SO ZAKLJUČILI SNEMANJE

Gregory Peck kot «angel smrti»

Gregory Peck je znan filmski umetnik, ki je doslej ustvaril vrsto odličnih likov. Po navadi je igral pozitivne vloge. Tokrat pa so mu naložili vlogo najbolj odioznega človeka, kar si ga moremo zamisliti. V zvezi s tem je veliki filmski umetnik rekel:

«Igram človeka, ki je le po svoji zunanjosti podoben človeku, kajti igram sadista, blazneža, ki je odgovoren za smrt stotisočev ljudi. Nekoč so temu človeku pravili «angel smrti». Bilo je to v času nacističnih taborišč. Njegovo ime človeštvo ne bo in ne sme pozabiti. Gre, kot kaže, kot že veste, za Jostehpa Mengeleja».

Film, v katerem igra Gregory Peck, so snemali v Braziliji, na Portugalskem, v Avstriji in na Angleškem. Pravzaprav so ga šele končali, toda ne še dokončali. Posneli so pač več tisoč metrov filma, ki bo nosil naslov «Dečki iz Brazilije», posnet pa je po istoimenskem romanu, ki je bil napisan na osnovi konkretnih podatkov in dejstev, saj gre za osvetlitev podobe «satanskega nacističnega zdravnika» in «enega največjih zločincev v drugi svetovni vojni».

In vendar se film, podobno kot roman, ne bo toliko ukvarjal s fašizmom oziroma nacizmom kot takšnim, kot tudi ne z nacističnimi taborišči, pač pa bo glavni poudarek na sedanjosti, seveda v zvezi z bivšim taboriščnim zdravnikom, ki je v taborišču izvajal svoje poskuse lažnega znanstvenika, ki pa mu je ob pomoči dobro znanih in prav tako zainteresiranih krogov uspelo pobegniti in se zateči na mejo med Paragvajem in Brazilijo, kjer ves čas živi bogato brezdelno življenje in se spominja onih svojih strašnih «znanstvenih eksperimentov», ki jih je vršil v koncentracijskem taborišču.

Lovec na nacistične zločince dunajski inženir Simon Wiesenthal, ki je doslej izročil sodstvu nad tisoč vojnih zločincev, je storil, kar je bilo v njegovih močeh, da bi izročil pravici tudi dr. Josepha Mengeleja. Poleg Wiesenthala so to skušali napraviti tudi drugi, toda nikomur ni to uspelo, kajti «angel smrti» oziroma «lepi doktor», kot so Mengeleja tudi imenovali, si je svoj dom tako zaščitil, da ne more k njemu niti brazilska ali paragvajska policija, ker spada področje, kjer si je postavil hišo, v nekakšen vojni rezervat. To pa nam hkrati, vsaj posredno, pove, da je «angel smrti» dr. Joseph Mengele pod posebno zaščito paragvajske vojske in njenega predsednika Stressnerja, ki je znan oboževalec nacizma in Hitlerja. Leta 1965 je sicer dvema izredno drznima judovskima mladeničema uspelo priti v neposredno bližino Mengelejevega doma, toda njuni telesi sta kmalu brez moči pluli po reki Parani. Mengele je tako zaščiten, da mu ne more nihče do živega.

Joseph Mengele se je rodil leta 1911 v bogati bavarski družini. Še vedno je mož bogat, saj je lastnik tovarne kmetijskih strojev, ki mu še vedno prinaša veliko dohodkov. Čeprav se zahodnonemške oblasti trkajo na svoje demokratične prsi, niso sposobne tega vojnega zločinca razlastiti in sredstva morda nameniti žrtvam tega «lažnega znanstvenika». Seveda je to vprašanje kriterija poštenosti in iskrenosti.

Mengele je dokončal medicinske študije, hkrati pa se posvetil tudi filozofiji. Kdor ga je poznal v dobi študija, trdi, da bi bil lahko dober zdravnik, kajti dobro je študiral. Toda kmalu se je pridružil nacistom in se pognal v izvajanje njihovih načrtov z vso vnemo. Še več, sam je sodeloval pri načrtovanju njihovih strahotnih načrtov in ko so nacisti organizirali taborišči v Auschwitzu ter Birkenauu, so ga postavili za zdravnika. Hkrati je bil imenovan za esesovskega kapetana.

Čeprav je res, da se zahodni zavezniki niso kdove kako potrudili, da bi kaznovali nacistične zločince, in čeprav je tudi res, da se Zahodna Nemčija ni preveč trudila, da bi njeni državljani, bivši nacistični zločinci, dobili zasluženo kazen, je dr. Joseph Mengele danes vendarle največji še živeči nacistični zločinec, kajti vsi drugi še večji zločinci so dobili zasluženo kazen. Dr. Mengele je kot taboriščni zdravnik in lažni znanstvenik kriv za stotisoče, morda celo milijone smrti, saj je odbiral iz postrojenih vrst jetnikov tiste, ki so jih nato poslali v plinske celice, hkrati pa je na živih ljudeh delal svoje eksperimente.

Horoskop

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Če se ukvarjate s trgovino, je današnji dan kot nalašč. V čustvenih zahtevah bo šlo marsikaj narobe.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Napeto ozračje med sodelavci in tudi v družini. Bodite objektivni. Prevelika zahteve ne bo nikoli dobro sprejeta.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) Ne delajte si utvar kot da bi brez vas ne mogli. Vaš načrt temelji na bolj trhlih temeljih. Novo prijateljstvo.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Dobra intuicija in čiste ideje, toda sredstev ni dovolj. Več čustev in manj razumevanja.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Ukvarjali se boste s problemi, ki so vas vedno zanimali. Tokrat bi se znalo zgoditi kaj novega.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Spor finančnega značaja. Pokažite svoje razumevanje. Tudi v družini boste bolj uspeli, če ne boste preveč samosvoji.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Dan velikih uspehov. Vaši načrti se bodo uresničili. Neki znanec vam bo pomagal.

ŠKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) Naj se vam ne mudi. Posebno ne glejte le na trenuten uspeh. Obnašanje neke osebe se vam bo zdelo čudno.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Kar se trgovskih zadev tiče, bodite brez skrbi. Ne delajte si prevelikih utvar v ljubezni.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Vrnili vam bodo nekaj, za kar ste računali, da je izgubljeno. Ne rinite v ospredje.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Ukrepajte naglo ker je od tega odvisno, ali boste uspeli ali ne. Preveč ste egoistični.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Izpeljali boste zadevo, za katero ste računali, da je izgubljena.

KAM VSE LAHKO SPRAVIMO SVOJE MOREBITNE PRIHRANKE

Naložbe v obveznice in državne zadolžnice

Poleg banke in pošte ostanejo varčevalcu na razpolago še delnice. Delnice niso trenutno dosti priljubljene, ker njihova vrednost na borzi stalno pada zaradi negotovega stanja v državi, tako da se varčevalec lahko znajde po nekaj letih le s polovično ali celo tretjinsko vrednostjo v rokah. Če že sili kdo v delnice, bi mu svetovali delnice velikih bank in trdnih zavarovalnih družb.

Po drugi strani pa so obveznice skoraj stoodstotno zajamčena investicija, še posebno obveznice, ki jih izdajo država ali državne ustanove (ENEL, občine, razne blagajne, banke). Državne vrednostne papirje ali zakladne zadolžnice (buoni del tesoro) izdaja država vsak mesec, lahko pa se kupijo tudi na borzi. Dohodek je navadno že določen in je usklajen z ekonomskim stanjem države ob dnevu izdaje.

Navadno se te zadolžnice obrestujejo v višini od 9 do 12 odstotkov in trajajo štiri leta. Če jih mora varčevalec vnovčiti pred dospelostjo, jih lahko proda na borzi po trenutni ceni, ki odraža stanje državnega gospodarstva ob dnevu prodaje. Tako se prodajajo zadolžnice, izdane pred nekaj leti in ki prinašajo 9 odst. obresti, trenutno po 90-92 odst. nakupne cene (100 odst.). Na splošno so te obveznice donosne le, če jih varčevalec proda na dan dozorelosti in še to samo v primeru, da v letih zorenja inflacija ni bila prehuda.

Poleg večletnih zadolžnic prodaja država tudi trimesečne, šestmesečne in enoletne zadolžnice (BOT ali Buoni ordinari del Tesoro), ki jih izdaja ob koncu vsakega meseca z namenom, da sproti polni državno blagajno za trenutne potrebe (plače državnim uslužbencem, kratkotrajne naložbe). Trenutno je mogoče kupiti trimesečne zadolžnice, ki prinašajo nekaj manj kot 11 odst. (obračunano letno) obresti, šestmesečne, ki prinašajo 11,5 obresti (vedno ob letni obračunavi), in celoletne, ki nam prinašajo 12-12,5 odstotka obresti. Ta oblika denarne naložbe je precej donosna, ker nam nudi največje obresti, ki jih trenutno daje posamezniku denarno tržišče, obenem pa je rok trajanja naložbe razmeroma kratek in so skoraj nemogoče korenite spremembe na finančnem področju v tako kratkem času.

Te zadolžnice lahko kupi varčevalec pri večjih bankah ali pri borznih operaterjih. Banke si obdržijo običajno maržo 0,25-0,50 odst., prodajo pa se prav tako v bankah ali pri borznih agentih. Dodati je treba, da je mogoče kupiti vrednostne papirje te vrste (BOT) za najmanj 5 milijonov lir. Druga šibka točka take investicije pa je dejstvo, da jih banke nerade naročajo, ker pomenijo zanje najhujšo konkurenco in pri njih zaslužijo zelo malo (niti pol odstotka). Navadno dobijo z lahkoto te obveznice le večji operaterji pri večjih, vsedržavnih bankah. Zanimivo je, da državne zadolžnice (BOT) niso podvržene državnemu davku in zato prinašajo investitorju čistih 11-12,5 odstotka letnega dohodka.

Zadolžnice državnih ustanov — ENEL, železnic, občin — prinašajo obresti od 9 do 16 odst. (odvisno je od trenutka izdaje). naročajo se običajno pri večjih bankah, rok trajanja je od 4 do 20 let, na tako pridobljene obresti pa moramo plačati državi davek 10 odst. Druga negativna stran je razmeroma dolgi rok trajanja.

Zadnje čase izdaja država tudi tako imenovana potrdila o zakladnih zadolžnicah (certificati di credito del tesoro), ki imajo precej ugodnosti za varčevalca. Rok trajanja sta dve leti, zajamčen je minimalen dohodek, določen ob dnevu izdaje (trenutno 12,5 odst. letno), kateremu je treba dodati še plusvalenco v primeru, da se medtem navadne zakladne zadolžnice (BOT) kotirane više kot znese ta osnovni dohodek. Kupijo se pri večjih bankah, predstavljajo pa že srednjeročno investicijo.

Posebno poglavje predstavljajo industrijske obveznice, ki jih izdajajo večja industrijska podjetja, s katerimi pokrivajo nove naložbe, kot so obnove obratov, ustanavljanje podružnic in podobno. Ta podjetja jamčijo obresti (zadnje izd

Spodrezani frak

Švicarski državni uradniki si te dni vneto izprašujejo vest, kajti pred njimi je težko vprašanje: »Ali ste nepogrešljivi ali niste?« Vprašanje ne bi bilo samo moralnega značaja, če ne bi bili v Švici, deželi bank in denarja nasploh. Kajti negativni odgovori uradnikov — tistih torej, ki mislijo, da niso neogibno potrebni na svojem delovnem mestu — so nagrajeni. S tisoč franki...

Vsota nikakor ni velikanska, vendar je baje vredno tvegati in na omenjeno vprašanje odgovoriti z »ne«, kajti »urad za osebje« konfederacije je vnaprej obljubilo, da ne namerava zganjati »lova na čarovnice«.

Na srečo — »urada za osebje« seveda — so švicarski uradniki disciplinirani, kajti nikakor ni pričakovati, da bi se tako igrali z oblastmi, da bi na primer vsi odgovorili z »ne«...

Nemška učinkovitost, poosebljena v kanclerju Helmutu Schmidtu, se je baje odlično izkazala na bonskem vrhu.

Neki britanski minister je dejal, da je Schmidt »človek-gumb«, ker da vodi svoje sodelavce s pritiski na gumb, da takoj priletijo po ukaze in navodila, ker »pač ne morejo vedeti, kaj se bo zgodilo trenutek kasneje«. Baje tudi — po besedah istega britanskega mini-

stra — Schmidtu ni para, če je treba voditi debato: »V treh ali štirih točkah povzame dolgočasno razpravo, potem pa ukrepa.«

Francozi, ki živijo v prepričanju, da ga ni bolj učinkovitega državnika od njihovega predsednika Giscarda, so zdaj jezno imenovali Schmidta — seveda z nemško besedo: »der Macher«...

Danska se je nekaj časa šla severno Švico, kajti zlasti Norvežani in Švedi so ugotovili, da je v danskih bankah mogoče mirno nalagati denar. Na Danskem so se tako kot v Švici šli bančno skrivnost in čeprav je bila višina vloge za tujce omejena (na kakšnih 12.000 dolarjev), pa ni bilo omejeno število vlagateljev.

Tako so razne banke rastle kot gobe po dežju in ko se je zadeva razvedela (predvsem so bile ogorčene tradicionalne banke, ki so izgubljale stranke iz tujine), vladi ni preostalo nič drugega, ko da je naredila konec bančni skrivnosti.

In tako so zdaj odkrili, da je na primer »Universal Bank« v danski prestolnici odpirala račune po hitrem postopku in da je imela neka švedska štiričlanska družina kar štirinajst tekočih računov, med njimi enega na domačega psa...

Meir Pail, poslanec stranke Shelli (sionistična levica), protestira proti vedenju premiera Begina, ki hoče vedno biti »superstar«. Zlasti mu gredo na živce »spektakularni« Beginovi prihodi v parlament, ki da »nasprotujejo parlamentarni tradiciji«.

Menahem Begin se je namreč navadil, da ob prihodu v parlament pokaže hrbet predsedniku kneseta in tako »prosi za aplavz publike«. Meir Pail je opozoril predsednika parlamenta, da občinstvo nima pravice ploskati ne poslancem ne članom vlade. V takšnih primerih mora posredovati redarska služba — in Meir Pail je presenečen, ker predsednik parlamenta tega ne zahteva.

Begin — ki je baje v zasebnem življenju skromen človek — tudi drugače kadi samemu sebi in tako je pred kratkim privlekel godbo na pihala na otvoritev dela avtoceste med Jeruzalemom in Tel Avivom. Po besedah poslanca Meira Paila je »takšen sijaj namenjen edinole šefu države in v izjemnih okoliščinah... kot na primer ob Sadatovem obisku v knesetu«...

Prvi člen je v strategiji

Preoblikovanje Mednarodnega centra v skupno ustanovo držav v razvoju eden glavnih rezultatov strategije opiranja na lastne moči — Nove naloge

DR. Ž. VODUŠEK: Izvršni direktor Mednarodnega centra

Ko bo s pričetkom prihodnjega leta Mednarodni center za upravljanje podjetij v družbeni lastnini v državah v razvoju dejansko pričel delovati kot skupna znanstveno-raziskovalna, izobraževalna, informativna in konsultantska ustanova razvijajočega se sveta, bo to pravzaprav eden najpomembnejših dosežkov v strategiji opiranja na lastne moči, ki so jo neuvrščene države utemeljile na vrhunskem srečanju v Lusaki leta 1970.

Ta strategija, ki temelji na spoznanju, da mednarodna prizadevanja za zmanjšanje razlik med razvitimi in nerazvitimi niso dosegla začrtanih ciljev, predvsem zaradi tega, ker vrsta razvitih držav ni izpolnila svojih obveznosti ter da je zavoljo tega potrebno v večji meri okrepiti medsebojno sodelovanje in v njem najti ključ za nadaljnji napredek, je v kasnejših letih postala temeljna usmeritev vseh držav v razvoju.

Pomen mednarodnega centra v tej strategiji sledi iz vloge, ki jo v državah v razvoju imajo podjetja v družbeni lasti. Četudi dokaj raznolike glede na oblike družbeno-politične in ekonomske ureditve, imajo države v razvoju vrsto skupnih značilnosti, med katerimi je gotovo vloga podjetij v družbeni lasti. Le-ta postajajo eden glavnih generatorjev ne le ekonomskega, pač pa tudi družbenega in socialnega napredka teh dežel, saj za razliko od povsem zasebnih podjetij, pri katerih prednjači tuj kapital, upoštevajo tudi cilje, ki jih ne narekuje zgolj profitna mera, pač pa tudi zagotovitev dovolj velike stopnje zaposlenosti, enakomeren regionalni razvoj, izgradnja objektov, ki niso gospodarskega pomena in podobno. Za razliko od transnacionalnih družb se podjetja v družbeni lasti aktivno vključujejo v razvojne načrte držav v razvoju.

To ter dejstvo, da prav tem podjetjem močno primanjkuje kadrov za uspešno vodenje, je vodilo k ustanovitvi Mednarodnega centra, so poudarili udeleženci prve skupščine v zaključnem dokumentu, ki so ga sprejeli sinoči ob sklepu tridnevnega srečanja. Njegova temeljna naloga je podpreti prizadevanja za izboljšanje poslovanja in učinkovitosti podjetij v družbeni lasti, predvsem z izdelavo analiz, izmenjavo izkušenj, najrazličnejšimi oblikami šolanja in usposabljanja vseh profilov strokovnjakov, ki jih v državah v razvoju potrebujejo za uspešno poslovanje podjetij.

Na sinočnji seji so predstavniki 28 držav v razvoju, kolikor jih šteje Mednarodni center, poleg tega sprejeli še zadnje dogovore, in sicer o delovnih jezikih, o prispevkih držav članic ter o proračunu za prihodnje obdobje. Soglasje o vseh podrobnostih daje možnosti, da bo naslednje šestmesečno obdobje — kolikor je še ostalo do 1. januarja, ko bo center tudi formalno postal mednarodna ustanova — zadostovalo za ureditev vseh podrobnosti, ki so povezane s preoblikovanjem Mednarodnega centra.

Prva skupščina te ustanove, ki ni le velikega pomena za države v razvoju, pač pa pomeni tudi spodbudo prizadevanjem za nove ekonomske odnose v svetu, pa je poleg velikega zanimanja držav v razvoju tudi potrdila veliko vlogo in vpliv, ki ga ima naša država. To je bilo videti tako iz sinočnje soglasne izvolitve dr. Žige Voduška za izvršilnega direktorja Mednarodnega centra, še bolj pa iz dejstva, da so temeljni dokumenti, predvsem dveletni program dela, obdržali dosedanjo usmeritev. Članice centra so ugotovile, da začrtani koncept raziskovalnih, izobraževalnih in drugih dejavnosti povsem ustreza potrebam in problemom, s katerimi se srečujejo v državah v razvoju pri vodenju podjetij v družbeni lastnini.

Povečanje števila članic bo brez dvoma vplivalo tako na obogatitev znanstveno-raziskovalnega in drugega dela, poleg tega — kar je še pomembneje — pa se bo še razširil krog držav v razvoju, ki želijo izmenjevati izkušnje o podrobnostih upravljanja teh podjetij, vlagati sredstva v šolanje in usposabljanje kadrov, v izmenjavo informacij in podobno.

Preoblikovanje centra v mednarodno ustanovo, pomen akcij, ki so jih začrtali s programom dela ter zanimanje držav v razvoju za sodelovanje s centrom in za vključitev v njegova prizadevanja pa na drugi strani nalaga članicam tudi vrsto obveznosti, tako programskih, kot tudi organizacijskih. Kajti center bo dejansko zaživel kot mednarodna ustanova, če bo skušal kar najbolj uresničiti dogovorjene akcije, razširiti sodelovanje z vsemi ustanovami — v državah v razvoju ter v sistemu Združenih narodov — ki lahko pripomorejo k temeljnemu cilju, k temeljitemu obravnavanju vseh vprašanj, s katerimi se pri upravljanju podjetij v družbeni lasti srečujejo v državah v razvoju.

BOŽO MAŠANOVIČ

Vir izkušenj

Pogovor z zastopnikom OZN Ce Čun-čanom na skupščini Mednarodnega centra

»Mednarodni center v Ljubljani, za katerega menim, da ima veliko bodočnost, mora vsekakor odražati potrebe dežel v razvoju in jim pri konkretnih potrebah pomagati. V naši ustrezni direkciji OZN bomo njegovo delovanje tudi v prihodnje podpirali, čeravno sami denarja nimamo, pač pa prihaja iz virov programa OZN za razvoj, ki letno razpolaga z več kot 100.000 dolarji.« je v posebnem pogovoru za Delo ugotovil dr. Ce Čung-čan, direktor direkcije za javno upravo in finance v oddelku za tehnično sodelovanje in razvoj OZN v New Yorku, ki se je zasedanja v Ljubljani udeležil kot zastopnik generalnega sekretarja OZN dr. Kurta Waldheima.

Ko smo se dotaknili stališč OZN glede dežel v razvoju, je rekel, da funkcionarji OZN pač izražajo samo stališča sekretariata, ki pa ne morejo biti povsem soglasna, ker tudi stališča dežel članic o teh vprašanjih niso povsem soglasna. »Najbolj razvite dežele gledajo na stvari drugače kot najmanj razvite. Vzhodni in zahodni ekonomski sistem sta si med seboj različna. Razen tega se stvari nenehno spreminjajo. To kar je bilo veljavno lani, letos ni več. Osnovno pa je, da vendar čimpreje pridemo do tako imenovanega ekonomskega reda na temelju resolucije OZN, deklaracije iz Lime in listine o suverenosti držav.«

— So si potemtakem stališča OZN in neuvrščenih dežel v tem pogledu identična? — »Da, veliko skupnega imajo, čeprav povsem pokrivajo se ne. So pač razlike, ki jih je težko artikulirati. V bistvu se vsi zavzemamo za novo gospodarsko ureditev. Pri tem sta zelo važni dve točki: vprašanje dolgov, v čemer se razvite dežele in dežele v razvoju strinjajo, in vprašanje prometa z glavnimi proizvodi, kot so železo, les, bombaž, kava, sladkor s fluktuacijami cen — posebno področje pa sta še petrolej in energetika.«

Sicer pa je mož, ki je povedal, da je na Kitajskem rojeni Kitajec, da pa je prišel v OZN pred 30 leti na podlagi prostega rekrutiranja funkcionarjev, naglasil, da želi biti predvsem nepristranski. »Tudi z vrha mednarodnih organizacij glede gospodarskega razvoja ni mogoče ničesar odrejati. Napredek je počasen, čeprav nenehen. Ni mogoče čez noč spremeniti tega, kar se je neenakomernosti nabralo v teku zgodovine.«

Očitno jugoslovanski sistem samoupravljanja visoko ceni, seveda s pripombo: »To ste dosegli zaradi tega, ker ste prej uresničili celotno preobrazbo družbe, medtem ko drugi, čeprav govorijo o napredku, tega niso storili in zato tudi nimajo osnov za samoupravljanje.«

O mednarodnem centru v Ljubljani pa je sklenil: »Predstavljati bi moral solidarnost vseh dežel v razvoju, posredovati izkušnje in izobraževati nove kadre v sodobnih menedžerskih metodah.«

BOGDAN POGAČNIK

CE ČUN-ČAN — Nenehen, čeprav počasen napredek
Foto: Marjan Zaplatil

Berite PRIMORSKI DNEVNIK

Po fašističnem shodu v Madridu

Maska „evrodesnice“

Bučni shod »evrofašistov« v madridski areni za bikoborbe ima dve razsežnosti. Na eni strani je bilo to le eno izmed srečanj frankističnih nostalgikov, ki so se kot običajno zbrali v areni 20.000 ljudi, odpeli frankistično himno Obraz k soncu, odkričali svoja gesla in se razšli. Dvajset tisoč ljudi je sicer najbrž več, kot bi jih lahko zbrali fašisti ali neofašisti kjerkoli drugje v Evropi in vodja Fuerza Nueva Blas Pinar se hvali, da je njegov urad preplavljen s prošnjami za sprejem. Spanskih fašistov zato vsekakor ne gre podcenjevati. Toda stvar je treba v današnji Španiji ocenjevati predvsem iz nasprotne perspektive: v državi, kjer so frankistično inačico fašizma demontirali po štiridesetih letih absolutne oblasti dokončno šele lani, se danes zbere na zborovanju ob obletnici začetka državljanske vojne, ki je bila štirideset let eden od največjih državnih praznikov, samo 20.000 ljudi — medtem ko so jih centristi, socialisti in komunisti med lansko volilno kampanjo zlahka zbrali tudi po 100.000 in več — predstavljajo pa politično silo, ki je na volitvah pod svojim pravim zaščitnim znakom docela pogorela.

Bolj perfidna in zaskrbljeno pozornost vzbujajoča je druga komponenta madridske predstave. Bila je namreč ta politična corrida letos že tretji shod tako imenovane »evrodesnice«, katere jedro tvorijo italijanski MSI Giorgia Almiranteja, Stranka novih sil (PFN) kolaboracionističnega francoskega odvetnika Tixiera-Vignancoura in španska Fuerza Nueva Blasa Piñara. Najvišji predstavniki teh treh strank so se sestali najprej aprila v Rimu, potem so imeli konec junija shod v pariški dvorani Mutualité in zdaj so se predstavili kot trio še v Madridu. Ni naključje, da Almirante, Tixier-Vingnancour in Piñar tako rekoč hodijo po stopinjah Berlinguerja, Marchaisa in Carrilla, saj so jasno povedali, da je ost njihove »evrodesnice« uperjena predvsem zoper »evrokomunizem«, proti »komunistom-teroristom«, kot so jih označili v Parizu in za »svobodno Evropo«. »Evropa, osvobodi se!« je eno glavnih gesel te »črne internacionale«, ki se namenoma trudi, da bi si pridobila evropsko noto, ker ima pri tem jasno določen cilj — prebiti se prihodnje leto v evropski parlament.

Prav zaradi tega cilja si je »evrodesnica« nadela masko demokratičnosti, s katero poskuša slepiti potencialne volivce in prav zaradi tega se perfidno distancira od nacističnih strank — med drugim od zahodnonemške NPD — in pa — neverjetno, toda resnično — od rasizma in strank, kakršna je britanska Nacionalna fronta, ki je prav zdaj v Londonu spet v ofenzivi zoper nebelo prebivalstvo. Taktika je zelo prozorna — oprati s sebe madež zgodovine, zavreči vse tiste programske elemente, s katerimi bi lahko javnost bolj izzivali kot pridobili ter se predstaviti kot spodobno in civilizirano gibanje, ki deluje v okviru priznanih norm meščanskega parlamentarnega sistema.

Prav v tem je nevarnost »evrodesnice.« Splošni politični trendi v današnji zahodni Evropi sicer razraščanju fašizma kot sistema niso naklonjeni in jasno je, stranke »evrodesnice« so v izraziti defenzivi. Toda na drugi strani se njena dejavnost povezuje — psihološko in politično — z vsemi številnimi inačicami in usedlinami fašizma in neofašizma in neonacizma — od terorističnih do komercialno-ekshibicionističnih — ki jih v mnogih sredinah sprejemajo precej flegmatično, če ne celo tolerantno.

Seveda je res, da ta »romantična maškarada« sama po sebi ne more pripeljati do oživitve fašizma v današnjih evropskih družbah. Fašizem se tudi danes kot v preteklosti poraja predvsem kot izraz skrajno zaostrenih družbenih nasprotij, predvsem kot izraz ogroženosti monopolističnega kapitala, ki je v resni krizi pripravljen zavreči v interesu lastne ohranitve parlamentarno demokracijo in se zateči k sredstvom, katerih najhujša oblika je fašistična diktatura. Danes položaj v Evropi ne vodi v to smer — utegne pa se preobrniti v času ostre gospodarske ali politične krize, ko bi se interesi nostalgikov, med katerimi je nemalo vplivnih posameznikov na nevralgičnih točkah državnih struktur, povezati z interesi tistih gospodarskih, političnih ali vojaških krogov, ki bi želele uveljaviti politiko trde roke. Cilj »evrodesnice« je, biti katalizator takih premikov, pri čemer si želi pridobiti z masko »civilizirane desnice« čimveč sopotnikov, včasih ji gredo pri tem na limanice tudi nezadovoljneži, ki sicer s fašizmom nimajo nobene zveze.

ANDREJ NOVAK

Trda Bandova roka

Z nedavnimi volitvami v Malaviju je predsednik Banda samo okrepil svojo oblast — Očitki o avtoritarnosti

OD NAŠEGA DOPISNIKA V NAIROBIJU

NAIROBI, julija — Ngwazi (kar je spoštljiv naziv) dr. Hastings Kamuzu Banda, predsednik Malavija, je te dni s prvimi vsaj navzven kolikor toliko demokratičnimi volitvami po 17 letih in s preobrazbo vlade še bolj utrdil svojo absolutno oblast nad Malavijem, deželo na južnem delu centralne Afrike, z dobrimi 94.000 kv. kilometri in okoli petimi milijoni prebivalcev.

Do nedavnih volitev v parlament je dr. Banda, po poklicu zdravnik, ki je kake štiri desetletja živel zunaj Malavija in ki je star od 72 do 76 let (biografski podatki o rojstvu so si vsakšebi za štiri leta) vladal tudi navzven s trdo roko, ki se kaže v tisočih političnih pripornikov in v tisočih političnih emigrantov iz te dežele, oblikovane kot 840 km dolg in 80 do 160 km dolg pas med Tanzanijo, Mozambikom, Zambijo.

Spričo očitkov iz tujine, da je preveč avtokratski, je dr. Banda opustil dotedanjo prakso, ko volitev v resnici sploh ni bilo: sam se je imenoval kot dosmrtni predsednik republike in dosmrtni predsednik edine stranke v deželi, Malavijske kongresne stranke, poslanske kandidate, in ker drugih kandidatov ni bilo, tudi volitev ni bilo. To se je po razglasitvi neodvisnosti 1964. leta zgodilo že trikrat.

Tokrat, prejšnji mesec je bilo drugače. Malce drugače. Predsednik Banda je navijal, da naj na volitvah nastopi »po tri do pet kandidatov volilci pa naj odločijo, koga želijo imeti za poslanca.«

Kandidati — vsi iz vrst vladajoče stranke — so se potegovali za 87 mest v parlamentu. Na volitvah je propadlo 29 dotedanjih poslancev, med njimi dva ministra, za prosveto in za severne pokrajine dežele.

Toda tudi na nedavnih volitvah 33 kandidatov od skupno 87 poslanskih mest ni imelo nasprotnega kandidata. In v nadaljnjih sedmih volilnih okoliših sploh ni bilo nobenega kandidata. Poglavitni razlog te odsotnosti so bili dokaj ostri preizkusi znanja angleščine, ki se jim je moral izpostaviti vsak kandidat za poslanskega kandidata. Za zdaj še niso sporočili, kaj bodo storili s temi nezasedenimi mesti: ali bodo razpisali dodatne volitve ali pa bo malavijska kongresna stranka pod Bandovim vodstvom ubrala nekdanjo pot: imenovala po enega kandidata in potlej volitve razglasila za nepotrebne.

Vzlic vladavini trde roke — ali ravno zato — so nekatera znamenja, da se opozicijske struje krepijo. Predvsem gre za socialistično zvezo Malavija in za malavijsko gibanje za svobodo. Na čelu obeh organizacij so bivši ministri v Bandovi vladi in organizaciji delujeta s sedežev v sosednjih državah.

Reorganizacija vlade, ki jo je predsednik Banda izpeljal po volitvah, ni spremenila bistvene značilnosti: popolne koncentracije moči v predsednikovih rokah. Banda je slej ko prej zunanji minister, minister za kmetijstvo in naravne vire, minister javnih del, pravosodni minister, minister za preskrbo in za povrh še pristojen za vojsko.

Malavi tako ostaja država z enim najkonservativnejših režimov na afriškem kontinentu. Tudi navzven je Malavi še naprej prvi zagovornik »dialoga« z Južno Afriko in podpornik Smithovega režima v Rodeziji. Južna Afrika finančno izdatno podpira malavijsko vlado, zlasti še pri gradnji nove prestolnice v Lilongweju in pri postavitvi močne radijske postaje.

JOŽE ŠIRCELJ

Hibe rožnatih suknjičev

V madžarski vsakdanjosti je kakovost najbolj zaželena sestavina — Kako zagotoviti točnost in dobre storitve

POSEBEJ ZA »DELO«

BUDIMPEŠTA, julija — Približno 70 odstotkov Budimpštancev kupuje konfekcijsko obleko, odstotek takih kupcev je vedno višji, zasluga za to gre precej boljši kakovosti domače proizvodnje. Namestnica načelnika oddelka na ministrstvu za lahko industrijo nam je povedala, za kakšne ukrepe so se odločili, da bodo suknjiči in hlače pa ženske obleke in druga oblačila izdelana po novem, da bodo kupcem všeč in da se bodo dobro prodajala.

Čas neokusnih vzorcev in neustreznih krojev je, kot kaže, za zmerom minil, prav tako je mimo razcvet krojaške obrti, ki se skupaj s čevljarstvom komaj še prebija. Seveda pa ne gre zgolj za ustrezajočo proizvodnjo, temveč je treba izdelke lepo razpostaviti in jih vljudno ponuditi potrošniku, ki je vedno bolj izbirčen. Poučna zgodbica o kupcu in prodajalcu v konfekcijski trgovini ponazarja premalo usklajeno delo — tisto med proizvodnjo in prodajo vsaj takrat, kadar govorimo o zadovoljevanju kupčevega okusa.

Suknjič rožnate barve

Kupec je v prodajalni pomeril več suknjičev, odločil se je za enega, ki se mu ni samo lepo prilegal, temveč mu je bila všeč tudi barva, ki je bila pod neonsko lučjo videti prav prijetna. Ko so že pisali račun, je kupec nesel suknjič k vratom, kjer je opazil, česar pri neonski luči ni mogel: suknjič je bil rožnate barve. To mu ni bilo všeč, zato je prosil prodajalca, naj mu pokaže še oblačilo kake druge barve, odgovor pa ni bil prav nič spodbuden: »Če bi radi toliko izbirali, bi bilo bolje, da bi si izbrali večstrankarski sistem, kjer bi lahko dajali duška svojemu nagnjenju.«

Tako se lahko zatakne pri vsakdanjem življenju dežele: tudi takrat, kadar prizadevanje za kakovost obrodi sadove in kadar se uveljavljajo zgledi tujcev, ki so glede tega že dlje, se torej zgodi, da to novo, boljše in lepše ponudijo na neprijeten način ali pa celo osorno.

Vlada se je lani zaradi tega s posebnim predpisom odločno postavila na stran potrošnika v vseh tistih primerih, kadar je kot kupec izpostavljen malomarnosti, slabi volji in površnosti pa prevari, nezadovoljivi kakovosti in slabi postrežbi prodajalca ali obrtnika. Tudi po tem predpisu, ki je vnesel precej živahnosti v potrošniško mrežo in v dokaj zapleten sistem storitev, si nihče ne obeta, da bo vse potekalo gladko, če ne bodo zagotovili še tega in onega.

Zadrege v servisih

Pralnice in kemične čistilnice delajo v Budimpešti in tudi v drugih mestih izredno kvalitetno. Ti servisi so tako dobri in poceni, da je že kar v nevarnosti promet s pralnimi stroji, ki so dokazano ekonomični in koristni. Ob tem se mnogi vprašujejo, zakaj bi ne bilo mogoče pod enakimi pogoji izboljšati tudi servisov za radijske in televizijske sprejemnike pa za grelce, vodovodne instalacije in avto-.

Kupec, potrošnik, naročnik storitev se že dovolj zaveda svojih pravic, pridobljenih s pošteno prisluženim denarjem, zato be bo težko sprijaznil s pojavom, ko bo moral svoje pravice kupovati in uveljavljati na tak način in ko bo potisnjen v položaj, da bo moral biti hvaležen vsakomur, kdor mu bo za njegov denar zagotovil predpisano kakovost in običajno, normalno storitev.

MILOŠ ČOROVIĆ

Debate o svahilščini

„Jezika se ne da jesti“

Knjiga »Osvoboditev svahilščine« je ponovno razvnela afriške duhove — Ali le obstoji hierarhija jezikov?

OD NAŠEGA DOPISNIKA V NAIROBIJU

NAIROBI, julija — Bolj ko se oblikuje kenijska narodna zavest, bolj se razvnemajo debate o vlogi jezika in jezikov v tej etnično zelo pisani deželi. Razvnemajo se, pa spet malce pojenjajo in se ob prvi priložnosti spet razgrejejo.

Najnovejše netivo je prinesel mož s privzetim imenom Abdalla wa Khalidi v obliki zajetne knjige s patetičnim naslovom »Osvoboditev svahilščine (od evropskega prilaščanja).« Khalidi opisuje sebe kot prišleka, ki se je v 14 letih življenja v Keniji »kolikor se je le dalo asimiliral.« Iz pikre pripombe publicista Williama Ochienga, da gre za »nemškega starosto, ki se je spreobrnil v Kenijca«, se da razbrati, da je možak evropskega rodu in tako je »z gorečnostjo spreobrnjenca napisal knjigo, ki je prepojena s strupenostjo.«

Khalidi vzgaja svoje otroke v »svahilščini kot njegovem edinem jeziku«, pri čemer dopušča, da razumejo domači afriški jezik njihove matere in hrupno protestira, ker jih vladna prosvetna politika sili učiti se tudi angleščino.

Avtor zagovarja kenijsko inačico svahilščine, ki da bo — potem ko bo sestavil slovnico tega jezika — prosta tako arabskih vplivov kot evropskih posegov.

To je bil — se huduje Khalidi — »pohabljeni jezik«, »brez tradicije, ki ni odseval nikakršne kulture, da bi Evropejci tako lahko spodrinili s svojimi tradicijami kulturno tradicijo in kulturo bantujskih ljudstev.«

Pohabljeni, vsiljeni ali edinozveličavni jezik

Tudi svahilščina, ki je v rabi v Tanzaniji, po avtorjevem mnenju ni drugega kot »arabska *lingua franca*«. Edino prava svahilščina pa je kenijska varianta, zlasti še jezik, ki ga govore v Mombasi.

»Kakor hitro se bo ta pravi jezik razširil, bo zlahka izgnal tako angleščino tujih osvajalcev kot njihovo inačico svahilščine,« rohni Khalidi.

Člani parlamentarne komisije, ki je pripravila predloge o reformi kenijskega šolstva, očitno niso pristaši edinozveličavnosti svahilščine: po njihovem mnenju naj bi svahilščino začeli učiti šele začenši s tretjim razredom ljudske šole, angleščino pa že v prvem, kot dopolnilo pouku v enem od domačih kenijskih jezikov.

Ob vztrajno ponavljajočih se debatah o uvedbi svahilščine kot nacionalnega kenijskega jezika je slišati ugovore dveh vrst, ki se včasih med seboj prepletajo. Vsiljena svahilščina, ki bi bila kaj več kot *lingua franca* (kar zdaj že marsikje v Vzhodni Afriki je) bi ravno spričo oktroiranosti ne mogla odigrati vloge povezovalca številnih etničnih skupin v nacionalne celote. Razen tega bi hromila razvoj jezikov in kulture posameznih etničnih skupin.

»Naši ljudje ne jedo jezika, jedo hrano. Ne oblačijo se v jezik, marveč v oblačila.« Z drugimi besedami: »Ne moremo govoriti o kulturni neodvisnosti, ne da bi resno spregovorili predvsem o gospodarski neodvisnosti. Nihče, ki je pri zdravi pameti, se ne bo jalovo potegoval za kulturno neodvisnost, ne da bi poprej dosegel politično in gospodarsko svobodo. Politični in ekonomski berači ne morejo misliti, delovati in živeti neodvisno.«

Dr. Kimani Gecau, predavatelj na katedri za slovstvo nairobijske univerze, prav tako meni, da ne gre postavljati voza pred konja: »Gmotne in kulturne razlike med ljudstvi v resnici niso odvisne od jezika, marveč od ravni, razvojne zmožnosti ljudi, da si podrejajo naravo in okolje v prid lastnega materialnega razvoja.«

Gecau tudi zagovarja tezo, da »ni hierarhije jezikov«. Iz tega tudi povzemam sklep, da zagovorniki večvrednosti svahilščine nasproti domačim kenijskim jezikom uporabljajo enake argumente kot zagovorniki edinozveličavnosti angleščine. »Kulturni imperializem gradi na enakih argumentih«, ugotavlja.

Razpravljavci, ki iz polemične vneme ne zahajajo v enostranskosti, priznavajo, da dobršen del Kenijcev govori ali vsaj razume dva jezika: jezik svoje narodnostne skupine in svahilščino. O cenitvi, da je takih kar tri četrtine vseh odraslih prebivalcev v deželi, so mnenja deljena. Nihče pa ne spodbija, da gre vsaj za dobro večino.

Svahilščina je bila od njega dni jezik mestnih središč, predvsem na obali Indijskega oceana, farm, veleposestev, kamor hodijo na delo sezonski delavci iz raznih koncev in krajev Kenije, iz različnih jezikovnih in kulturnih okolij.

V nasprotju s sosednjo Tanzanijo, kjer je svahilščina prvi državni jezik, je položaj v Keniji nekoliko drugačen: znanje angleščine je eden poglavitnih pogojev za sprejem v državno službo — in domala vse debate o svahilščini in drugih jezikih potekajo v angleščini. Tudi na začetku omenjeni avtor »Osvoboditve svahilščine« je svojo knjigo napisal in objavil v angleščini.

V drugih delih Afrike, vzdolž z njene zahodne obale trudoma in postopoma prodira zamisel o svahilščini ne samo kot vzhodnoafriški, marveč afriški *lingua franca*. O tem je ondan spregovoril tudi generalni direktor UNESCO, Senegalec M'Bow: »Ne morem razumeti Afričanov, ki se lahko nauče in uporabljajo evropski jezik, nočejo pa se naučiti afriškega jezika, zato ker ni njihov.«

JOŽE SIRCELJ

Oderuška kooperacija v Španiji

Nebogljene ovčice v agencijskih krempljih

Španski turistični eldorado se pogosto prelevi v ceneno barantanje — Razočarani Nemci

MADRID, julija — Pojdite z nami! Seznanite se z Mallorco, uživajte njene lepote! Tako velike nemške turistične agencije snubijo svoje goste za izlete z avtobusi. Novinarji znane revije »Quick« so naredili manjšo kontrolo in skušali ugotoviti, kaj pravzaprav tiči za vabljivimi turističnimi parolami.

Do takšnih kontrol ponavadi prihaja sredi turistične sezone ali pa malo prej, a tudi te ocene seveda niso povsem objektivne, saj nekoga hvalijo in drugemu »kopljejo jamo«, pač odvisno od tega, kako se trenutno sučejo gospodarski in politični interesi.

Anketa pa je zanimiva, saj prinaša podrobnosti in razkriva, kako spretni mešetarji skubijo naivne turistične putke. Turisti, ki se odločijo za izlet z avtobusom, kar brž odkrijejo, da so jih opeharili, pustili na cedilu in prodali. Prevara je včasih očitna in prav nespretno zasnovana, vse večkrat pa skrbno prikrita in premeteno izpeljana.

Izlet — »ogled Mallorce« — je še dokaj nedolžen primer. Poldnevni izlet stane 450 pezet, to je 13 DM ali po naše 119 dinarjev. Voditeljica potovanja Erika opozarja turiste: »Držite se skupaj, nikar ne hodite po svoje.« Tako se začenja vrsta grdih trikov.

Najbolj očiten primer, kako znajo gosta odreti, pa je »andaluzijsko slavje« z odojkom na ražnju. Večerjo pripravijo na veliki farmi, ki bolj spominja na tovarno, nekje severno od glavnega mesta. Gostje lahko sami izberejo klobase, pomagajo pri ražnju in si celo sami pripravijo prigrizek. Potem sledi točka z rodeom, na koncu pa — za posladek — še pujsek, pečen na žaru. Mize se šibe od steklenic cenenega, pa močnega španskega vina, tudi kruha in sklede s solato (brez olja in kisa) ne manjka. Da se nihče ne pritoži, se lahko zahvalijo samo alkoholu pa bučni muziki.

K zvijači z alkoholom se zatečejo tudi naslednjega jutra. Na programu je krožna vožnja po otoku, kar stane 24,5 marke, a kosilo ni vračunano. Najprej se avtobus ustavi pred tovarno likerjev, kjer lahko zastonj poskusiš liker naravnost iz soda.

Drugič se avtobus ustavi pred tovarno usnja. Na parkirišču je nepopisna gneča, čez slabo uro prideš do vrat. Res da imaš priložnost kako stvar kupiti, a seveda je blago dražje in slabše kot kjerkoli doma. Okoli poldne pripelje avtobus svoje »ovčice« na izlet v zaliv Sa Calobra. Tam je predvideno kosilo, a v naglici in v velikanski menzi. Enako poteka še izlet do zmajeve pečine, za kar je treba odšteti 18 in pol marke, ta izlet pa je menda povezan z avtosafarijem. Avtobus se ustavi tudi pred tovarno umetnih diamantov. Le kupujte, ljudje!

Makadam se umika

Letos bodo asfaltirali okoli 150 kilometrov doslej makadamskih slovenskih cestišč — Ni vse v avtocestah

LJUBLJANA, julija — Ponavadi kritiziramo, da prepočasi gradimo nove ceste, kjer mislimo zlasti na prave avtomobilske štiripasovnice, manj pa je slišati o tem, da na drugi strani vneto izvajamo srednjeročni cestni načrt, ki je precej denarja odmeril posodabljanju in prenavljanju obstoječih cest. Velikega pomena je, če sproti urejamo tudi cestne težave tistih, ki od lepih avtomobilskih cest nimajo pravega zadovoljstva, če do njih ne morejo dospeti po boljših regionalnih ali magistralnih cestah.

V tem pogledu je bilo lani rekordno leto, saj so na novo asfaltirali kar 233 kilometrov dotlej makadamskih cest, in od tega 94 kilometrov na manj razvitih območjih. dodatno pa okrepili še 88 kilometrov že asfaltiranih vozišč. Za lažje ponazorilo opravljenega lahko navedemo, da je bilo za ta opravila potrebnih 400 tisoč ton asfaltnih mas, kar je z drugimi besedami tisoč vlakov z ugledno kompozicijo 40 vagonov. Kljub temu je bilo ob koncu lanskega leta še vedno 1220 kilometrov makadamskih regionalnih cest. Koliko je pomenilo lani vplačanih 670 milijonov dinarjev javnega posojila za slovenske ceste, ki je bilo nedvomno najbolj izkoriščeno ravno pri teh delih, vidimo iz naslednjih dveh podatkov. Leta 1976 od posojila še ni bilo mnogo denarja, in so tudi asfaltirali le 65 kilometrov makadamskih cest (od tega 39 na manj razvitih območjih), okrepili in rekonstruirali pa le 44 kilometrov magistralnih in regionalnih cest. Letos bo posojilo za ceste praktično pri vseh delih udeleženo le še s 12 do 15 odstotki, iz nekaterih virov je bilo tudi manj denarja, to pa pomeni, da bodo letos lahko asfaltirali le 130 do 150 kilometrov makadamskih cest, čeprav to še vedno presreza dogovorjeni dinamiki del.

Vendar je tudi letos med takšnimi deli več tistih, ki zaslužijo posebno pozornost. Tako se uresničuje dolgoletni sen, da bi zgradili »partizansko magistralo« od Semича do Podturna, dolgo sicer le 16 kilometrov. Šest metrov široka regionalna cesta bo letos rekonstruirana in modernizirana, zaradi lepega poteka trase pa bo turistično privlačna, saj bo približala tudi Črmošnjice, Srednjo vas, Gaber, Kot in podobno. Z njo se bo Bela krajina republiškemu središču približala za dobrih dvajset kilometrov. Računajo, da jo bodo v celoti usposobili naslednje leto, saj so že v minulih letih uredili več kritičnih odsekov, medtem ko bodo oktobra položili že prvo plast asfalta (po tej bo že mogoče tudi vožnja). Zaenkrat imajo težave le pri gradnji podvoza pod železniško progo v Kotu pri Semiču, kjer so naleteli na manjše podzemske vrtače.

Cesto maršala Tita bo gradila mladina

Cesta maršala Tita bo dolga 19 kilometrov in bo povezovala Kumrovec, Bistrico ob Sotli, Podsredo, Kozje in Lesično. Od Kumrovca do Trebč so jo že zgradili, medtem ko opravljajo zemeljska dela od tod do Kozjega, pripravljajo pa se že na delo proti Lesičnemu. Medtem ko so pri gradnji partizanske magistrale sodelovali mladinci na lokalni delovni akciji, pa je pri cesti maršala Tita organizirana tudi zvezna mladinska delovna akcija. Vsaj prvo plast asfalta naj bi položili še letos, tako da bi se po tej cesti lahko verjetno zapeljali že za letošnji dan republike. Vrednost celotne investicije je 175 milijonov dinarjev, vendar je odsek od Kumrovca do Sotle in pol mostu financirala Hrvaška.

Ne toliko zaradi petih kilometrov in pol kot bolj zaradi verjetno najbolj neugodnih geoloških razmer za gradnjo je zanimiva povezava Radelj z radeljskim prelazom oziroma tamkajšnjim mejnim prehodom. Kilometer in pol ceste so že dokončali, ubadajo pa se z zelo plazovitim terenom, ki ga pri globljih izkopih »popestrijo« še sivi grafitni skrilavci, ki so neobstojni ob dotiku z atmosfero in vodo. Zato so morali postaviti do 11 metrov visoke posebne montažne kašne zidove. Pravijo, da bo cesta gotova sredi naslednjega leta.

Če si ogledamo večja investicijska dela po različnih delih Slovenije, bodo recimo na Gorenjskem večja cestna gradbišča tudi zaradi družbenega dogovora med republiško skupnostjo za ceste in občino Kranj. Tako bodo pričeli konec septembra graditi 370-metrski most čez Savo, ki bo povezoval Labore s Planino. Sicer pa bodo od Bleda proti Soteski postavili še dva mosta ter novo cesto na drugi strani Save mimo Bohinjske Bele. Še letos pa bodo rekonstuirali cesto prehoda v Ratečah, z lokalnim obvozom pod Ratečami.

V severovzhodni Sloveniji so letos že končali 13 kilometrov ceste od Lenarta do Trat in s tem povezavo z mejnim prehodom pri Cmureku, ki naj bi razbremenil mejni prehod v Šentilju. Lani so potegnili cesto od Ptuja do Majšperka in devet kilomterov od Ptuja do Pacinja, asfaltirali so že cesto od Križevcev do Žihla in dokončali cesto od Murske Sobote do Lendave preko Dobrovnika in cesto Renkovci—Turnišče—Črenšovci—Razkrižje ter več manjših odsekov. Ni pa še dokončno zgrajena cesta od Podkorena do mejnega Ptuja do Lenarta.

Obnove mostov

V gradnji je prvi odsek ceste od Mokronoga proti Sevnici, vrsto let že gradijo povezavo Kamnika z Vranskim po Tuhinjski dolini. Pričakujejo, da bodo letos izvedli dela v celoti, razen prehoda preko Kozjaka, ki ni bil predviden v tem srednjeročnem programu cestnih del. Končujejo dela na sodobnejši cesti od Velenja proti Črnovi (po njej že vozijo), pred nadaljevanjem pa imajo težave s pridobitvijo soglasij, ker trije lastniki ne dovolijo odkupa zemljišča. Vsekakor bi bilo potrebno, da bi to cesto speljali vse do Arje vasi. Na drugi strani Velenja pa so že lani dokončali odsek s stometrskim predorom pod gradom Šalek, kar je sprostilo dodatne površine za širitev Velenja.

Na Goriškem so letos dokončali cesto od Starega sela do Breginja, tako da je to območje sedaj povezano tudi z asfaltirano cesto. Podobno so odpravili makadam med Bačo in Podbrdom po Baški grapi, nadaljujejo pa dela tudi na zadnjem odseku do Petrovega brda.

Posodobljena cesta med Koprom in Šmarjami je že razbremenila obalno cesto, saj deloma poteka po novi trasi, ima pa tudi pas za počasna vozila. Nadaljujejo se dela v Vremski dolini, s katerimi naj bi povezali Divačo z Ribnico ob cesti Postojna—Rupa.

STOJAN ŽITKO

Večja, sodobnejša Priština

PRIŠTINA, 17. jul. — Glavno mesto Kosova bo kmalu dobilo še eno novo naselje med ulicama Maršala Tita in Ramiz Sadik ter Ljuljištem. Po načrtih urbanističnega zavoda bo imelo 2100 stanovanj, od tega 650 dvosobnih, 430 trisobnih in 220 štirisobnih. V naselju bo veliko prostora za cvetje in objekte za rekreacijo otrok, tu bo šola z 20 oddelki, ki bo sprejela 1400 učencev, pa otroški vrtec za 250 otrok. V načrtu so tudi zdravstveni dom z lekarno, dve samopostrežni trgovini in tri prodajalne kruha, pomembna bo blagovnica na 10 tisoč kvadratnih metrih površine. Načrtovalci so predvideli tudi posebne prostore za popravilo avtomobilov in gospodinjskih aparatov. V novem naselju, ki ga bodo upravičeno poimenovali »Park«, bo tudi nova stavba pokrajinskega komiteja ZK, sindikatov in socialistične zveze. To veliko naselje, ki ga prikazuje maketa, bo eno najsodobnejših na Kosovu. M. S. — Foto: Bojan Klančar

Nafta iz novih rafinerij

Razvoj naftno-plinskega gospodarstva postaviti na trdne noge — Program gradnje novih objektov podprli na GZS — Dohodkovno povezovanje čez mejo

LJUBLJANA, julija — Trajnejše zadovoljevanje interesov pri razvoju naftno-plinskega gospodarstva, pravočasno zagotavljanje potrebnega denarja in redna oskrba s tekočimi gorivi in petrokemičnimi izdelki terjajo od nas trezno in premišljeno, predvsem pa usklajeno širjenje naftno-predelovalnih zmogljivosti ob hkratnem večanju proizvodnje petrokemije. Ob vse večji potrošnji tovrstnih goriv, je torej že skrajni čas, da začnemo proizvodnjo, predelavo in prodajo dolgoročno usmerjati na celotnem jugoslovanskem prostoru na dohodkovnih temeljih.

Potrebe so pokazale, da z doslej dogovorjenimi roki izvajanja zastavljenega programa razvoja naftno-plinskega gospodarstva ne bo šlo, treba bo določiti nove; predvsem pa nosilce razvoja in dosledno uveljaviti skupne gospodarske interese in s tem tudi potrebo po ureditvi dohodkovnih razmerij z združevanjem denarja.

Več ali manj vsi vemo, da o takšnem dogovoru v Jugoslaviji govorimo že leta in leta, da pa doslej še ni nihče na glas razmišljal, na primer, koliko rafinerij rabimo, kolikšne naj bi bile njihove zmogljivosti, ki bi bile postavljene do leta 80, in še po tem. Prav tako še ni nihče nič ukrenil, da bi bili poraba in razdelitev uvoženega plina čimbolj usklajeni.

V preteklem obdobju se je na primer podražila nafta in njeni derivati, kar je bistveno vplivalo na gospodarjenje v predelavi nafte. Spremembe domače in uvožene nafte, je korenito spremenila tudi pogoje poslovanja. Vendar doslej nismo bogvedi kako skrbeli za trajnejše sodelovanje ba cen, se pravi izravnava cen med proizvodnjo in prodajo na dohodkovnih povezavah, akumulacija se še naprej preliva, marsikje pa jo še zapirajo sami zase.

V predlaganem programu za uresničevanje razvojnega programa, ki so ga danes na seji predsedstva GZS soglasno podprli je zaslediti zahtevo po oblikovanju enotne poslovne skupnosti za naftno-plinsko gospodarstvo in petrokemijo, kjer naj bi se nosilci dogovorili o graditvi več novih objektov do leta 1985. Pričeli naj bi z gradnjo rafinerije in dogradili objekte petrokemije v Lendavi, dokončali naftovod Virje — Lendava in hkrati ugotovili možnosti za prevoz različnih vrst nafte, postavili terminal za naftne derivate v Celju in Ljubljani, nadalje dogradili predvidene petrokemične objekte v koprskem Iplasu in Ljubljani. Že sedaj pa naj bi razmišljali o graditvi terminala v energetski coni Koper za vtekočinjeni plin, derivate in petrokemikalije, in ga povezali s slovenskim plinovodom, prav tako naj bi dobili v energetski coni nove petrokemične objekte Iplasa, v Kopru pa pripravili vse potrebno za novo rafinerijo.

Vsekakor bi si tekoča goriva prej zagotovili, če bi se trajno dohodkovno povezali z delovnimi organizacijami iz drugih republik. Edino pravilno je, da pri tem sodelujeta tako izvršni svet kot gospodarska zbornica, predvsem pa združeno delo. To pomeni, da bi Petrol, Istra-Benz, pa tudi vsi večji slovenski odjemalci s sporazumevanjem uredili dohodkovne odnose z dobavitelji nafte, predvsem z INA-Nafta Lendava ter z drugimi jugoslovanskimi rafinerijami.

TONJA SLOKAR

Srečanje pevskih zborov

BREŽICE, julija — Šestič zapored se bodo v soboto, 22. julija, srečali pobrateni pevski zbori iz Slovenije in zamejstva, ki so trdne prijateljske vezi sklenili obdržati tudi v prihodnje. Na slovesni prireditvi, ki bo v brežiškem gradu, bodo nastopili moški pevski zbori iz Brežic, Stražišča pri Kranju, Železne Kaple in Prosek—Kontovela pri Trstu. Koncertni program bodo sklenili s štirimi skupnimi skladbami, prireditev, katere pokrovitelj je občinska konferenca ZK Brežice, pa je obenem posvečena dnevu vstaje slovenskega naroda.

V. P.

Zdaj, ko gobe že silijo na površje

Kje so gobe in kje medvedje?

Kako nabereš zvrhano košaro najžlahtnejših gobanov? — Kje rastejo gobe in katere niso užitne? — Obramba pred medvedom — Odpadki ali jurčki

RIBNICA — MOKRONOG, julija — »Bistvo nabiranja gob je pravzaprav sprememba bivalnega prostora gobe. Če je goba slučajno strupena, se spremeni tudi bivalni prostor gobarja,« me je nazorno poučil inž. Janez Klemenčič, eden najbolj »strupenih« gobarjev, kar jih poznajo med Ribnico, Kočevjem in Mokronogom, čeprav je Ljubljančan, ko sem ga s praznо vrečko srečal sredi gozda.

»Zastrupitev z gobami je lahko tudi lažje oblike, kar pomeni, da gobar z gobo vred ne spremeni svojega bivalnega prostora,« je, kot bi padal dež, nadaljeval Janez s polno košaro jurčkov, »kar je za vse tiste, ki so zaprti, samo dobrodošlo. Problem je le, kako v tem primeru najti pravo merico gob.

Svoje stalne »štante« ali nahajališča gob izdam le tistim nespretnim gobarjem, ki sla bo slišijo — in še to zelo potihem — najraje na uhol«

»Sem Klemenčičev Janez, alias Zorži, sicer kemik. Poleg številnih konjičkov, ki jih gojim ob prostem času, sem tudi gozdni gobar. Kot fotoamater lastne fotografije ne premorem, pač pa imam pri sebi svojo karikaturo, ki je žal še iz časov, ko sem imel nekoliko močnejši želodec . . .« mi je ponovno zaprl usta, ko sem ga skušal pobarati za pot.

Gozdni gobar Janez

»Ko je v Svetu knjige izšla knjižica o gobah, so objavili tudi mene v barvah z dvema zvrhano naloženima košarama jurčkov. Znanci in prijatelji so me ustavljali kar na cesti in vsi po vrsti škodoželjno pripominjali, češ da je fotografija tako dobra, da se jasno vidi, kako so gobe v košarah podložene s praprotjo. Oh, ko bi vedeli, da sploh ni bila praprot . . .«

Po gozdovih se zadnje čase pojavljajo table z napisi: »Opozarjamo na nevarnost pred medvedom«, »Pozor področje medveda!« in podobne, zato jasno in glasno izjavljam — lahko me kdorkoli prime za besedo — da niso moje maslo, čeprav me prenekateri gobarji čestokrat obtožujejo, da sem jih prav jaz postavil ter da jih po potrebi tudi prestavljam . . . Iz prakse pre dobro vem, da je gobarsko oportuno in koristno sem in tja razširiti kakšno vest o medvedki z dvema mladičema, da imaš potem v določenem gozdu mir, dokler te se veda samega ne prevzame strah, da bi morda vendarle utegnila postati resnična tista novica o medvedu in medvedkih,« me je s hitrostjo strojne puške zasipal z nadvse koristnimi gobarskimi informacijami.

»Poglej ga, jurčka!«

»Najboljše gobe so brez dvoma karželjni, seveda pa tudi sivke in golobice, razen bljuvnih (!). Pripravljene na žaru niso nič slabše kot v omaki — ali pa ocvrti jurčki, dežnikarice, mrtvaške trobente in še kakšnih dvajset vrst podobnih in različnih, to-

GOZDNI GOBAR — Klemenčičev Janez z merico gobarskega strupa

da nikdar brez petršiljčka in česna,« je poznavalsko mlasknil z jezikom, da sem takoj pomislil na telečji zrezek.

»Pri gobarjih pogrešam lasten pozdrav. Ribiči se pozdravljamo z »Dober prijem«, lovci vzklikajo: »Dober pogled!«, gobarji pa nič. Ko se srečavamo v gozdu, le na skrivaj poškilimo drug k drugemu, potem pa morda le bleknemo: »Je kaj ali nič?« z upanjem, da ni bilo in ne bo nič, da bo ostalo za nas. Prav zato predlagam, da bi se poslej pozdravljali takole: »Poglej ga, jurčka!«

Medtem ko ribolov in lov zahtevata smrtno tišino, je današnji gobar pop pevec. Po gozdu kriči in razgraja, da se morajo še ptiči zatekati k veterinarju po pomoč. Gobar, ki je brez posluha, ima praviloma s seboj tranzistor, da ga navija na ves glas . . .

Pobiraj umetne mušnice

Posebej v spominu mi je ostal dogodek v kraju XY na gozdnem območju A—B. Izgubil sem se sredi bukovega gozda. Začelo je deževati, zato sem skušal ugotoviti, kje je sever in kje je jug, da bi lahko določil vzhod in zahod. Ker nas že od malega uče, da raste mah po severnih straneh dreves, smo praktično že ves ta čas v zmoti, kar hkrati dolgoletno pomeni dezinformacijo. Vsa drevesa, ki sem jih tedaj pregledal, so bila z mahom obraščena krog in krog . . . Na lepem zaslišim, da nekaj lomasti po gozdu. Telesna temperatura se mi je v hipu zvišala za več Celzijevih stopinj. Napnem ušesa in tenko prisluhnem. Korajžno pograbim gorjačo in se odplazim naprej, lomastenje pa vse bliže in bliže. Ustavim se in čakam. Za hrbtom se mi na lepem prikaže nedolžen srnjaček! Ne boš verjel, kako sva bila drug drugega vesela . . .

Preden sem se predal, je gozdni gobar Janez izstrelil nov rafal besed: »Gobarjem toplo priporočam in polagam na srce — nikakor pa ne v košaro — da kadar v gozdu naletijo na tisti »nič, nič«, naj v svojo plastično vrečko naberejo vse tiste odpadke, ki jih najdejo namesto gob, in ki razsejani leže po vseh gozdovih ter preprečujejo bujnejšo rast gobanom. Ne bo jih težko najti. In ker smo gobarji mnogoštevilni, bomo na ta način v eni sami sezoni povsem očistili naše gozdove teh umetnih »mušnic«. Sam to že počnem, seveda imam v ta namen s seboj rezervno vrečko . . .« je kot bi trenil končal gobar Janez in kot kafra izginil za prvim grmom. NIKO LAPAJNE

Pisana revija v Zagrebu

Mednarodna folklorna prireditev z okoli 2.200 udeleženci

ZAGREB, junija — Zagreb bo čez tri dni že 13. gostitelj številnih folklornih skupin iz vseh republik in pokrajin ter iz tujine, ki gojijo izvirno folkloro. Strokovni svet mednarodne folklorne revije, v katerem je tudi Zmaga Kumer iz Ljubljane, je za letošnjo prireditev izbral 75 skupin z okrog 2200 udeleženci.

Na letošnji prireditvi bo sodelovalo 11 solklornih skupin iz Mehike, Mongolije, SZ, Portugalske, Nizozemske, Poljske, Francije, Italije, Češkoslovaške in Bolgarije. Iz Slovenije bosta sodelovali dve skupini: KUD Mali vrh, ki ima 18 članov iz Nemilja in Podblice, občina Kranj, in 40-članska skupina KUD Karol Pahor iz Pirana.

B. C.

Rekreacijsko jezero pri Skopju

»Tresko« so občani pomagali zgraditi s samoprispevkom

SKOPJE, julija (Tanjug) — Novo rekreacijsko jezero »Treska« bodo uradno odprli 26. julija, ob petnajsti obletnici katastrofalnega potresa. Objekt so že končali, tako da ga prebivalci Skopja že uporabljajo.

V Skopju, kjer je v poletnih mesecih zelo vroče, niso imeli kopališča, ki bi lahko sprejelo veliko ljudi. V reki Vardar je že dalj časa prepovedano kopanje, nekaj bazenov pa ni moglo zadovoljiti potreb prebivalcev. Ta problem so krajani rešili s samoprispevkom. Vsi zaposleni v mestu prispevajo 2 odstotka od svojega osebnega dohodka za gradnjo tega kopališča ter drugih športnih in izobraževalnih objektov.

V drugi fazi bodo zgradili hotel B kategorije s pokritim plavalnim bazenom in uredili več športnih terenov.

K domači žičnici

Konec stihije pri gradnji žičnic? — »Unior« v Zrečah bi se oprl na tujo tehnologijo — O cenah v 1979. letu

LJUBLJANA, julija — Odbor za žičnice pri slovenski gospodarski zbornici je obravnaval osnutek samoupravnega sporazuma o proizvodnji, urejanju in usmerjanju nadaljnje izgradnje smučarskih žičnic. Vsi navzoči — seji so prisostvovali predstavniki vseh pomembnejših smučarskih središč oziroma žičnic — od mariborskega in slovenjgraškega Pohorja prek Krvavca, Velike planine, Kranjske gore do Kanina in Vogla — so bili enotni v oceni, da lahko te vrste sporazum samo koristi. Doslej smo namreč smučarske žičnice v različnih središčih postavljali zelo stihijsko, zato je povsem pravilna pripomba nekega govornika, da imamo v slovenskih smučarskih središčih pravcati konglomerat najrazličnejših žičnic in sistemov.

Sporazum predvideva, da bi v Sloveniji nadaljnji razvoj smučarskih središč oziroma gradnjo novih žičnic usmerjali bolj načrtno, plansko, racionalno. Tako je že predvideno, da bi tovarna »Unior« v Zrečah prevzela levji delež skrbi za proizvodnjo tistih delov žičnic, ki jih lahko kaj kmalu začnemo izdelovati pri nas. Pri tem bi se »Unior« oprl na tehnologijo italijanskega proizvajalca žičnic in žičniške opreme »Grafer«, ki nudi tudi razmeroma ugodne pogoje.

Seveda pa so imeli k osnutku sporazuma tudi precej pripomb. Zlasti so poudarili, da je usmeritev na »domačo« žičnico pravilna, vendar pa ne moremo tega doseči čez noč. Ne smemo pozabiti, da imamo v naših smučarskih središčih zelo pestro opremo in najrazličnejše žičnice, zato bo dediščino, ki smo jo podedovali iz preteklosti, treba tudi upoštevati. Ponekod bo možno z malenkostnimi vlaganji zmogljivosti te ali one žičnice podvojiti, seveda pa bo treba ob vsakem posameznem primeru videti, ali bi nove naprave, izdelane v »Uniorju«, lahko prilagodili že obstoječim sistemom oziroma žičnicam.

Slednjič so soglašali, da pomeni osnutek sporazuma vsekakor korak naprej in pot k hitrejšemu razvoju smučarskih središč in turizma, saj ni mogoče pričakovati, da bi se tudi v prihodnje smučarska središča razvijala tako stihijsko kot doslej, vsak kraj pravzaprav oprt na ta ali oni uvoženi sistem, pa naj gre za avstrijske, francoske, italijanske ali druge proizvajalce žičnic. Možnosti uvoza bodo vsekakor vedno manjše, hkrati pa ni dvoma, da domača industrija že lahko izdela vsaj večji del naprav, ki so potrebne za sodobno žičnico. Tako bo treba uvažati samo še tiste dele, ki se jih res ne splača izdelovati doma, ki pa po vrednosti ne bi smeli biti posebno veliko breme za našo zunanjetrgovinsko bilanco. Zato so se dogovorili, da bodo omenjeni sporazum podpisali že konec prihodnjega meseca, saj se morajo o njem izreči še v delovnih organizacijah, ki upravljajo s slovenskimi žičnicami.

Odbor je obravnaval tudi predvidene cene na žičnicah v zimski sezoni 1978/79. Večina je poudarila, da bi cene v prihodnji zimi ostale približno takšne, kot so bile v zadnji zimski sezoni. Kot smo slišali, bi veljala v glavnih središčih dnevna karta 100 dinarjev, morda bo prišlo le tu in tam do malenkostnih korektur. Opozorili pa so tudi, da v delovnih kolektivih še niso dovolj naredili za popularizacijo smučanja oziroma za pocenitev vožnje na žičnicah, saj lahko v sindikatu delovne organizacije dobijo na žičnicah tudi do 30 odstotkov popusta. Ta sistem se je že dobro uveljavil na Krvavcu, manj pa v drugih središčih.

IGOR PREŠERN

Kratka zgodovina skaženih poletij

Grom in blisk od lani in predlani

LJUBLJANA, julija — Z malce poznejšim poletjem se bomo že sprijaznili, smo se še tolažili junija in seveda ob tem upali, da bo vsaj julija vreme nekoliko lepše. Pa zdaj! Pravimo, da česa takega, kot so letošnja neurja s točami sploh ne pomnimo. Saj je, kot bi se prav nad našimi kraji zbirale najhujše naravne sile. Grom in blisk, toča in nalivi se selijo s Prekmurja na Kras, od tam pa na rodovitna žitna polja v drugih republikah.

Toda je že tako, da ob novi nesreči prav radi pozabimo na nekdanje. Če pogledamo le za dve desetletji nazaj, potem ugotovimo, da je skoraj vsako poletje postreglo z naravno nesrečo. Če ne pri nas, pa drugod v svetu.

12. julija 1965 so ob Donavi zapisali že stoti dan, kar se je prek 40.000 ljudi bojevalo z naraslo vodo. Tudi upanja, da bodo lahko začeli ocenjevati škodo na poplavljenih poljih še ni bilo, saj je dolgo trajalo, preden se je narasla Donava znižala za dva metra. Le nekaj dni prej pa je v severni Italiji divjal ciklon, ki je v mestih Ferrara, Parma, Vincenca in še nekaterih razkril prek 6000 zgradb, več vasi pa je bilo dobesedno porušenih.

6. julija 1969 se je nad našimi kraji po dolgem čakanju le napovedalo poletje. A le za dva dni, kajti potem je čez Zasavje zdivjalo hudo neurje. Vreme ni prizaneslo tudi Vojvodini, kjer so po hudih nalivih narasle vode. V Franciji pa so v teh dneh zapisali v kronike enega najhujših neurij, ki je pokopalo šestnajst ljudi. Veter je divjal s 180 kilometri na uro, ruval drevesa in drogove, odkrival hiše, uničeval ceste in železniške proge. Huda plima je razbila prek petdeset čolnov.

10. julija 1969 so imeli nenavadno vreme tudi v Italiji. Dež s točo in snegom je bil za te dni pojav, ki ga nihče ni pomnil. Vrhovi Dolomitov so bili pokriti s snegom, prelazi pa odprti le avtomobilistom z zimsko opremo, saj je zapadlo 20 centimetrov snega.

10. julija 1973 so hude poplave prizadele Mehiko — med posledice tropskega deževja so tokrat zapisali tri uničene vasi in 30 mrtvih.

Od 3. do 10. julija 1975 so komisije za ugotavljanje škode imele spet veliko dela. Huda neurja so divjala nad Slovenijo. Močan veter je na Pokljuki izruval in polomil blizu 30 tisoč kubičnih metrov drevja, na blejskem območju ne dosti manj. Vihar se je zdivjal tudi nad Celjem, toča, debela kot jajce, je oklestila z drevja zeleno listje in uničila pridelke na poljih.

Nič drugače ni bilo tedaj v Vojvodini, Donava je spet prestopila bregove in v sosednji Romuniji je predsednik zaradi naraslih vod, predvsem zaradi Donave, odredil obsedno stanje.

BERITE REVIJO DAN

Berite PRIMORSKI DNEVNIK

Dekle na palubi

Marica in 80 mornarjev

Z Liburnijo »potuje« tudi Marica Marković, 21-letna poročnica naše trgovske mornarice — Začudeni potniki

SPLIT, julija — Turistične atrakcije so takšne ali drugačne, zanimive ali izsiljene; 21-letna Marica Marković, poročnik trgovske mornarice in tretji častnik krova na trajektu Liburnija je postala atrakcija že zaradi poklica, ki ga opravlja. Turistična pa zato, ker pač Liburnija v vseh poletnih mesecih vozi proti Dubrovniku in Krfu množice radovednih turističnih »raziskovalcev«.

MARICA MARKOVIĆ — Družinsko pomorsko tradicijo šele ustvarjamo

Ko na kapitanskem mostu zagledaš postavo z dolgimi lasmi, pomisliš, da so pri Jadroliniji začeli jemati v službo dolgolasce. Presenečenje je še večje, ko ugotoviš, da lasje pripadajo postavnemu dekletu, ki s samozavestjo izkušenega pomorščaka pomaga kapitanu izpeljati ladjo iz ozke luke na odprto morje.

»Vsi mislijo, da sem iz stare pomorske družine: oče kapitan, ded kapitan, praded kapitan in v tem smislu še tristo let nazaj. Res je, da je v Boki Kotorski, kjer živimo, veliko takšnih družin, vendar pa je bil moj ded voznik prvega avtomobila v Črni gori. Šele oče je odšel na morje. Po njegovi poti sta šla tudi brata in končno še jaz. Tradicije nimamo, vendar kaže, da jo počasi ustvarjamo.«

Marica je končala pomorsko šolo v Bakru. Leto in pol je bila kadet, oziroma pripravnik, kot bi temu rekli na kopnem, po narejenem poročniškem izpitu pa so jo, spet povedano v jeziku kontinentalcev, vzeli v redno delovno razmerje. Opravlja normalno delo tretjega častnika krova. Krmarju daje navodila o smeri plovbe, računa položaj ladje, kontrolira, ali je vse v redu in tako dalje. Niso ji prizanesli niti s »tretjo izmeno«, saj mora biti na kapitanskem mostu od 8. ure zjutraj do 12. ure, ter od 8. zvečer do polnoči. Ko pride v spremstvu kolegov z mosta v ladijski salon ali v restavracijo, postane osrednja tema pogovora radovednih in začudenih potnikov. Nekako kot posladek po dobri večerji. »Ti turisti, še zlasti pa starejše ženske, ki so vse življenje zapravile v kuhinji, me gledajo, kot bi imela rep,« pravi.

»Za pomorščake pravijo, da imajo dekle v vsaki luki. V tem bo verjetno kaj resnice,« pravi Marica, »kar zadeva mene, pa sem čutstveno vezana le za eno luko. Sicer pa me novinarji stalno sprašujejo, kako občutim oziroma prenašam to razmerje sil — ena ženska, 80 moških, kaj na vse to pravi moj fant, ali mislim še dolgo delati na ladji in podobno. Pod nenehnim pritiskom takšne vrste bom še sama začela dvomiti, ali je to res posel za dekle. Res pa je tudi, da na ladji ne bom ostala za zmeraj, morje išče celega človeka, družina in otroci pa celo žensko. Zaenkrat pa je užitek delati na takšni ladji, kot je Liburnija, saj kljub temu, da stalno vozi na isti progi, človeku ni nikoli dolgčas — »tovor« je vedno različen.« RANKO DOROTKA

Samokopirni papir bo nadomestil indigo

Samokopirni papir, ali AC (aero-copy) papir, kot ta proizvod v Aeru komercialno imenujejo, je približno deset let star. Tehnologijo so iznašli v Združenih državah, od tod pa se je hitro razširila po zahodnih državah (v Zahodni Evropi je kakšnih 15 proizvajalcev), medtem ko ga na vzhodu še ne izdelujejo.

Gre za papir, ki sam dela kopije. Princip je tehnološko dokaj zanimiv, saj hrbtno stran papirja premažejo z organskimi barvili, ki je v takoimenovanih mikrokapsulah.

Prednja stran AC-papirja pa je premazana s kislinsko emulzijo. Ko pišemo po papirju, se zdrobijo kapsule, barva steče iz kapsul in se v dotiku s kislinskim premazom prednje strani (seveda na naslednjem papirju) obarva.

Jugoslavija je doslej uvažala za okrog 14 milijonov dolarjev (okrog 8.000 ton) tega papirja. No, kapacitete iz Aera (okrog 12.500 ton) bodo ne le pokrile ta uvoz, ampak bodo za zdaj za sedem milijonov dolarjev tega papirja tudi izvozili. Pravimo za zdaj, kajti potrošnja samokopirnega papirja nenehno narašča.

Hkrati z ugodnimi izvoznimi perspektivami pa se kolektiv Aera lahko pohvali tudi z izredno natančnim načrtovanjem te proizvodnje. Stvar je potekala postopno. Po proučitvi tržišča so najprej v svojem tozdu v Medvodah pred dvema letoma usposobili papirnico, da je začela s proizvodnjo takšnega papirja (gramatura okrog 50 gramov), na katerega je potem moč nanašati omenjene emulzije.

V drugi fazi so potem s šolanjem kakih 30 delavcev Aera v ZDA in Veliki Britaniji osvojili tudi drugi postopek, torej nanašanje emulzij na papir. Pri tem pravijo, da samo nanašanje niti ni tako pomembno, kot je pomembna pravilna mešanica emulzije, zlasti enakomernost kapsul, tako da se te pri navijanju papirja v zvitke zaradi različnih velikosti ne zdrobijo in torej pri stiku s kislinskim premazom na papirju ne nastanejo packe.

BOGO SAJOVIC

BOKS

VČERAJ V BOLONJSKI BOLNIŠNICI

A. JACOPUCCI JE UMRL

Vsa nega zdravnikov je bila zaman - Tragična vest je globoko odjeknila v italijanski javnosti in v vsem svetovnem boksarskem svetu

BOLOGNA — Včeraj zjutraj je okoli 9. ure umrl v bolonjski bolnišnici, kjer so ga pripeljali v četrtek ponoči, boksar Angelo Jacopucci. Jacopucci je podlegel težkim poškodbam, ki jih je zadobil v srečanju za evropski naslov v srednji kategoriji proti Angležu Alanu Minterju.

Angelo Jacopucci je torej poslednje ime, ki ga moramo vpisati v album žrtev boksa. Kot je znano, se nesreče v tej panogi zgodijo predvsem zaradi strahovitih udarcev, ki jih atleti dobijo v glavo. Če je udarec zelo močan, se lahko zaradi tega pretrže žila. Če je to arterija, gre človek skoraj takoj v globoko nezavest; če je pa to vena, kot v primeru Jacopuccija, pa to sprva sploh ne občutimo. Ta interval, od trenutka udarca pa do prvih znakov (t.j. bruhanje, glavobol, omotica) traja od treh ur do treh dni. V tem času se v kraju, kjer je počila vena, nabira kri ter se zviša možganski pritisk, dokler ne pade človek v komo. Jacopuccija so v takem stanju prepeljali v bolonjsko bolnišnico ter ga operirali in odstranili strdek krvi. Kri se je zaradi velikega pritiska zopet nabrala, tako da je postalo stanje boksarja brezupno. Odvisno je bilo vse od tega, kako so možgani prenesli ta udarec. V najboljšem primeru bi lahko 29-letni Agelo okreval, a bi ostal paraliziran na nasprotni strani o' tiste, kjer je dobil udarec.

Zopet smo pred tragičnim dejstvom. Angelo Jacopucci, ki se je v sredo zgrudil na tla na ringu v Pellarii pod silovitimi udarci Angleža Alana Minteria, je včeraj umrl v bolonjski bolnišnici.

Boks je torej zopet terjal novo žrtev. Tega se vsi zavedamo, saj ne moremo v teh okoliščinah govoriti le o naključju. Skoraj vsi vemo, da ni več boks dandanes šport, ampak nekaj, kar nas spominja na starodavne bitke v areni. Tudi takrat je bilo ljudstvo polnoštevilno prisotno na takih nečloveških prireditvah ter uživalo ob trpljenju drugih. Isto, lahko trdimo, se dogaja še danes. Gledalci niso zadovoljni le s tem, da vidijo nekaj udarcev. Nikakor ne! Navijanje in veselje je na višku le takrat, ko se eden od dveh boksarjev zgrudi na tla, ne glede če boksarju preti smrtna nevarnost.

A to v tem športu ni važno. Važno je predvsem to, da boksarski organizator priredi gledalcem «pravo zabavo». Znano je, da so vsi boksarski izvedenci zelo negativno in pesimistično ocenjevali ta dvoboj, ker je bil Angež daleč močnejši od Jacopuccija. Kljub temu je moral Angelo Jacopucci v sredo stopiti na ring, saj je to v majhni meri tudi sam hotel, ker je bil prepričan, da bo lahko kos nasprotniku. In res je v prvih krogih dobro zdržal, saj je večkrat spravil Minterja v težave. Ko pa je šel dvoboj proti koncu, je bilo jasno, da Italijan ne bo še naprej dolgo vzdržal. Njegovi pomočniki in sam manager so se pa zavedali, da v primeru prekinitve srečanja gledalci ne bi bili preveč zadovoljni. Poleg tega je Jacopucci sam izjavil, da je tako pripravljen, da se lahko brez strahu pomeri z Angležem.

Usoda pa ni udarila le po nesrečnem Jacopucciju. Istočasno, ko je italijanski boksar ležal v globoki nezavesti v bolnišnici, je drugi boksar, komaj 19-letni amater Salvator Pons, podlegel poškodbam, ki jih je zadobil na dvoboju v soboto. To je bil že drugi smrtni primer v Španiji v kratkem času, saj je pred nekaj meseci iz istih vzrokov umrl profesionalni boksar Juan Melero.

Po našem mnenju, je v teh dneh marsikdo razmišljal o usodi boksa. Vsakemu preudarnemu človeku je jasno, da po tej poti ni mogoče naprej daljevati. Z druge strani pa je jasno, da so v boksu prevéliki interesi, ki tega ne dopuščajo. Vseeno pa bi lahko vsaj nekaj ukrenili, s tem da bi obvezno uvedli za vse boksarje usnjeno čelado, ki bi jih vsaj malo zaščitila pred izredno močnimi udarci v glavo.

Jacopuccijeva smrt je globoko odjeknila v vsej italijanski javnosti in tudi v svetu. Upati je le, da bo ta novi tragični primer le «zdramil» predvsem tiste, ki jim je boks in šport pri srcu.

PO PONSOVI SMRTI

Teden žalovanja španskih boksarjev

MADRID — Španska boksarska zveza je proglasila teden žalovanja zaradi smrti 19-letnega Ponsa, ki je, kot znano, umrl zaradi posledic poraza s k.o.

Španske športne kroge je novica hudo pretresla, še posebno zato, ker se v španskem boksu to večkrat dogaja. Vseeno pa je dvomljivo, da bo vse to kaj služilo za marsikatero zelo potrebno spremembo.

SABLJANJE

SP V HAMBURGU

Madžarski zlato Italiji bron

HAMBURG — Madžarska je nov svetovni prvak v sablji ekipno.

V finalnem spopadu je nepričakovano premagala Sovjetsko zvezo, ki že štiri leta ni doživela poraza. Madžari pa so zmagali po petih letih samih neuspehov. Srečanje se je končalo sicer 8:8, Madžari pa so zmagali zaradi boljše razlike v številu medsebojnih dotikov.

Tretje mesto je osvojila Italija, ki je v polfinalu podlegla Sovjetom 9:7. Četrtouvrščeni Romuni pa so po dramatičnem polfinalnem boju izgubili z bodočimi svetovnimi prvaki, Madžari.

KONČNA LESTVICA

1. Madžarska, 2. Sovjetska zveza, 3. Italija, in 4. Romunija.

Nogomet je med našimi najmlajšimi izredno priljubljen. Na sliki: posnetek mladih nogometašev v Trebčah

KOLESARSTVO

V 20. ETAPI «TOUR DE FRANCE»

Hinault prevzel vodstvo

Mladi francoski kolesar je v včerajšnji etapi na kronometer zanesljivo zmagal in je tako prvič oblekel rumeno majico

NANCY — Dva[illegible]apa «Toura» je morala odločit[illegible]odi in zmagovalcu letošnjega te[illegible]movanja.

Vse se je izteklo po predvidevanjih in predvsem po upanjih organizatorjev ter francoske publike. Premočno je zmagal Francoz, sicer po rodu Bretonec Bernard Hinault, ki je 72 kilometrov dolgo etapo [illegible] kronometer iz Metza do Nancyja zmagal brez prevelikih težav. Pustil pa je prejšnjo rumeno majico Zoetemelka kar več kot štiri minute za sabo.

Res, da je bil Hinault v dirki proti času favoriziran, nihče pa ni od Zoetemelka pričakoval takega poraza, ki je pravzaprav velik polom. To pa je tudi dokaz, da ni Zoetemelk v zadnjih etapah samo taktiziral, ampak je bil resnično utrujen. Tudi letos se bo moral tako zadovoljiti z odličnim drugim mestom, to pa bo sicer tretjič v njegovi dolgi karieri.

24-letni Hinault je tako že ob svoji prvi udeležbi na tej dirki osvojil zmago, ki je, kljub nekaterim sencam, zaslužena.

Razni odstopi (Thevenet, Kuiper in predvsem diskvalifikacija Pollentierja) so mu seveda zelo olajšali nalogo. Hinault pa je predvsem v v teh zadnjih etapah svoje slavje povsem zaslužil. Opisali so ga kot odličnega kolesarja na ravnem, izkazalo pa se je povsem obratno.

Francoz je do osemnajste etape bil celo oblečen v karakteristično pikčasto majico, kar pomeni, da je vodil na posebni lestvici za najboljšega kolesarja na gorskih vzpetinah. Le Martinez je sedaj pred njim na tej posebni lestvici.

Zoetemelk je v zadnjih dneh večkrat izjavil, da ga je Hinault v gorah res iznenadil, saj njegovih napadov po opisih izvedencev predvsem v gorah ni pričakoval.

Vrstni red dirke na kronometer

1.	Hinault (Fr.)	1.39'29"
	s povprečno hitrostjo 43,424 km/h	
2.	Bruyere (Bel.)	po 1'01"
3.	Knetemann (Niz.)	1'58"
4.	Wellens (Bel.)	2'47"
5.	Agostinho (Por.)	3'01"
6.	De Meyer (Bel.)	3'36"
7.	Vandenbroucke (Bel.)	3'46"
8.	Galdos (Šp.)	3'54"
9.	Zoetemelk (Niz.)	4'10"
10.	Wesemael (Bel.)	4'14"

SKUPNA LESTVICA

1.	Hinault (Fr.)	97.55'08"
2.	Zoetemelk (Niz.)	po 3'56"
3.	Agostinho (Por.)	7'04"
4.	Bruyere (Bel.)	9'04"
5.	Seznec (Fr.)	12'50"
6.	Wellens (Bel.)	14'38"
7.	Galdos (Šp.)	17'08"
8.	Lubberding (Niz.)	18'38"
9.	Van Impe (Bel.)	21'01"
10.	Martinez (Fr.)	22'58"

Da bi to dosegel, se je lotil celo normalnih legalnih poti. Zatekel se je h kalifornijskemu prizivnemu sodišču. Objektivno gledano, ima Stones prav, čeprav je zaslužil za amaterja nedovoljene dolarje. Ni pa prav, da samo Stones plačuje za prekrške, ki so v današnjem športu sploh običajni.

Upati je, da se bo afera čimprej razčistila in to ne po legalnih poteh.

Očitno je, da je v športu čas amaterjev minil, zato bo najbolje, da ameriška atletska zveza svoja stališča spremeni. Drugače bo vse to pripeljalo na pot brez izhoda.

NOGOMET

SAO PAULO (Brazilija) — Predsednika nogometne ekipe Palmeiras Bruna Saccomanija so obtožili, da je ukradel klubu več kot pet milijonov dolarjev. Kaže, da je bil pri tem najbolj oškodovan vratar Palmeirasa in državne reprezentance Leao.

ATLETIKA

PO DISKVALIFIKACIJI

Stones v «protinapadu»

LOS ANGELES — Stones je stopil v «protinapad» in hoče sedaj, da ameriška zveza prekliče njegovo diskvalifikacijo.

Na fakulteti za telesno vzgojo v Bologni je diplomirala

ERIKA ŠKERL

Iskreno ji čestita ŠZ Bor.

NA JUTRIŠNJEM TEKMOVANJU V SKI-ROLKAH

SK Devin v Kamniku

Naši fantje so pridno trenirali in so v zadovoljivi formi - Start ob 9. uri

Tekmovalci SK Devin na ski-rolkah trenirajo za jutrišnji nastop v Kamniku. Na sliki: Gianni Legiša, Pavel Antonič, Boris Gruden in Elio Iori

Medtem ko se odborniki SK Devin skupaj s kolegi SPDT z vso vnemo pripravljajo na bližnji «Planinski pohod TRST - Bohinjsko jezero» ob 200-letnici prvega vzpona na Triglav, smučarji tekači pridno trenirajo na rolkah, saj jih jutri čaka prvo poletno tekmovanje v Kamniku.

Ekipa, žal, ne bo popolna, ker so nekateri tekmovalci že odšli na počitnice.

Gotovo pa se bodo udeležili tekmovanja v Sloveniji naslednji tekmovalci: Boris Gruden, Gianni Legiša, Aleš Gruden, Pavel Antonič, Elio Iori in najmlajša Mitja Pernarčič ter Ervin Iori.

Fantje so kar dobro pripravljeni in zato lahko pričakujemo solidne uvrstitve.

Tekmovanje bo jutri v Kamniku ob priliki občinskega praznika s pričetkom ob 9. uri.

ŠF

V OKVIRU VAŠKEGA PRAZNIKA V LONJERJU

TEKMOVANJE V KROSU

Zbirališče bo danes ob 15.30 - Jutri nagrajevanje

V okviru vaškega praznika, ki bo danes in jutri v Lonjerju, je v današnjih popoldanskih urah na sporedu tudi zadnji od treh krogov, ki jih atletski odsek ŠD Adria organizira za učence osnovne ter srednje šole na Katinari.

Medtem ko sta bila prva dva izpeljana po borovcu za katinarsko srednjo šolo, se bo zadnji odvijal v lonjerskih ulicah in bo torej v celoti izpeljan po asfaltirani cesti.

Tek bo razdeljen v 5 kategorij, in sicer v tri moške ter v dve ženski kategoriji. V najmlajši kategoriji dečkov se bodo spoprijeli učenci 1., 2. in 3. razreda osnovne šole na razdalji 400 m, nato bo start kategorije 4. in 5. razreda na razdalji 900 m kot zadnji pa bodo tekmovali srednješolci na dolžini 1.200 m. Kategoriji deklic pa bosta razdeljeni v osnovnošolsko ter v srednješolsko kategorijo. Prve bodo startale na razdalji 650 m, druge pa na 900 m.

Nagrajevanje vseh treh krosov bo v nedeljo popoldan med kulturnim sporedom vaškega praznika.

Zbirališče tekmovalcev bo danes ob 15.30 pri društveni gostilni v Lonjerju, start pa ob 16. uri.

F. Ruzzier

TENIS

Pokal Galea

MONTECATINI — V nadaljevanju srečanj za teniški pokal Galea so včeraj dosegli naslednje izide:

Švica — Belgija	3:2
Francija — Italija	4:0

Končna lestvica polfinalne skupine

1. Francija
2. Italija
3. Nizozemska
4. Švica
5. Belgija

PLAVANJE

OD BENETK DO PORTOROŽA

Gianpaolo Donaggio pred novim podvigom

BENETKE — Plavalec Gianpaolo Donaggio je včeraj, kljub slabemu vremenu, zapustil Benetke in začel svoj podvig, ki bi ga moral privesti do Portoroža.

Najkrajša pot iz Benetk do tega istrskega letovišča je, po morju seveda, 130 kilometrov. Donaggio upa progo preplavati v štirideset ih urah, to pa mu bo zaradi slabega vremena težko uspelo.

Donaggio je že preplaval progo Trst - Benetke dolgo 127 kilometrov v šestintridesetih urah.

ŠAH

V dvoboju za SP v Baguju

Jogurt... jabolko spora

Danes na sporedu tretja partija - Viktor Korčnoj z belimi figurami - Začel se je že psihološki boj

Danes bo na sporedu v filipinskem mestu Bagujo tretja partija šahovskega dvoboja za naslov svetovnega prvaka med Karpovom in Korčnojem. V drugi partiji je imel bele figure Karpov, ki je vlekel kraljevega kmeta, Korčnoj pa mu je že v prvi potezi pripravil presenečenje: ni namreč igral svoje priljubljene francoske obrambe, s katero je že uspešno nastopal proti istemu nasprotniku pred štirimi leti ter nato še proti Spasskemu v finalu kandidatskih dvobojev, temveč je tudi sam povlekel za dva polji kraljevega kmeta ter tako ustvaril pogoje za špansko partijo, katero sta nasprotnika tudi igrala.

Šahista sta zaigrala odprto varianto, vendar pa sta še dokaj hitro zamenjala vse težke figure, tako da je bil remi, tokrat spet na predlog Karpova, neizbežen. Vsekakor pa lahko trdimo, da je bila partija borbena, čeprav je splošen vtis šahovskih komentatorjev, da noče ta nasprotnika že na začetku odkriti vseh svojih kart ter da čakata na ugodno priložnost, ko bosta lahko udarila po nasprotniku.

Medtem pa je vsem jasno, da bo tudi na tem dvoboju stopil v ospredje psihološki boj in pa boj živcev. To je takoj po zaključni partiji dokazal Korčnoj, ki se je pritožil nad dejstvom, da so Karpovu med partijo prinesli jogurt, ne da bi ga ta naročil. Korčnoj je izjavil, da je lahko jogurt znak za ponudbo remija ali pa za igranje kake že vnaprej pripravljene variante, druga hrana, kava ali še kaj drugega spet kako drugo sporočilo.

Sodnik dvoboja je imenoval uradni protest Korčnojeve delegacije o jogurtu le «šalo» ter jo seveda vzel v poštev. Za odgovor na afero «jogurt» pa je vodja sovjetske delegacije izjavil, da bi lahko Korčnoj dobival sporočila s strani njegovih sekundantov, tako da bi ti migali naočnike. Torej psihološka vojna degenerira v tragikomedijo ali pa grotesko.

Včeraj je Korčnoj ostal ves dan v svojem hotelu, kjer je skupno s sekundanti pripravljal varianto, katero bo odigral v današnji, tretji partiji, ko bo imel bele figure.

D. J.

KOLESARSTVO

«2. TROFEJA LORENZI - MOČILNIK»

K. MARUŠIČ (ADRIA) FAVORIT

Na tej dirki na kronometer bi moralo jutri v Bazovici startati kar 50 kolesarjev - Številno zastopstvo iz SRS

V okviru vaškega praznika, ki ga v Lonjerju prirejata danes in jutri prosvetno društvo Lonjer Katinara ter športno društvo Adria bo na sporedu, tudi kolesarska dirka na kronometer za veterane za «2. trofejo Lorenzi - Močilnik», in sicer na 14,300 km dolgi progi iz Bazovice do Opčin in nazaj. Start dirke bo ob 8.30, na njem pa bi se morali predstaviti skoraj vsi tržaški kolesarji, poleg njih pa tudi številno zastopstvo iz Slovenije.

Na startu bi moralo biti tako preko petdeset tekmovalcev, ki se bodo pomerili v borbi s časom v presledkih dveh minut.

Favorit dirke je član lonjerske Adrie Klavdij Marušič, eden izmed specialistov v vožnji proti času na Tržaškem. Upajmo, da mu bo uspela namera in da bo uresničil predvidevanje predvsem pa obstaja upanje, da bo potolkel lanskoletni čas 20'42", ki ga je dosegel Jurada, član kluba Cremcaffè iz Trsta. Dobro pa je pripravljen tudi Dean iz Tržiča.

Dobro pa so pripravljeni tudi ostali člani Adrie, od Verginelle do Macarola, Poropata, Bonanna in Ferluge.

Odsoten pa bo Cerasari, ki je odpotoval v Toskano na italijansko prvenstvu cikloamaterjev C kategorije.

Začetne faze dirke bodo v Bazovici v gostilni Leban, kjer bo zborno mesto med 7.30 in 8. uro, nagrajevanje pa bo na prireditvenem prostoru v Lonjerju okrog 12. ure. Kolesarji bodo na dirki startali v obratnem vrstnem redu, kot so se uvrstili na majski dirki za 12. pokal Lonjerja, saj spadata obe tekmovanji, skupno s Pokalom Adrie, ki bo na sporedu 1. oktobra, v serijo treh dirk za sestavo lestvice po točkah in za končno nagrajevanje. Tu vodi trenutno Del Bianco pred Zaramello in Bonilaurijem iz Veneta ter pred Jurado in Marušičem.

Amaterji pa bodo jutri dirkali v Tavagnaccu na 156 km dolgi progi s startom ob 15. uri za «33. pokal bratov Paravano». Barve Adrie bo tokrat branil še vedno le Godnič, medtem ko Petelin po nesreči, ki se mu je pripetila na dirki 4. junija, dobro okreva in bi moral te dni spet stopiti na kolo za začetek treningov.

R. Pečar

Mladi atleti Adrie so doslej želi že veliko dobrih uspehov

TOTIP

1. —	prvi	1	X
	drugi	X	2
2. —	prvi	1	2
	drugi	1	X
3. —	prvi	2	X
	drugi	2	1
4. —	prvi	2	1
	drugi	1	2
5. —	prvi	1	X
	drugi	2	1
6. —	prvi	2	X 1
	drugi	1	2 X

DOMAČI ŠPORT

JUTRI

NEDELJA, 23. julija 1978

KOLESARSTVO

«2. TROFEJA LORENZI - MOČILNIK»
8.30 v Bazovici
Dirka na kronometer v organizaciji KK Adria

* * *

AMATERJI
15.00 v Tavagnaccu
Nastopa tudi Adria

KROS

V OKVIRU LONJERSKEGA PRAZNIKA
15.30 v Lonjerju
Tekmovanje osnovnošolcev

SKI-ROLKE

MEDNARODNO TEKMOVANJE
9.00 v Kamniku
Nastopa tudi SK Devin

Emil Frelih

ČAR INDIJSKEGA JUGA

16. *(potopis)*

Tu tudi na gosto goje dragoceno eksotično začimbo poper. Prvič sem videl rasti poper. Zanimiva rastlina je plezalka in se ovija okrog visokih drogov kot pri nas hmelj. Borovnicam podobna zeleno rdeča zrna obirajo še nedozorela. Nato jih naglo posuše na soncu ali ognju, da se zgrbančijo. V zadnjem času pridelujejo poper tako, da zrnca v kupih prepuste vretju. Potem jih v košarah potope v vodo, vseeno, sladko ali morsko. Ko v vodi zrna nabreknejo, jih izvlečejo, oluščijo, operejo in posušijo.

Od sonca obsijano rastlinstvo se sveti kot umito. Zrcali se temnozeleno v senčnatih lagunah mirnih voda, katerih gladina modrikasto bliščí v odsevu sinjega neba.

Čar prvobitne romantike občutiš v teh vodnih poteh, kjer so v senci bujne tropske vegetacije našli domačini svoj dom v preprostih slikovitih lesenih kočicah na kopnem in v stavbah na koleh. V skrbi za obstoj se s pridom poslužujejo vsega kar jim narava radodarno ponuja.

Ženske, največkrat s privezanimi otroki na hrbtih, se ukvarjajo z obdelovanjem riževih polj in rejo domačih živali, moški s prevozništvom v pristaniščih in ribolovom. Mlada dekleta in starejše ženske, si služijo kruh s trganjem in zbiranjem vlaken z zrelih kokosovih lupin za motvoz, preproge in druge, po svetu znamenite vrvarske izdelke.

Nazaj k naravi bi lahko poimenovali življenjsko bitnost skromnih delovnih ljudi, ki ga med vožnjo zaznavamo kot pravljičen pustolovski film, ki ga fantastično projicira narava pod vročim tropskim podnebjem.

Naši pogledi in seve fotografske in filmske kamere so uprte zdaj k desnemu zdaj k levemu bregu, vasicam in naseljem v goščavi, izza katerih bliščijo s snežno belino načičkane opečno rdeče cerkve nekdanjih kolonizatorjev.

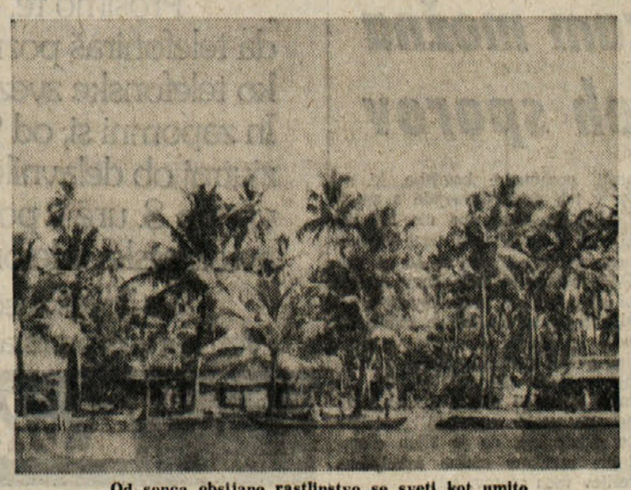

Od sonca obsijano rastlinstvo se sveti kot umito

V obe smeri se pomikajo motorni čolni, zgrajeni kot trajekt z dvojnim koncem kitajskih kljunov. V njih prevažajo zelene kokosove orehe ali zvrhane kupe rujavih vlaken za rogoznice. Tudi žive kokoši in pujski niso redkost. V nekaterih čolnih se na kupih tovora s truščem prekucujejo in poigravajo razigrane opice.

Bolj siromašni ribiči se zadovoljilo s primitivnimi čolni, katerih bruna so povezana le z motvozom kokosovih vlaken. Ker ti čolni niso sposobni za plovbo daleč od obale, se na njih ubadajo z lovom v bližini obal. Od sonca ožgani fantje stoje do pasu v vodi ali v čolnu in z neverjetno športno spretnostjo mečejo mrežo visoko nad gladino, da se v zraku na široko razpre kot pahljača, pade nato razčeperjeno na vodo in potone.

Na preprostih lesenih napravah se ob bregovih visoko vzpenjajo značilne kitajske ribiške mreže velikih dimenzij, ki jih polagoma spuščajo v vodo, da se v njih nabere dovolj rib. Na koncu opore imajo pričvrščeno utež, ki mrežo čim globlje potopi v vodo. Kadar ponoči na vrhu mreže nameste svetilke, je ulov tako velik, da mora kar desetina mož izvleči iz vode težko natrpano mrežo rib.

Milijoni Indijcev so vegetarianci, kar pomeni, da ne uživajo mesa, niti ribjega. Ravnajo se po pravilu, da se «življenje ne more hraniti z življenjem drugih». Ta misel je zlasti zakoreninjena med pripadniki hindujske vere. Sicer pa so predsodki glede morskih rib tudi med hindujci manjši, kot pri ribah iz jezer in rek, ki so svete. Ker so morske ribe manj zaščitene z verskimi predsodki od sladkovodnih, čemur so zlasti v Kerali pripomogle še druge religije, se indijski ribiči bavijo največ z ribolovom na morju.

Ponekod se na soncu suše razpete ribiške mreže. Drugod jih spet moški krpajo in zlagajo za odhod na lov. Ob neki domačiji zbudi našo pozornost preprosta mlačev riža ali prosa z udarjanjem snopov ob zid. Narava in ljudje so tu v neprestanem dinamičnem utripu. Vse je živo, vsi nekaj delajo, vse nekam biti.

Kroženje po vodnih poteh kanalov in lagun bogati naše védenje o življenju ljudi v tem neizmernem prostranstvu, ki je vabljivo in varljivo hkrati. Človek bi rad še globlje proniknil v nrav teh ljudi, ki žive skoraj osamljeno v prečudoviti, bogato obdarjeni naravi, po vsem videzu srečno, čeprav so večinoma za dalj časa ali za vselej odmaknjeni od vsakdanje civilizacije. S progresom oblasti tudi ta vse bolj prodira v do nedavnega nedotakljive predele, ki včasih zavira patriarhalne lokalne običaje. Mogoče je ta progres v nekem pogledu rodil puritanstvo. Po teh naseljih si ženske do nedavnega niso pokrivale zgornjih delov teles. Zdaj so uveljavili tudi tukaj pravila oblačenja kot drugod po Indiji.

Naše oči so pozorno uprte v podrobnosti življenja otočanov, ki se razen otročadi, ne zmenijo dosti za vsakdanje barke z zvedavimi turisti. Okoli živahnih domačij se pasejo domače živali in igrajo otroci, ki nam razposajeno mahajo in skačejo kriče v vodo.

Preseneča nas brezskrbna sproščenost, zlasti še, ker pogosto srečujemo v vodi plavajoče rožasto bele meduze. Klobučaste, skoraj prozorne morske živalce namreč skrivajo v svojih majhnih mešičkih na lovkah jedko strupeno tekočino s katero se branijo in napadajo. Meduze so grabljivke. Z lovkami zapletejo vodne živalice, jih omamljajo ali ubijejo s svojim strupom.

Uredništvo, uprava, oglasni oddelek,
TRST, Ul. Montecchi 6, PP 559 — Tel. 79 38 08 79 46 38 79 58 23 76 14 70
Podružnica Gorica, Ul. 24 Maggio 1 — Tel. 83 3 82 57 23
Naročnina
Mesečno 2.900 lir — vnaprej plačana celotna 29.000 lir. Letna naročnina za inozemstvo 44.000 lir, za naročnike brezplačno revija «DAN».
V SFRJ številka 3,00 din, ob nedeljah 3,50 din, za zasebnike mesečno 40,00, letno 400,00 din, za organizacije in podjetja mesečno 55,00, letno 550,00 din
Poštni tekoči račun za Italijo Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374

PRIMORSKI DNEVNIK

Stran 8 22. julija 1978

Za SFRJ Žiro račun 50101-603-45361 «ADIT» - DZS - 61000 Ljubljana Gradišče 10/II. nad., telefon 22207
Oglasi Ob delavnikih: trgovski 1 modul (šir. 1 st., viš. 43 mm) 18.800 lir. Finančni 700, legalni 600, osmrtnice 300, sožalne 400 lir za mm višine v širini 1 stolpca. Mali oglasi 150 lir beseda. Ob praznikih: povišek 20%. IVA 14%. Oglasi iz dežele Furlanije-Julijske krajine se naročajo pri oglasnem oddelku ali upravi. Iz vseh drugih dežel v Italiji pri SPI.
Odgovorni urednik Gorazd Vesel
Izdaja in tiska ZTT Trst
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

NAPETOST V DRŽAVI SUNKOMA NARASLA

Po razveljavitvi nedavnih volitev Bolivija pred državnim udarom?

Vojaška vstaja v La Cruzu in Cochabambi - Vlada proglasila obsedno stanje

LA PAZ — Napetost v Boliviji je po četrtkovem sklepu osrednjega volilnega razsodišča, da razveljavi izid nedavnih predsedniških volitev zaradi očitnih goljufij (našteli so 50.000 glasov več kot je bilo volilnih upravičencev) skokovito narasla: režimski kandidat gen. Juan Pereda Asbun, ki je, morda pod pritiskom, osebno zahteval od razsodišča, naj preveri potek volitev, se je postavil na čelo njemu zvestih odredov in prevzel oblast v Santa Cruzu, mestu 600 km od La Paza. O vstaji Peredi zvestih vojakov in civilistov poročajo tudi iz Cochabambe.

Zaradi skopih in pomanjkljivih vesti iz La Paza točen razplet dogodkov še ni znan, vendar vse kaže, da se je vojaški režim, ki je v Boliviji na oblasti že 12 let, razklal na dva dela po razsodbi osrednjega volilnega razsodišča. Na eni strani sta sedanji predsednik Hugo Banzer Suarez in vlada, ki branita sklep razsodišča, na drugi strani pa Juan Pereda Asbun in njemu zvesti odredi, ki zahtevajo naj razsodišče razveljavi svoj zadnji sklep in naj potrdi volja prvotne odločitve, po kateri naj bi gen. Pereda dosegel na nedavnih volitvah absolutno večino glasov. Nasprotna tabora sta že zasedla položaje, vendar zaenkrat še ne poročajo o oboroženih spopadih.

Nejasnost je še večja zaradi dejstva, da predsednik Suarez ni preklical sklepa o odstopu. V četrtek, takoj po razsodbi volilnega odbora, je Suarez namreč izjavil, da bo 6. avgusta odstopil in bo vrnil oblast oboroženim silam. Vprašanje je, če se bo sedaj po proglasitvi izrednega stanja v državi premislil, ali pa bo vztrajal pri svojem sklepu in povzročil še večji kaos.

Kakorkoli že (možno je namreč, da je konfrontacija med kriloma vojaškega režima le beden poskus, da bi preslepili mednarodno javno mnenje) je pa vendarle očitno, da bolivijske oborožene sile nimajo namena spoštovati ljudske volje. Ko jim je spodletel naklep, da bi z volilno farso dali demokratičnejši videz diktaturi, so se generali odločili, da s silo obdržijo oblast v lastnih rokah. Četrtkov sklep volilnega razsodišča, kot dokazuje Suarezova izjava, da bo prepustil vso oblast oboroženim silam, «ker država ni še zrela za demokracijo», je bil zato del tega načrta.

Spričo napetosti, ki vlada v državi, so se sile levičarske opozicije zaenkrat previdno umaknile s političnega prizorišča. Hernan Siles Zuazo je pozval ljudstvo, naj bo doma in naj ne naseda provokacijam, da ne bi izzvalo krvave represije. (vt)

«Balet z datumi» na procesu Lockheed

Nihče od prič se ne spominja, kdaj je bila podpisana pogodba o nakupu Lockheedovih letal

RIM — Kdaj je bila podpisana pogodba o nakupu letal «C 130» ameriške družbe Lockheed? Vprašanje točnega datuma ni postranskega pomena, kajti Ovidio Lefebvre, eden od glavnih obtožencev na procesu pred razširjenim ustavnim sodiščem, trdi, da je videl pogodbo na Tanassijevi mizi, ko se je šel skupaj z Lockheedovim funkcionarjem Cowdenom zahvalit takratnemu obrambnemu ministru za «pomoč». To je bilo 12. ali 13. junija 1971, prav na dan, ko je Tanassijev tajnik Bruno Palmiotti dvignil drugi obrok «političnih prispevkov», s katerimi si je ameriška družba zagotovila srečen zaključek kupčije.

Tanassi zanika obisk Lefebvra in Cowdena ter v podkrepitev trdi, da v tistih dneh pogodba še ni bila podpisana. Da bi končno ugotovili točen datum podpisa, so sodniki včeraj zaslišali istočasno kar štiri priče: generala Zattonija, Giraude in De Mario ter funkcionarja «Costarmaereo» Fusca. Ti pa so uprizorili pravi «balet z datumi», iz katerega je bilo razvidno le, da je bila pogodba podpisana med 4. in 18. junijem. Zaslišane priče so pokazale zelo kratek spomin, izkazalo pa se je tudi, da so bili uradni akti glede pogodbe napisani dokaj površno, večkrat kar brez datuma. Na dan je prišla celo možnost, da bi dokument o registraciji pogodbe nekdo ponaredil, se pravi, da bi datum 4. junija pozneje spremenil v 14. junij, toda sodnikom ni uspelo, da bi to okoliščino preverili. Kljub temu pa je mogoče reči, da Tanassijeva obrambna teza ni dobila tiste potrditve, ki si jo je bivši obrambni minister obetal.

Proces se bo nadaljeval prihodnji torek. (tm)

Na avtocesti sonca se je vnela avtocisterna

RIM — Včeraj zjutraj se je na avtocesti sonca nedaleč od avtocestne postaje Rim - Sever iz nepojasnjenih vzrokov vnela avtocisterna z 38 tisoč litri bencina. Voznika sta se pravočasno rešila, gasilci pa so se celo uro trudili, da so pogasili požar. Promet je bil dve uri prekinjen, cestna policija pa je preusmerjala vozila na stranske ceste.

Spodletel atentat na rimskega docenta

RIM — Docent kirurške stolice rimske univerze prof. Silvio Messinetti je bil včeraj popoldne žrtev atentata, a se je rešil brez praske. Po pričevanju očividcev (profesor je namreč izginil neznano kam in ga tudi policija še ni izsledila), sta dva fanta streljala s pištolo proti docentu, vendar ga nista zadela. Atentatorja sta zbežala, mimoidoči pa so zadevo prijavili policiji. Kasneje je neznanec telefoniral neki rimski tiskovni agenciji in izjavil, da so atentat izvršili pripadniki «Gruppo comunista per la resa dei conti.» Messinetti, ki je tudi rektorjev namestnik, je bil nedavno tarča primerov študentske kontestacije.

Padec dolarja na vseh borzah

RIM — Vrednost ameriškega dolarja je v primerjavi z drugimi valutami ponovno padla. Razblinilo se je kratkotrajno ovrednotenje zaradi gospodarskih vrhov v Bremenu in Bonnu. Kot običajno pa je dolar povlekel za sabo tudi italijansko valuto, ki je zabeležila na vseh tržiščih padec v primerjavi z močnejšimi valutami. Vsekakor pa padec ni tako občuten kot pri dolarju, ki je doživel svoj črni dan, saj se je italijanska valuta celo okoristila za 0,15 odstotka glede na dolar in druge šibke valute.

Kot običajno je padcu vrednosti ameriškega dolarja sledil porast cene zlata. V Londonu je bila včeraj unča (31 gramov) zlata vredna 190,75 dolarja, v Zürichu 191,50 dolarja, v Milanu pa je gram zlata veljal 5300 lir.

Ob vsem tem je najbolj zaskrbljujoče dejstvo, da je prišlo do padca ameriške valute le nekaj dni po gospodarskih vrhovih, ki bi morali nakazati smernice bodočega gospodarskega razvoja najbolj razvitih zahodnih držav. Sklepom torej finančniki in špekulanti ne verjamejo. V Londonu izvedenci napovedujejo, da se bo cena zlata še dvignila, če ne bodo poskrbeli za protiukrepe. (voc)

RIM — Onesnaženje Tirenskega morja z «rdečim blatom» iz obrata Montedison iz Scarlina je ponovno v ospredju zanimanja sodnih krogov. Računski dvor bo namreč sprožil administrativni postopek proti dvema javnima funkcionarjema, ki nista preprečila onesnaženja.

PRED DNEVOM VSTAJE SLOVENSKEGA LJUDSTVA

V Ilirski Bistrici izročili namenu čistilno napravo in akumulacijski jez

Obe deli predstavljata uresničitev prvih jugoslovanskih obvez do osimskega sporazuma

Pred Dnevom vstaje slovenskega ljudstva svečanost ob otvoritvi akumulacijske pregrade na hudourniku Mola pri Ilirski Bistrici

ILIRSKA BISTRICA — Pred dnevom vstaje slovenskega ljudstva so v Ilirski Bistrici svečano izročili namenu objekta, ki pomenita važno pridobitev za gospodarstvo in varstvo okolja v ilirskobistriškem območju, in sicer: čistilno napravo v obratu TOK (Tovarna organskih kislin) ter zemeljsko pregrado na hudourniku Mola, pritoku notranjske reke Reke.

Čistilna naprava TOK je veljala 15 milijonov novih dinarjev in je prva tovrstna naprava v Sloveniji, saj bo omogočila zaprt tehnološki krogotok vode, s kemičnimi in fizikalnimi postopki pa bodo v tovarni proizvedli še 2500 ton koncentrata, ki se uporablja kot komponenta pri proizvodnji močnih krmil. Tehnologijo in izkušnje je Tovarni organskih kislin posredovala nizozemska firma Vekamat iz Rotterdama. Prečiščevanje tovarniških voda reke Reke pa predstavlja tudi delež TOK pri izvrševanju kompleksnega programa občinske skupščine za sanacijo reke Reke iz leta 1970 oziroma 1971, kar je bilo pozneje sprejeto in podpisano v družbenem dogovoru, ki angažira širšo družbeno skupnost Slovenije, glede na obvezo Jugoslavije do osimskega sporazuma. S prodajo kvalitetne živinske krme pa bo delovna organizacija TOK že v nekaj letih pokrila stroške prečiščevalne naprave.

Nekoliko več sredstev (26 milijonov novih dinarjev) so vložili v izgradnjo zemeljske pregrade na hudourniku Mola. Tu je bila osrednja svečanost, ki so se je udeležili predsednik republiškega komiteja za varstvo okolja in član izvršnega sveta SRS Avguštin Lah, predsednik občinske skupščine Ilirska Bistrica Bojan Brozina, izvajalec del vodnogospodarskega podjetja «Hidro» iz Kopra inženir Jože Četina, predsednik skupščine območne vodne skupnosti Primorske iz Kopra Ernest Colja, predstavniki družbenega in gospodarskega življenja ilirskobistriškega območja ter zastopniki firme Vekamat iz Rotterdama.

Če povzamemo nekaj misli iz govora predsednika občinske skupščine Ilirske Bistrice, nam bo takoj jasno, kaj pomeni za vso ilirskobistriško regijo izgradnja prvega akumulacijskega jezu na Moli. Notranjska reka Reka je z razvojem lesne in kemijske industrije dosegla kritično stopnjo onesnaženosti, ki jo je še zaostrovalo naraščajoče število prebivalstva v mestu Ilirska Bistrica. «Reka je razen tega tipičen kraški vodotok z močnim nihanjem vodostaja. Trajanje nizke gladine Reke in njenih pritokov je dolgotrajno in se običajno zavleče preko celega poletja, tja do jeseni. V tem času nizkega vodostaja reke se zviša tudi temperatura vode, kar poslabša stanje na močno onesnaženi Reki, ki je zaradi vsega tega postala biološko mrtva in neprijetnega vonja». Akumulacijsko jezero bo s svojimi 4 milijoni kubičnih metrov vode omogočilo povečanje pretoka vode v sušnem obdobju od dosedanjih 140 na 240 ali celo na 600 kubičnih metrov vode na sekundo in s tem omogočilo samoprečiščevanje.

«Problem onesnaženosti Reke je dobil tudi meddržavni značaj — je dejal predsednik občinske skupščine — saj prihaja naša Reka, ki je kraška ponikalnica, znova na površje v sosednji deželi, kot reka Timava, iz katere se preko sistema za prečiščevanje oskrbuje ožje področje Trsta z vodo. Tako je dobila ta problematika tudi vidno mesto v osimskem sporazumu.»

Za dokončno sanacijo notranjske reke Reke manjka torej le še osrednja biološka čistilna naprava, ki pa bo nastala šele na osnovi analize vode, izboljšane z delovanjem doslej zgrajenih naprav. Leta 1976 je LKI Lesonit zgradil interno prečiščevalno napravo, ki je zmanjšala onesnaženje za petkrat, včeraj pa so izročili namenu akumulacijski objekt Mola in prečiščevalno napravo v TOK, ki zmanjšuje onesnaženje za 80 odstotkov, vse to bo skupaj s centralno prečiščevalno napravo omogočilo, da se bo leta 1980 notranjska Reka dvignila od dosedanjega 4. kakovostnega razreda na 2. in bo s tem ponovno zaživela.

V bodoče projektirano izgradnjo še drugih akumulacijskih jezer, saj je večnamensko povpraševanje po vodi v razvijajoči se Ilirski Bistrici iz dneva v dan večje. Obenem bodo ta jezerca preprečevala visokovodni val, ki povzroča poplave v ilirskobistriški kotlini, obenem pa spere v podzemskih rovih Timave vso umazanijo, da je voda pri štivanu neuporabna.

VOJKO COLJA

V NEMČIJI

Sodna obravnava proti nacističnemu nostalgiku

BONN — Včeraj se je v Luenenburgu začela sodna obravnava proti novinarju Edgardu Geissu, ki je obtožen, da je na Kapplerjevem pogrebu stegnil roko v nacistični pozdrav. Po končanem pogrebu je 48-letni novinar tudi razdeljeval letake nemške neonacistične stranke.

širite PRIMORSKI DNEVNIK

DANES IN JUTRI V ČEDADU, TERSKI IN NADIŠKI DOLINI

Praznik emigranta dokaz prijateljstva med Yverdonom in Beneško Slovenijo

Prvi korak k navezavi stikov med beneško zemljo in mesti, kjer so delali in še delajo izseljenci iz Beneške Slovenije - Bogat kulturno-zabavni program

PROGRAM PRAZNIKA EMIGRANTA

ČEDAD, danes, 22. julija
16.30 Uradno odprtje v kulturnem krožku Ivan Trinko z udeležbo zbora Rečan z Ljes
17.00 Mimohod godbe L'Avenir iz Yverdona in «majorettes»
17.30 Koncert godbe L'Avenir in izvajanja «majorettes»

BARDO, danes, 22. julija
18.30 Glasbeni koncert
19.00 Mimohod godbe in «majorettes» iz Yverdona
20.30 Ples na borjaču s skupino «Bintars»

BARDO, jutri, 23. julija
15.30 Vlek vrvi in mlaj
16.30 Dirka formule 1 na karbidni motor (za osebe od 0 do 16 let)
20.00 Zaključek in nagrajevanje krajevnih slikarjev. Ples na borjaču s skupino «Bintars»

KOREN, jutri, 23. julija
10.30 Mimohod godbe in «majorettes» iz Yverdona (Švica)
11.00 Koncert godbe L'Avenir iz Yverdona in izvajanje «majorettes»

GRMEK, jutri, 23. julija ob priliki praznika sv. Jakoba
17.00 Mimohod godbe in «majorettes» iz Yverdona
17.30 Koncert godbe L'Avenir iz Yverdona in izvajanja «majorettes»

ČEDAD — Danes in jutri bo v Čedadu, v Terski in v Nadiški dolini prvi praznik emigranta, ki ga prireja Zveza izseljencev iz Beneške Slovenije in katere se bo udeležila delegacija švicarskega mesta Yverdon. Le-to bosta spremljali godba na pihala «Fanfare L'Avenir» in skupina majorett.

Bralci se bodo najbrž spominjali, da je pred časom yverdonski župan obiskal Čedad in prizadete beneške vasi. Današnji in jutrišnji obisk zato ni naključnega značaja pač pa pomemben korak naprej pri utrjevanju stikov in prijateljstva med Yverdonom in Beneško Slovenijo, katerega stvarni dokaz je gmotna pomoč švicarskega mesta prizadetemu prebivalstvu Barda. Delegacija beneških županov je v spremstvu zbora Rečan z Ljes obiskala Yverdon na dan 6. maja 1976, ko je uničujoči potres tako hudo prizadel Benečijo in Furlanijo. Od tedaj so bili stiki zelo pogosti, danes in jutri pa se bodo s praznikom emigranta, ki predvideva prireditve in pobude v Čedadu, Bardu, Korenu in Grmeku, spletli v trajno prijateljsko vez.

Čemu pa praznik emigranta, da bi proslavili to prijateljstvo? Prvič ker so nekateri člani vodstva Zveze izseljencev Beneške Slovenije delali dolgo let v Yverdonu in tako ustvarili osnovo za sedanje stike; drugič pa, ker je Zveza izseljencev sklenila, da naveže trajne stike in sodelovanje z mesti in vasmi, kjer so delali beneški zdomci. Ta sklep je odraz mednarodne vloge celotne dežele, predvsem pa Beneške Slovenije, ki si bo lahko zagotovila možnost razvoja, le če se bo odprla Evropi in svetu.

ČEDAD — Danes ob 18. uri bodo v osnovni šoli v Hlodiču (občina Grmek) odprli prvo skupno razstavo, ki jo prireja Društvo beneških likovnih umetnikov. Razstavljalo bo 25 umetnikov, članov društva, ki so kot izrazne tehnike izbrali slikarstvo, fotografijo in kiparstvo.

Poudariti gre, da so v društvu, ki je bilo ustanovljeno šele pred 6 meseci, včlanjeni umetniki samouki. Le redki med njimi so obiskovali umetniške šole, nihče pa si z umetnostjo ne služi kruha. Prireditelji vabijo k množični udeležbi kot dokaz podpore tej novi kulturni pobudi Benečije.

Cepivo usodno trem neapeljskim otrokom?

NEAPELJ — V neapeljski bolnišnici «Santobono» so umrli trije otroci, ki so bili nekaj dni pred smrtjo cepljeni proti davici. Prvi otrok, enoletni Salvatore Tamburini je umrl 29. junija in je bil po izjavi staršev, dva dni pred smrtjo cepljen proti davici. Zaradi slabosti je bil sprejet v bolnišnico «Santobono» kjer je tudi umrl. Ko pa sta v podobnih okoliščinah 1. in 2. julija umrla dveletna Gian Luca in Marco Russo, je njuna smrt vznemirila krajevne zdravniške oblasti.

Pokrajinski zdravnik je takoj prepovedal prodajo seruma vrste «Anatolax. T. Berna», s katerim so bili otroci cepljeni. Vzorce cepiva so poslali v analizo v laboratorij zdravstvenega zavoda. Obstajajo namreč sumi, da je bil serum pokvarjen. Ker obdukcija še ni bila opravljena, zdravniški krogi ne izključujejo možnosti drugih vzrokov smrti. Zdravnik Gaetano Ortolani je povedal, da opravijo v Neaplju od 200 do 250 tisoč cepljenj letno, vendar se prvič srečujejo s tovrstnimi težavami.

Na sliki (foto ANSA) vhod v otroško bolnišnico «Santobono».

PRED ZAKLJUČKOM AFRIŠKEGA VRHA V KARTUMU

Kljub obstoječim razlikam možna miroljubna rešitev vseh sporov

KARTUM — Meddržavni spori in vprašanje tujega vmešavanja na črni celini so bili tudi včeraj predmet ostre razprave na 15. vrhu držav članic Organizacije afriške enotnosti. Na četrtkov polemičen poseg somalskega predsednika Barreja je včeraj odgovoril etiopski zunanji minister, ki je v bistvu zavrnil vse obtožbe na račun svoje države in pozitivno ocenil vlogo Kube in Sovjetske zveze v Afriki. Vsekakor se s sporom v Afriškem rogu že več dni ukvarja komisija za poravnavo sporov, ki ji predseduje nigerijski predsednik Obasanjo, ki pa ni še dokončno izdelala napovedanega predloga za miroljubno rešitev krize v tem delu Afrike.

Na dnevnem redu so bili tudi včeraj odnosi med Čadom in Libijo, saj je včeraj čadski predsednik obtožil Gedafija, da prezira načelo nevmešavanja v zadeve drugih dežel in da podpira oboroženo opozicijo zoper zakonito čadsko vlado. Tudi v tem primeru je libijski predstavnik zavrnil vse obtožbe in zvrnil na Francijo vso krivdo za slabe odnose med državama.

Zatem se je zasedanje afriških državnih poglavarjev in zunanjih ministrov nadaljevalo za zaprtimi vrati, posamezne komisije, ki so se v teh dneh ukvarjale s specifičnimi vprašanji, pa niso še zaključile svojega dela, zato tuji opazovalci menijo, da se bo 15. vrh OAE nadaljeval tudi danes, čeprav bi se moral po predvidevanjih zaključiti že včeraj. Ni še znano, če bodo udeleženci afriškega vrha izdali ob zaključku uradnega zasedanja sklepno poročilo, stališča in mnenja raznih držav do nekaterih pekočih problemov afriške celine pa dokazujejo, da je kljub obstoječim razlikam možna miroljubna rešitev vseh sporov. (st)

● Po solunskih trgih

(Nadaljevanje s 4. strani)

čo je bila petnadstropna hiša, ki se je zrušila, povsem prazna.

In ko opisujemo ta dogajanja v Solunu, se nam vsiljuje vprašanje, kako to, da beležimo na Balkanu tako pogostne potrese z več ali manj hudimi posledicami. Samo po vojni smo imeli na primer v Jugoslaviji celo vrsto potresov z najhujšo katastrofo v Skopju. Strokovnjaki, ki se s tem ukvarjajo, pa pravijo, da je še bolj kot Jugoslavija potresno nevarna in ogrožena Grčija. Zaradi pogostnosti potresov na Balkanu je petdeset seizmologov, geologov, geofizikov in drugih strokovnjakov ob pomoči dvajsetih ekspertov, ki jih je dala na razpolago UNESCO, proučilo to problematiko na osnovi vseh razpoložljivih podatkov iz pretekle dobe vse do leta 360 po našem štetju. Ti strokovnjaki so izdelali vrsto zemljevidov, ki govore o najbolj občutljivih in zato najbolj nevarnih področjih, hkrati so ustanovili ali izboljšali 40 seizmoloških postaj ter še 21 «inženirsko-seizmičnih punktov». Vse te postaje in vsi ti punkti avtomatično registrirajo tudi najneznatnejše premike v teh na področjih, ki so potresno najbolj značilna.

Direktor skopskega seizmološkega observatorija dr. Dragan Hadžijevski je v zvezi s tem rekel, da je bil potres v Skopju tisti katastrofalni dogodek, ki je vzpodbudil odgovornost seizmologov in drugih odgovornih krogov, da so temu problemu posvetili ustrezno pozornost. Zato se danes glede tega «dela načrtno in strokovno», k čemur «prispevajo tudi povsem določeni zakonski predpisi». Strokovnjak je podčrtal tudi naslednje: Proučevanje potresov na Balkanu je pokazalo, da obstajajo tesne zveze med posameznimi žarišči ter da se potresi z intenzivnostjo devetih stopenj ponavljajo v časovnih razmakih od 300 do 400 let.

Ker smo že govorili o Grčiji in sicer o potresu v Solunu, bomo dodali mnenje skopskega strokovnjaka, ki je rekel, da je glede potresne nevarnosti na prvem mestu Grčija, ki je doslej doživela že veliko zelo hudih potresov. Grčiji sledi glede tega Zahodna Turčija, torej tisti del Turčije, ki je zemljepismo še vezan na Balkan. Turčiji sledi Bolgarija, nato pride na vrsto Jugoslavija in končno še Romunija. Toda «Balkan je del mediteranskega potresnega pasu, ki se začne nekje pri Gibraltarju, nato prečka Sredozemsko morje in zajame severni del Afrike ter Balkan, od tod pa se nadaljuje v Azijo.»

Ko hočeš sporočiti, da je na morju sonce, telefoniraj ko sveti luna. Stane na polovico.

S počitnic je lepo telefonirati tistim, ki so ostali doma, pa čeprav samo za to, da bi jim rekli "Vsi se počutimo dobro in vreme je čudovito".

Toda v tem času je v letoviških krajih tudi do desetkrat toliko ljudi, kolikor je stalnega krajevnega prebivalstva. Mi smo glede tega poskrbeli tako, da smo okrepili telefonske zmogljivosti. Kljub temu še vedno lahko pride do težav. Posebno tedaj, ko skušajo vsi telefonirati ali čakajo na telefonski poziv ob isti uri.

Prosimo te, da nam priskočiš na pomoč tako, da telefoniraš pozno zvečer ali zgodaj zjutraj, ko telefonske zveze niso tako obremenjene. In zapomni si, od 9. ure 30 zvečer do 8. ure zjutraj ob delavnikih ter od 14. ure 30 v soboto pa vse do 8. ure v ponedeljek stane medkrajevna avtomatska telefonska zveza veliko manj. Točno na pol.

Če hočeš zvedeti o avtomatski medkrajevni telefonski zvezi kaj več, prelistaj prve strani telefonskega imenika.

Telefon. Tvoj glas